

BOEM@

REVISTĂ DE LITERATURĂ ȘI ARTĂ - ISSN: 2066-0154
Februarie 2026 (Anul XVII) Nr. 204 (2/2026)



BOEM@

Februarie 2026 (Anul XVII) Nr. 2 (204) - 52 pagini

ISSN 2066-0154

Apare sub egida A.S.P.R.A.

Asociația Scriitorilor pentru Promovarea Realizărilor Artistice

Editor: Editura Boem@

2 / 2026

COLEGIUL DE REDACȚIE

Director: Petre Rău

Redactor-șef online: Mihail Gălățanu

Redactor-șef adjunct: Denisa Lepădatu

Redactori: Constantin Oancă, Tănase Dănăilă, A.G. Secară, Mihaela Vaida, Dan Ion Sanda, Adrian Talabă, Grigore Grigore, Lucia Pătrașcu, Cristina Roșu

Grafică: Elena-Liliana Fluture

Tehnoredactare: Daniela Cașu

Colaboratori: Maria Timuc (București), Luca Cipolla (Italia), Lidia Grosu (Chișinău), Ana Opran (Vaslui), Florin Logreșteanu (Craiova), Melania Cuc (Bistrița), Carmen Racoviță (București)

XXXXXXXXXXXXXXXXXX

Revista literară BOEM@ o puteți citi și pe site-ul

www.boema.edituraboema.ro

actualizat permanent de: *Editura Boema*

Email: boema@edituraboema.ro,

aspra@edituraboema.ro, petrerau@yahoo.com

Telefon: **+40 726 337376**

ADRESA REDACȚIEI: Str.Regiment 11 Siret, Nr. 17, C20/42, parter, Galați, 800331

Abonamente: boema@inforapart.ro, tel: **+40 726 337376**

o În numele libertății absolute de exprimare, autorii răspund în mod direct de conținutul materialelor publicate.

o Materialele trimise trebuie să fie în format electronic (Word, RTF, PDF) și să conțină diacritice.

o Din respect pentru cititorii noștri, revista nu publică decât în mod excepțional texte apărute în alte publicații (inclusiv pe internet).



**Literatură
și
Artă**



DIN CUPRINS

Poezie: Nicolae Tzone (p.3), Florentin Palaghia (p.6), Nina Viciriuc (p.9), Adrian Talabă (p.21), Mariana Al-Saleh (p.25), Lidia Zadeh (p.28), Dumitru Băluță (p.32), Mihaela Manășia (p.36), Renata Verejanu (Rep. Moldova) (p.37), Corina Potcovaru (p.41), Corneliu Vasile (p.47)

Proză: Arsenie Augustin: Scrisoare tăcută (p.8), Ștefan Andronache: În compania bunicului Ștefănașe (p.30)

Cronică de carte: Sebastian Golomoz: Fulgere (noetice) de gânduri (poetice) (p.19), Georgeta Muscă-Oană: Taina cuvintelor și a necuvintelor (p.20), Lucia Pătrașcu: Eugenia-Lucica Delcea - Primenește-te! - Poeme (p.26), Tudor Cicu: Umbre fertile de taur (p.27)

Note de lectură: Maria Oprea: Omagiu poetic rafinat (p.45), Andrei Grădinaru: Eminescu în poezia lui Ion Cu-zuioc (p.45)

Eseu: Petre Rău: Cartea devenirii (fragmente) (p.34), Eugen Oniscu: Marele binefăcător II (p.42), Petru Ababii (Rep. Moldova): Căutăm formele sau esențele ascunse în ele? (p.43) / Legea neînduplecată a exagerării (comprimată filosofică) (p.44), Dan D. Gîrjoabă: Ironia ca formă de cunoaștere: Caragiale și psihologia unei națiuni (p.50)

Note de călătorie: Ștefan Andronache: Catedrala Notre-Dame din Chartres, considerată o "Acropolă a Franței" (p.23)

Teatru: Sasha Ivanov: Ea și celălalt - VIII (p.11), Cosmin Popa: Oglinzile din Oz (p.15) / Castelul din Domremy (p.17)

Interviu: Cristian Mladin: "Pentru mine, arta, știința și cultura sunt fețele aceleiași piramide", interviu cu Eugen Matzota (p.48)

Eveniment: Mioara Baciu: Poezia este un dialog cu mine și cu ceilalți: Lansare de carte: Adrian Talabă – Fulgere de gânduri (p.39)

Grafică:

Coperta I: Boem@Art - Iarna redivivus II, gen. AI

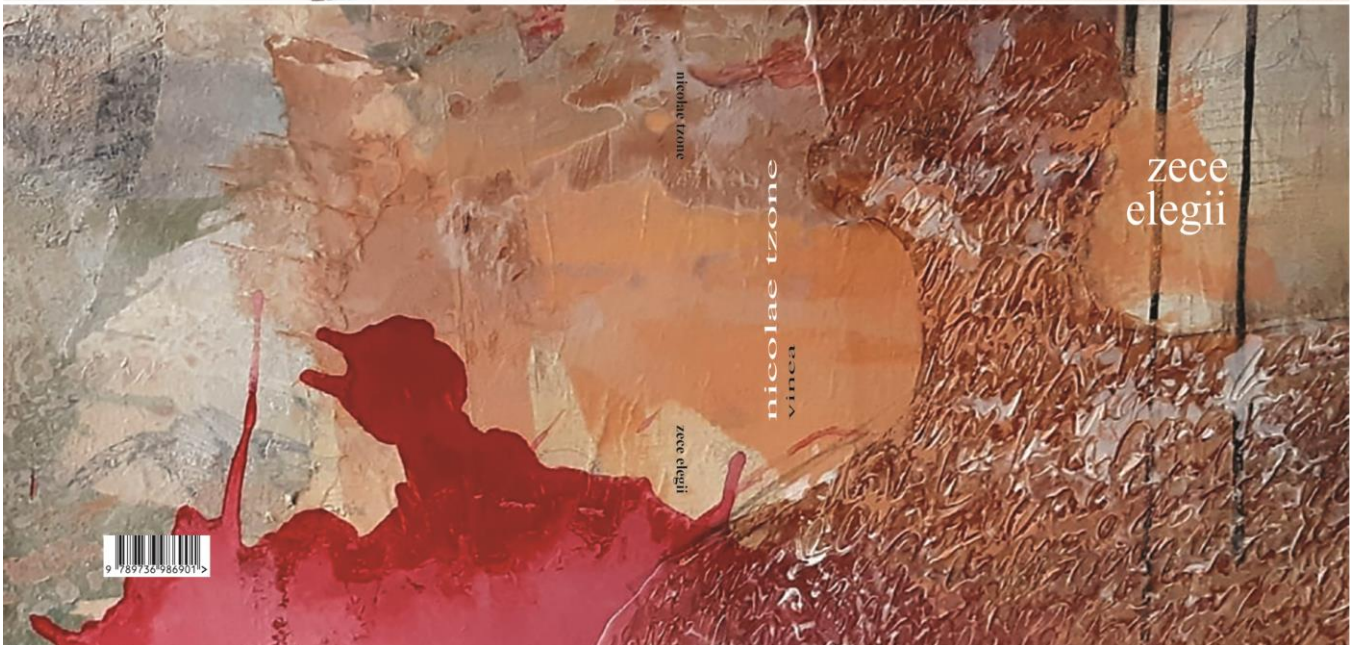
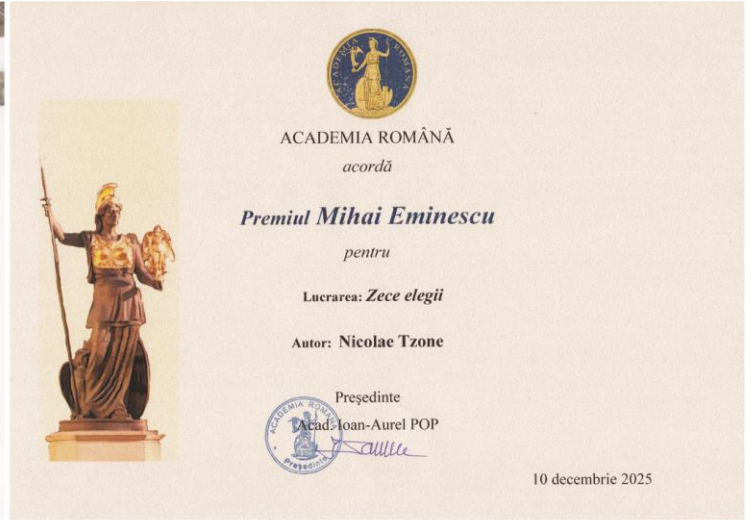
Coperta IV: Athena Biserică

Interior: Grafică - Carmen Racovitza

www.boema.edituraboema.ro

Nicolae TZONE

„Zece elegii”, Ed. Vinea”, 2023 Premiul Mihai Eminescu pentru poezie al Academiei Române



Pe 10 decembrie 2025 au fost acordate premiile Academiei Române pentru volumele publicate cu doi ani în urmă (2023).

Îl felităm pe prietenul și colaboratorul nostru, poetul Nicolae Tzone, câștigătorul prestigiosului Premiu „Mihai Eminescu”, pentru volumul „Zece elegii” (ilustrația copertei aparține pictoriței Nora Blaj).

Vom reproduce câteva fragmente în continuare:

**04 [mi-e dor să privesc un șoim
de vânătoare viu cum zboară...]**

mi-e dor să privesc un șoim
de vânătoare viu cum zboară
cum aripile lui sărută cerul pe obraz
îndrăgostite și curajoase
dar îmi aduc aminte că toți șoimii
vii sau morți au dispărut
fără urmă

mi-e dor să alerg desculț
fie prin dâmbovița subțire
fie prin dunărea strălucitoare și largă
pe la prânz sau după-amiază
să mă dezbrac și să plutesc
pe sub unde cu ochii deschiși
dar și dâmbovița subțire
și dunărea strălucitoare și largă
pierdute sunt pentru totdeauna
prin nămolurile de dedesubtul
potopului

trupul mi se arcuiește iată
ca și când și-ar fi recăpăt
de pe o clipă pe alta și definitiv
tinerețea chiar și adolescența
și mâinile mele își întind
degetele între poeme
le mângâie pe silabe și pe accente
le face încă o dată foarte frumoase

(continuare în pag. 4)

nu doamne nu se poate
 ca apa asta de piatră din preajmă
 ca piatra asta de apă din preajmă
 să nu se spargă în pietre
 și pietricele de apă
 să nu plece cât mai departe
 poemele ard ca rubinele
 și se-agață de mine ca strugurii
 de vița de vie din grădina de-acasă
 de până mai ieri
 iubita mea se-agață de asemenea
 de mine la fel de strâns
 ca poemele
 și mama se-agață de mine
 și mormîntul tatei se cațără
 pe mine
 toți suntem astfel un ciorchine
 burdușit cu poeme
 care țin viața în viață
 și care ne păzesc moartea
 de moarte
 mi-e dor să privesc un șoim
 de vânătoare viu cum zboară
 cum aripile lui sărută cerul pe obraz
 îndrăgostite și curajoase
 dar îmi aduc aminte că toți șoimii
 vii sau morți au dispărut
 fără urmă

*

nu de singurătate ne temem
 acum și aici ci ne temem
 de muntele de apă de piatră
 care a înghițit tot ce a fost vreodată
 oameni și fiare țărână și plante
 ce ciudat pe corabiacarte
 pe arcapoem nicio carte
 a vreunui pământean
 nu s-a păstrat
 bibliotecile oho oho
 marile biblioteci s-au înecat
 ca și șoarecii în vâltoarea
 fără cuprins
 da am avut un trecut
 care s-a topit ca și cum
 niciodată nu ar fi fost
 iubita mea își spală sânii
 cu razele unui soare ce răsare
 numai și numai în ochii ei
 mama mea îi spală tatei
 chipul galben spre negru
 cu lacrimile ei albe și-aproape
 fierbinți
 marine ce vezi tu în ochii mei
 doar seamănă cu plânsul
 îi șoptește încet
 dar nu e plâns
 mama are dreptate deplină
 ca totdeauna
 singurătatea pe vremea potopului
 nici nu este singurătate

este pur și simplu
 un alt fel de-a dormi
 și un alt fel de-a gândi
 și cu ochii închiși
 și cu ochii deschiși
 nu e cu adevărat nici o diferență
 între între ochiul meu închis
 și ochiul meu deschis
 nu de singurătate ne temem
 acum și aici ci ne temem
 de muntele de apă de piatră
 care a înghițit tot ce a fost vreodată
 oameni și fiare țărână și plante

*

un miel alb îmi spune că m-a visat
 de fapt el nu există
 eu îl visez pe el spunându-mi
 că m-a visat
 cum îl întreb cum m-ai visat
 mielule alb
 m-ai visat viu sau m-ai visat mort
 nu c-ar fi o prea mare diferență
 între mine viu sau mort
 te-am visat viu
 dar aveai gesturi de mort
 și poemele tale atârnav de tine
 ca niște biserici în miniatură
 erai domnule îmbrăcat în biserici
 care luminau
 erai cea mai frumoasă lumină
 ce ochilor mei de miel alb
 le-a fost dat s-o vadă vreodată

*

dă-mi doamne un balaur
 care să nu se sature niciodată
 să bea apă
 să bea toată apa
 și de deasupra de carteaarcă
 și de dedesubt de carteaarcă
 n-am zice dumnezeu de foarte departe
 n-am nici un balaur
 care să poată să bea toată apa
 și de deasupra de carteaarcă
 și de dedesubt de carteaarcă

26 martie 2010 – 02 h 50 min

V [ce face ochiul tău între pietre de apă și apă de piatră...]

ce face ochiul tău
 între pietre de apă
 și apă de piatră iubitul meu
 iubita mea mă întrebă
 caută ce nu e răspund
 caută viitorul
 caută pământul din viitor
 pe care să facem casa
 nunții noastre

(continuare în pag. 5)

*

sapă îmi zice iisus
 sapă o fântână în apa potopului
 sapă o fântână și roagă
 izvoarele ei să treacă
 prin tine

și iată sap cu palmele
 în apa potopului
 fac în ea un fel de tunel
 în care mă tot scufund
 și iarăși și iarăși mă scufund
 dar capătul acestui tunel
 din apa potopului fuge
 cu înfrigurare de vârful
 degetelor mele

iisuse frate de ce îmi spui
 să sap o fântână în apa potopului
 când este limpede că sap în zadar
 că n-am nici o șansă
 să dau peste nici un singur
 izvor veritabil

sapă și crede
 sapă în apa potopului
 până când degetele tale
 de la ambele mâini
 vor începe să ardă
 în flăcări

iată iisuse iată iată iată
 degetele de la ambele mâini
 îmi ard în flăcări
 dar încă nici urmă
 nici urmă nici urmă
 de izvorul mult așteptat

sapă îmi zice iisus
 sapă o fântână în apa potopului
 sapă o fântână și roagă
 izvoarele ei să treacă
 prin tine

*

un poem stă în genunchi
 pe umărul meu
 spune rugăciunea lui de poem
 către poemuldumnezeu

26 martie 2010 – 03 h 37 min



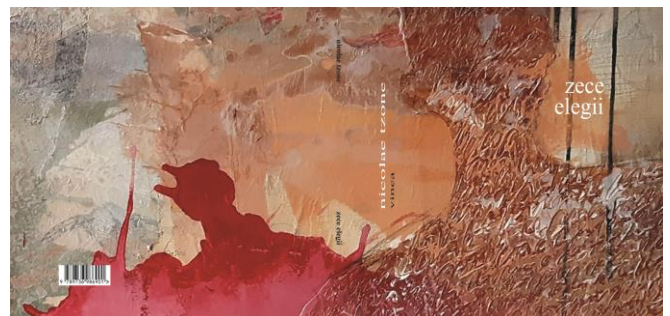
Academicianul Ion Pop, Ioana Drăgan (câștigătoarea premiului pentru proză), Nicolae Tzone.



Momentul de înmănare a premiului, de către academicianul Mircea Martin, președintele Secției de Literatură și Filologie al Academiei Române;

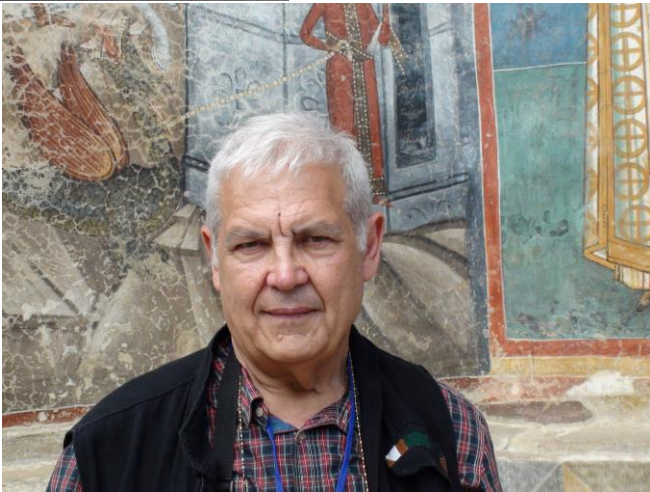


Nicolae Tzone, în curtea casei natale, la Malu



Nicolae Tzone, „Zece elegii”, Ed. Vinea”, 2023





Florentin PALAGHIA - 80

BAGAJE, O ULTIMĂ REVIZIE

Avem nevoie de prea puține lucruri
în viața noastră de toate zilele,
așa că pregătit de plecare
nu-mi mai rămâne decât bagajul
de ultimă oră, o revizie sumară
prin buzunare și o ultimă onomatopee,
și aceea minoră.

Rămân alții să se gudure,
zgomotul cotidian încă
ne percutează urechile
și salvarea care ne asurzește,
pe care eu la Paris
o confund cu Ciocârlia
și livreurii de pizza noaptea
care urlă în spatele bisericii.
Mai e și zgomotul absurd al corpurilor
care se prăbușesc în gol uneori
în parcul din fața apartamentului.

Așa că rămân prea puține lucruri,
câteva amintiri, mama, tata, iubita,
țipătul pe care nu ni-l amintim,
țipătul nașterii și doi-trei prieteni
rătăciți printre momente de luciditate.

Am construit din chibrituri o cetate
cu încuietori sigure, ca să nu mă prăvălesc
printre gânduri, noapte de noapte.

Zău că nu-mi mai e frică,
mi-a crescut de aseară printre aripi
o aripă...

CĂLĂTORIE ÎN SACRU

Îmi caut îngerul.
Îl strig, poate mă aude,
dar el îmi întoarce spatele.
Îmi scot pumnalul,
sângele țâșnește miraculos,
în umăr îmi crește un arbore.

Fascinat încerc să-mi deschid aripile,
dar alunec în gânduri.
Gravitez într-un nemaipomenit sacru,
pe margine toți îngerii mă aplaudă.
Târziu, când totul se potolește
și vidul se transformă în riduri,
mă întreb de ce nu ajung
niciodată.

DECOR

Pe Sena patinează olandezii
în Saint-Louis Van Gogh la o fereastră
privește la Renoir și-n ceruri zeii
sărută floarea soarelui din glastră.

Pescarii răvășiți pe malul Senei
în luciul apei pescuiesc trecutul
prinții și regii se întorc din lena
să-și regăsească în Paris avutul.

Montmartre se topește pe-o colină
iar Saint-Denis alunecă din ceruri
urcând și coborând ca o tulpină
pe umbrele regești din capiteluri.

Monet pictează Luvrul printre gene
pe Sena trec corăbii infantile
pe-alei domoale prinții trec alene
Parisul să-l așeze între file.

UITAT DE ISTORII

M-a uitat timpul într-o rimă,
m-apasă cerul și trecutul,
zdrobit de ani și de molimă
cer milă vieții și scurm lutul.

S-a golit ochiul de imagini
și printre gene doar eroii
se-așază amețiți în pagini
uitați de lume și istorii.

Și morții încă se preumblă
să redescopere iar clipa
ce le-a zdrobit cu-a ei umbră
pământul, viața și aripa.

Mă răvășește asfințitul,
m-acoperă printre cuvinte
la întâlnirea cu zenitul
doar cerul cu imagini sfinte.

AHA, AHOE, HAAAAHA...

Doar un cuvânt vă rog, să urla
când se vor prăbuși trei turle
asurzitoare pe pomeții
poetilor și tineretii.
Aha, Aho, Hahaha,

(continuare în pag. 7)

la Moulin Rouge,
la Alhambra,
La Cirque d'Hiver,
la Domnu-n cer,
La Steaua Mea
de alpaca.
Și dorul sfâșie poporul,
mă dau afară cu piciorul
din hruba semnelor obiecte
reptile negre și infecte.
Rămân în urmă rime aspre,
potop, incendii și dezastre,
Aha, Ahoe, Hahaha
și zeități din mucava,
cădelnițe și lumânări
cântând prohodu-n patru zări.

Când trist mă vor trezi iar zorii
la Pere Lachaise, printre istorii
hălăduind cu mii de glorie,
voi scrie Ahaha pe-o stea
și-n luciul lumii vom pleca,
Aha, Ahoe, Hahaha....

ÎNGERUL DE SMARALD

La ușă sună un înger,
deschid, ne îmbrățișăm,
îl invit în masă.
Îmi povestește ce greu
a ajuns să mă cunoască,
cât m-a scormonit prin univers,
cum era gata să mă părăsească.
Ochii lui sunt verzi ca universul
ce înconjoară eresul,
viața lui desigur că e albastră
și seamănă cu cerul meu din fereastră.

Îl rog să bem o cafea
și ne întindem bucuroși pe podea,
pereții plini cu icoane îl aclamă
și îl adoptă ca să intre în ramă.

Am povestit o zi și o noapte împreună
câte-n stele și lună,
când s-a făcut dimineața
m-a salutat și a dispărut în neant
cu o reverență aleasă.
M-a trezit mult mai târziu,
o pasăre călătoare,
am deschis fereastra larg
până aproape de mare.
Îngerul de boare
cocoțat pe-un catarg
călătorea pe o arcă
în lumea de ninsoare.

POEM DE DRAGOSTE

Vuietul mașinii de scris rănește pupila
literele sunt roșii și noaptea

s-a pierdut ca o nălucă
săvârșind imagini însîngerate.

Am potrivit ceasul
cu o oră înaintea carnavalului

Mașina de scris lucrează
o poezie sfioasă.

Să vii când se sfârșește acest poem.
Am să-ți mărturisesc câteva întâmplări
sortite uitării
doar tu cred că mă poți înțelege
când apeși literele cadentat,
când folosești imagini nedumerite.

EA ȘTIA SĂ IUBEASCĂ

Ea mi-a ieșit din inimă
și mi s-a dăruit toată.
M-a cutremurat acest gest tandru
și astfel s-a născut prima literă.
Am reușit cu această ocazie
să scriu primul meu poem adevărat.

Binevoitoare m-a așezat în capul mesei
invitându-mi toți prietenii și părinții.
Acum eram foarte mulți
și ea timidă s-a lipit de mine
colându-se în jurul amintirilor mele.

Era duioasă și simplă, surâzătoare
și recunosc deschis că nu am mai lăsat-o
să plece.

PARIS

Aerul e trist,
pe retina lui observ imagini de altădată.
Filmul se derulează treptat
cu oameni simpli care traversează,
statui care se trezesc aplecându-se
să culeagă de pe alei frunzele veștede.

În squarul din fața primăriei
femei tinere cu pălării cloche
așteaptă cu febrilitate să înceapă concertul
lilieilor agățați de lucarne.
E duminică și te lupti translucidă
cu timiditatea mea, eu te elogiez și încerc
Să-ți văd genunchii.

Oamenii sunt calmi și au ieșit la ferestre
ca să facă gimnastica de învioreare.
Parcul desigur se va anima pe seară
când fanfara va ieși în foisor
ca în atâtea alte ocazii
să interpreteze Internaționala.



Arsenie AUGUSTIN

SCRISOARE TĂCUTĂ

Nu sunt pregătit să-mi adun mintea firavă și rece, umedă ca anotimpul cvasi-permanent pe care-l traversez. Încerc să plămădesc din tăcerea nedefinită ce mă locuiește un șir de gânduri conturate, să formulez o discursivitate alunecând ca pe ringul unui patinoar negrăbit. Îmi pun zâmbetul sub o eșarfă cernită, mereu aceeași însă ochii sunt complici, trădează paradisul dinăuntru meu. Mai ales atunci când văd în gând chipul tău.

Să vorbim, de vreme ce ești dispusă să mă ascuți chiar fără a fi de față. Mi-ai spus că retorica mea e bună doar pe hârtie. Și cred că așa este. Nu mi-am închipuit vreodată că o să vorbesc cu o persoană prezentă la ceas de seară numai în spatele suflului ce-mi agită pagina albă. Aș vrea să mă abțin, dar știu că trebuie să-ți disec viața mea recentă fără pliuri, aproape cu cruzimea unui măcelar căscând deasupra unei carcase de oaie. Să despici sacul ce mă ține și în care se zbate puțină viață pe care am strâns-o, mă face să mă pun la discreția universului vast și nemilos.

În camera mea lumina e difuză, mă dispune la cugetare iar vântul din afara ferestrei caută cum să pătrundă pe străzi. Întunericul e o cortină ușurându-mi separarea de lume, favorizând muțenia. Oricum oamenii nu așteaptă de la mine cuvinte multe, fraze memorabile ori bârfe. Toată lumea știe cât de tăcut sunt și iubesc bucuria din priviri. Acum sunt asemenea unui pahar ce se va vărsa făcând împrejurul lui pagube, chiar dezordine. Îți scriu ceea ce simt, neavând nimic de spus. Pun pe senzații mare preț, căci ele îmi alcătuiesc spovedaniile. Cred că în rândurile acestea mă voi depăna ca un ghem multicolor făcând din mine însumi un fel de figură complicată pe care îți revine sarcina de a o descifra.

Ai nevoie de tăcerea obscură a unei nopți eterne să cuprinzi detaliile unei vieți în așteptare. Dar definițiile sunt pentru cei vii ca niște repere iar tu locuiești în umbră, ascunsă acolo prin grija mea. Plutești cumva sau ești blocată între memoria de ieri și poveștile ce mi le zic seara când tainele se-adună sub ceasul din perete. Mă adresez ție într-o limbă răsunătoare și mută pe care o folosesc numai în timpul visului sau al murmurării rugăciunii ce nu posedă grai. Mă chinui ca un naufragiat fără speranță să reunesc limba rece a sângelui din inimă cu focul pe care tăcerea îl aprinde când ajunge la urechea ce poate ghici armonia. Iar armonia mea e tocmai aceea inaccesibilă oamenilor, alcătuită din toate cuvintele ce nu trec dincolo de cortina buzelor ci rămân încălcite într-un alfabet al muților.

Ești fiorul acela întâlnit demult între două zări. Un chip gingaș cu ochi mari și buni înconjurat de păr roșcat din abundență. Numele de sărbătoare ți-l rostesc chiar și atunci când nu știi în ce emisferă trăiesc. Culoarea pală a buzelor mi-a zăgrăvit în minte o zi perpetuă de toamnă, cea în care ne-am întâlnit prima dată sub platan. Purta un poem în loc de zâmbet, un tâlc necunoscut acolo unde ar fi trebuit să fie cuvinte. Și așa mi-ai rămas înăuntru, nu cred că voi mai putea retușa aceste trăsături. Nici nu vreau! Acum pot să-ți spun că era pentru prima dată când

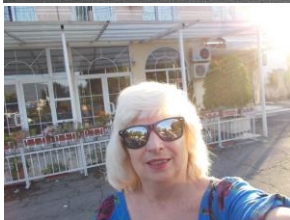
s-a făcut atâta liniște în mine ca și când lumea s-ar fi ascultat pe sine trăind. Gândurile mele cred că erau lipsite de orice țel, doar se bucurau de o prezență puternică, o fatalitate cuprinsă între vis și realitate. Nu era vina mea dacă în ziua aceea întâlnisem frumusețea...

M-am întors acasă cu impresia că depășisem necesitatea adevărului, nu simțeam nici rușine, nici remușcări, eram doar năucit. Înveșmântam progresiv nudul realității în închipuiri tăcute, uitând că simplitatea nu suferă descompuneri. Îmi era greu să-mi înfrâng cutremurul ce-mi afecta toți porii. Cred că respiram fericire și nu eram obișnuit cu asta. Stăteam mirat că sunt atât de puțin răvășit. Inocența acestui sentiment nu mă scandaliza, ba chiar cuvântul împlinire îmi părea derizoriu pentru că el dovedește cât de mare e nimicnicia noastră și neimportantă pe care o dăm cerului. Tot restul acelei săptămâni am trăit cu ochii închiși, ca pe ritmul unei armonii ce suie permanent și te desprinde de teluric. Mă găseam extrem de liber pe teritoriul muzicii, îmi ofeream singur o plonjare în adâncul irealității imediate. Clipele zorilor mai ales mă eliberau de trup, îmi dădeau impresia eternului: s-ar fi zis că poezia se răspândea în tot ce mă înconjoară. Emoțiile acelor dimineți se prelungea în frazele muzicale ale amiezilor. Plutea o anumită nuanță, un anumit miros lipsit de anotimp. Ca o perpetuă melodie pe care o îndrăgeam și care devenise veșnică ispită pentru că îmi vorbea despre tine. Apoi, într-o noapte, toate acestea s-au topit. Febra liniștită a plecat din rărunchi și m-am dezmeticit. Și nu văd decât o singură explicație: fie tu te-ai ascuns în spatele diafanului azur, fie mintea mea te-a izolat în afară. Oricum ar fi fost, îmi închipuiam că am cedat nebuniei.

Aveam în inimă una din acele trăiri pierdute între lumi, o tulburare ce-mi decortica realitatea. Știam că s-a schimbat ceva: un lucru înfricoșător, greu de gândit. Îmi treceam mâna peste față pentru a reactualiza o atingere nu demult întipărită. Mi s-a mai întâmplat să mă verific pe mine însumi, să mă întreb dacă tot ce am în comun cu trupul meu îmi aparține. Acum însă parcă mă dedublasem, ceream încredințare că nu sunt doar eu aici, că am prezența unui suflet geamăn: al tău. Însă cu înfiorătoare claritate am înțeles: te pierdusem. Scânceam în dosul pleoapelor un ultim gând de a mă calma, așa cum ne resemnăm la ideea veșnicei osânde. Și cum orice mare neputință e paralizantă, la fel bezna îmi acaparase întreaga ființă. Devenisem un fragment de poveste, o istorie ruptă în fâșii bicolore: trecut ca o mireasmă pură, viitor plutind peste munte aspru, abrupt. Scăparea din acest vârtej se arăta atât de departe, vedeam demoni șireți prevestind înghețarea.

Ce folos să ne sprijinim pe ceea ce vine și trece? Acesta era gândul insistent ce mă domina, fiind acum singur. Între tine și mine stăteau, mai ales noaptea, niște năluci anonime. Deși aveam slujba de zi, un duh necinstit mă zgândărea, un fel de gelozie pe propriile mele amintiri. Cât de vremelnic îmi reveneau emoțiile acelor clipe în care doream să lăncezesc. Mă chinuiam să extrag sâmburele permanenței din imaginea prezenței tale. Dar după ce dispărea efectul dopaminei ce aduce bucuria temporară, îmi aduceam aminte de

(continuare în pag. 50)



Nina VICIRIUC

HAOS

Cu tine era un fel de haos cuantic
 un est dinainte și vest după apocalipsă
 4 ani degringoladă sentimentală
 exemplar frumos erudit
 te căutasem ca orbul lumina
 țărni presărat cu scoici luminescente
 ultim popas pe muntele venusian
 nu răspundeai mereu la mesaje
 știam că în acest timp
 obligatoriu al meu
 împărțeau veselia masa
 paharul de vin
 cu altă naivă
 plînsul e tot ce -a rămas mai scump
 de pus la icoane
 dar va fi bine dozat
 nici pe el nu vreau
 să -l irosesc zadarnic

SOARELE DIN TUNISIA

Arde un soare final
 seceta a apus departe-n Tunis
 muezinii strigă din minarete rugile spre Allah
 cămile îngenunchiate -n fierbinte nisip
 ne vor prelua pe drumul mătasii
 tuaregii fac plecaciuni
 li se par c- am fi
 puțin extraterestri
 nu se poate măsura distanța dintre
 o locuință troglodită a Matmatei
 un cameleon ne privea cu ochi blînzi
 și Burj Kalifa ori un penthouse din NEY YORK
 distanța e chiar mai mare decît cea
 dintre pămînt și lună
 totuși muezinii nu uită niciodată
 slujba de mulțumire
 între apus și răsărit

PLIMBARE

Cineva bate la ușă întrebă dacă azi sunt disponibilă
 să efectuam plimbarea terapeutică
 prin oraș pădure sau lună
 ne mai gîndim răspund picioarele glicemia tensiunea
 mai bine vedem desene animate cu Mr . Been
 ori aranjam sufrageria ștergem praful matusalemic
 ferestrele opace de la pînzele de păianjen
 In tavan zăresc trei țînțari
 stau la sfat ori vreo conferință or fi îngrijorați
 mi se par cam slabi oare nu mai am sînge suficient

sau li s-a tocit acul în pielea – mi de pergament
 Unul din ei îmi face cu ochiul
 suntem gravide și noi !?!? ca tot omul / femeia
 dar ne temem că va veni toamna
 ne vor muri progeniturile
 aerul se va răci planeta se va răci
 chiar și sîngele tău
 va îngheța

TIMPUL PROTESTELOR

Desigur o să merg și eu
 dar nu prea știu care e tema
 oricum temele protestului meu nu pot fi
 rezolvate de toate guvernele lumii
 așadar ;
 solicit să mi se taie vreo
 30 de ani din viață
 schimbare totală a feței
 ca bonus gît delicat de gazelă
 glezne de căprioare etc etc ...
 știu
 nici un sindicat rudă prieten
 ascendent în fecioară nu mă poate susține
 !!!!E bine totuși că încă există!!!!!!!
 se strigă din culise
 la o emisiune de chiromanție
 ai grijă să nu cazi cînd te ridică
 ne mai ridicîndu -te din cădere

DESCOMPUNERE

Auzisem că de la un timp începe
 descompunerea moleculelor
 atomii încep să se mănînce între ei
 inima uită de poezia ei de toate zilele
 trei sferturi din ea e un pietriș
 sare în zig zag alergînd bezmetică
 atacată constant de barbarii tristeții
 Fluturii iubirii ce
 altădată zburau între iriși
 încolăcind galeș genele
 la vederea masculului alfa
 devin orhidei carnivore
 se hrănesc
 cu hoiturile fostelor iubiri
 putrezite - n uitare

Nu mai este timpul despletirii
 podoabelor întru desfătare

TĂCERE

Tac mai mult ca ieri
 aud cum se prăbușesc
 toate înlăuntrul meu
 o fi vreun tsunami
 cutremur inundație
 se zbate mortal în mine speranța

(continuare în pag. 10)

(urmare din pag. 9)

mîndria hemoglobina a luat-o razna
vrea transfuzie de sînge tînăr
Dar eu am fost călăul
acestor execuții din mine
le-am exploatat fără milă
condamnat violat
expus în piața publică
spre exemplificare

Acum toate tac /zac
s-a băut tot vinul / agheasma / otrava /
și nimeni nu mă va invita
decît la acea unică plimbare

PLAIURILE POEZIEI

Nou venită pe plaiurile aride ale poeziei
mințită sedusă în eroare
că acestea sunt niște pajiști minunate
trandafiri de Damasc
rodii portocali înfloriți tei parfumați
confrați plini de empatie simpatie
critici înțelegători
(dacă dai ceva tain)
repartizată fără voia mea înspre nord
mult timp am umblat fără un chip clar
fără mîndrie veșminte idealuri
expertă în arta blestemului
am cel puțin trei morți pe conștiință
non je ne regrette rien / rien de rien
numai despre mine nu pot ști
nici n-aș vrea
data aproximativă a
M....Ț

LEPĂDAREA DE SATANA

Mi se tot spunea să mă lepăd de satana
dar eu nu o recunoșteam
dintre miile de chipuri
ce rîdeau non stop împrejurul meu
nu sta prea mult în întuneric
are obiceiul să te ia cu el
nu te înconjură de gunoaie
mai ales umane
dar nu știu să le deosebesc
sunt zîmbitoare elegante
pot fi chiar confrăți prieteni
vecini președinți de stat
voi mai aștepta cîțiva ani
deși zăresc la capătul destinului
femururi încrucișate
un chip zîmbitor ascuns într-un craniu
poate mai este timp mă gîndesc (răzgîndesc)
abia ce- a venit toamna

HORA

Fac și eu parte din horă
nu nu suntem la o nuntă

unde se joacă hora miresei
e o mișcare zilnică
dansezi prin piață în jurul scaunelor din sufragerie
te ții imaginar de mîinile altora
pînă cînd observi că cel din dreapta
ți-a dat drumul invizibil la mînă
cel din fața ta a fost înlocuit cu altul
ceva mai tînăr poate un adolescent
ori nou născut

te odihnești doar cînd cazii în somn
te-ai oprit și -ai lăsat brațele jos
dimineața reîncepe hora
faci pași mici în ritm cu ceilalți
te legeni în dreapta și-n stînga
muzica e cumva în surdină
ori poate că nu e deloc
doar auzul tău o percepe
urmele tale sunt rapid ocupate
de urmele altora
hora merge mai departe
se înlocuiesc partenerii unul cîte unul

încerci să-ți amintești
de cînd ești în acest cerc
ce poate fi și pătrat oval
mormane de oase se văd undeva în fundal
sunt a celor ce au abandonat hora
unii flutură o batistă
poate e din prea multă veselie
ori un semn de rămas bun
la un timp ți se face și ție un semn să ieși
încerci să te zbați să acuzi fugi
primești pe piept cîteva monezi
pentru ieșirea din horă
și drumul tău lung

OMUL NEMILOSTIV

N -am fost niciodată un om bun
poveștile cu ce bine vor fi răsplătiți cei buni
în cer nu pe pămînt nu prea mă impresionau
îmi iubeam greșelile
nu voiam să mă căiesc
Acum cail noptii merg în vîrfuri
știu și ei că iau somnifere
sîngele mai stă uneori pe loc i -ajunge goana diurnă
iubirea nu mai înflorește în rană
a îmbătrînit merge în cîrje
ia analgezice o doare coloana
și-a rupt destul picioarele alergînd după
exemplare umane / inumane
Cui să cer recunoștință
pe mulți i-am părăsit blestemat jefuit
mai am cîțiva întemnițați în inimă
nu-i pot elibera nu sunt un om milostiv
vor pieri și ei odată cu mine





Sasha IVANOV

EA ȘI CELĂLALT

Scena 15 actul 2

(vila Luniei)

Personaje: Andrei (A) - iubitul Luniei, Iunia (I) - iubita lui Andrei, Maria (M) - soția lui Teo, Teo (T) - soțul Mariei

Andrei și Iunia lenevesc în pat, ca de obicei. În dormitorul mare de la goi, relaxați, ludici. Bărbatul stă pe burtă cu brațele încrucișate sub bărbie. Privește, cu ochii mijiiți, spre cerceaf. În mâna de deasupra ținea pălmuța Luniei. Femeia stă culcată cu capul pe omoplatul iubitului. Femeia ridică bărbia sus privind într-un punct fix.

I: Consideri că ea este cu mult mai frumoasă decât mine?

A: Sunteți foarte diferite. Nu vă pot compara, nimeni nu poate face asta. Ea posedă frumusețea clasică ce poate fi judecată egal, cu aceiași ochi de către oricine. Tu ai carisma, frumusețea exotică, tu apari altfel în ochii fiecărui privitor. Tu trebuiești interpretată. Ea doar este.

I: Deci ea e frumoasă mereu, iar eu doar în anumite ipostaze. Asta spune totul. Adică sunt urâtă.

A: Adică ești frumoasă, dar pozezi alt fel de frumusețe decât ea. Nu te mai victimiza, că nu e cazul!

I: De ea se îndrăgostesc toți bărbații, poate chiar și femeile. Iar de mine...

A: Păpușă! Păpușenie! Bărbații nu se îndrăgostesc de o față frumoasă, de buci sau de țâțe. Bărbații se îndrăgostesc de carismă. Adică de un gest, o vorbă sau de o ipostază. Cunosc pe cineva care s-a îndrăgostit de o femeie care i-a pus piedică. Nu era vreun trup sau chip desăvârșit, ba chiar mai mult decât imperfectă pe alocuri. Însă i-a pus piedică intenționat pe stradă, iar pe el gestul acela l-a înrobit pe vecie. Despre asta e dragostea. Frumusețea nu are nimic de-a face, nici urâtenia fizică.

Femeia întinde mâna peste pieptul bărbatului. Se răsucesce spre el lipindu-și zona intimă de șoldul său, frecându-se puțin. Pe urmă îl încăleacă cu piciorul, urcându-se aproape cu totul pe el, sugerând un soi de declarație de posesie.

I: Spune-mi, te rog, am o curiozitate!

A: Tu nu ai niciodată, așa, o curiozitate... Tu mergi drept la țintă. Tu vrei să afli. Și atât. Ești permanent în căutarea unui nou răspuns care să-ți displacă.

I: Mamă, ce m-ai prins! Parcă ești un diriginte la clasă. N-ai vrea totuși să o lași mai moale cu filozofia asta!

A: Bine. Împărtășește-mi obiectul curiozității tale!

I: Vreau să știu dacă te-ai mai culcat vreodată cu ea după ce ai început să te culci cu mine.

A: Nu, din momentul în care noi doi am făcut dragoste nu m-am atins nici cu un deget de ea.

I: A fost un răspuns perfect.

A: De ce ești așa? Trebuie neapărat să fii sarcastică? Ție

niciun răspuns nu-ți convine.

I: Glumeam, prostuțule, trebuie să-ți anunț glumele dinainte? Te consideri isteț!

A: Să știi că, fără să vrea, Maria a avut un rol în prima partidă de amor dintre mine și tine.

I: Oh, Dumnezeu! Urmează iar vreo tâmpenie filosofică! Fiindcă sub pat m-am uitat și sigur nu era.

A: Venise la mine cu doar câteva zile înainte. Ce s-a întâmplat atunci între mine și ea a influențat desfășurarea relației între mine și tine. Nu decisiv. Eu și cu tine deja ne sărutaserăm. Nu spun că noi doi n-am fi făcut dragoste dacă nu s-ar fi întâmplat ce s-a întâmplat săptămâna aceea între mine și ea. Dar a contat. A fost unul dintre factori. Sexul dintre mine și tine a însemnat un moment sublim pe care n-aș fi reușit să-l opresc nici dacă aș fi mobilizat toate forțele ființei mele. Fusesse urmarea unui cumul de cauze. Primul, cel mai important, esențial, puterea ta de seducție. Care, vrei să recunoști sau nu, este copleșitoare. Apoi, elocința discursului: ești o femeie inteligentă, ascuți, gândești, înțelegi, pui cele mai incomode întrebări și oferi cele mai neașteptate răspunsuri... dar... la toate acestea s-a mai adăugat un factor. De aceea zic... n-aș fi putut evita momentul acela când am făcut noi doi prima oară dragoste.

I: Am făcut dragoste sau sex? Că m-ai bulversat!

A: În sfârșit!... Întâlnirea cu ea a fost una ciudată, atipică, total neobișnuită. Nu știi ce se petrecuse în ultimele zile cu ea, n-am întrebat. Era tristă, stresată de la serviciu, obosită de copilul nou-născut, poate neglijată de soț, de soțul tău, mă rog, fostul tău soț. Nu știi. Cert este că a intrat în casă, în apartamentul meu, ca o vijelie, și-a ridicat rochia, și-a scos de pe un crac chiloțeei și dresul negru înflorat, apoi, aproape cu forța, fără a apuca eu să zic vreun cuvânt, m-a băgat cu capul între picioarele sale. Pe urmă s-a lăsat pe spate în pat, cu capul meu în continuare strâns între coapsele sale tremurânde. Trăgându-mă violent cu călcâiul înapoi în zona aceea, dacă mă depărtam puțin ca să-mi recapăt respirația. Expresia colocială, da, e aceea care-ți vine în minte, da, se comporta ca un golan care îi trage unei proaste la mu... Înțelegi tu! La un moment dat nu mă mai lăsa deloc să respir. Îmi strânsese tare urechile între coapsele ei puternice fremătânde, fără să-mi ofere vreo secundă de libertate pentru respirat. Și nici nu părea să-i pese că gura mea nu mai ajungea acolo. Trecuse la următoarea etapă tâmpită în care doar ea se mișca, făcând dragoste cu fața mea toată, n-o interesa unde aveam gura, limba sau nasul... A savurat de una singură câteva orgasme cutremurătoare... Apoi și-a agățat de pe piciorul celălalt dresul cu chilotul din el și le-a tras înapoi, așa, fără să se șteargă, peste toată saliva aceea, transpirație și cu ce mai era acolo. Și-a așezat rochia și s-a culcat, adormind de-a binelea imediat ce a pus capul pe pat, așa fără pernă. Nepăsându-i că mai eram și eu prin zonă, rămas ca un tâmp... S-a trezit după vreo două ore și a plecat. Fără să zică măcar pupă-mă-n fund! Bine, tocmai o pupasem. Ha!... Nu m-am supărat pe ea, ba chiar dimpotrivă. Bărbații au mereu o stare de prosternație când văd femei abandonându-și conștiința. Ba chiar, comportamentul ei m-a introdus într-o stare erotică. Stare căreia i-am

(continuare în pag. 12)

rămas captiv. Provocarea prin care trecuserăm descătușase într-un mod neobișnuit substanțele adunate în ea și le transferase în mine, iar eu nu pricepeam cum ar fi trebuit să le eliberez. Eram așa bulversat, încât nici nu mă puteam atinge. Nu cred că vreo ființă străină sau oricare alta în afară de ea sau de tine m-ar fi putut scăpa de acea tensiune. Pentru că nu m-aș fi putut descărca animalic în orice mediu, altul decât unul familiar. N-aș fi reușit fără o conexiune emoțională puternică cu persoana la care m-aș fi conectat erotic. Tu m-ai eliberat... Mi-am recunoscut atunci mie că între mine și tine se stabilise o relație emoțională.

lunia nu spune nimic minute bune. Andrei tace rușinat. Mișcă nervos degetele.

A: Ce zici?

I: Nu mi se pare coerent ceea ce-ai spus. Am înțeles doar bla-bla m-a excitat nevastă-mea și am venit la tine, ca la orice altă târfă, să mă scutur. Mă simt trădată și rănită. (Începe să lăcrimeze ușor) Ești mai rău decât el. Soțul meu m-a izbit o dată tare și gata. Tu o faci de fiecare dată când încerci să te apropii de mine. Am fost sfâșiată pierzându-l pe el. N-am știut că-l iubeam atât de mult până când m-a trădat. Mi s-a prăbușit Universul, nu mai puteam respira fără el... și repet, m-a rănit doar o singură dată... Astfel, în acest mod, tu, lovindu-mă repetat, chiar dacă nu la fel de puternic, vei face să sufăr mai mult după tine decât am suferit vreodată după el. Deci... Rănește-mă în continuare cât vrei, rănește-mă, dar prin asta îți asumi obligația să nu mă părăsești niciodată! Fiecare rană pe care mi-o provoci mă leagă de tine și te obligă să-mi porți de grijă!

Andrei rămâne împietrit, secunde bune. Apoi se ridică și începe o foială nervoasă, fără noimă, complet diferit de comportamentul său obișnuit.

A: Ce naiba-i cu mine? Eu, în asemenea situații mișc puțin capul înainte și înapoi, ca după o minge imaginară. Acum nimic. Nu mai înțeleg!

I: Te-am vindecat dragule! Acum chiar trebuie să te muți cu mine!

A: Săptămâna viitoare mă mut la tine. O fac. chiar dacă știu că Maria va înnebuni de nervi când va auzi.

Actul 3

După doi ani...

Zara (Z) - copilul Mariei în vârstă de aproape trei ani

Scena 1 actul 3

(Vila luniei)

I: Locuim împreună de doi ani, le-am ținut copchilul de atâtea ori, ni l-au trântit în brațe de câte ori au avut ei chef, iar minunata Maria nici acum nu mă privește în ochi.

A: Ți-am povestit doar, pentru ea a fost un șoc cataclismic. M-a lovit cu pumnii, cu picioarele...

I: Da, dar normal ar fi să-i treacă la un moment dat. Cred că ar trebui să mergem undeva numai noi două să vorbim.

A: N-ati ajunge nici până la poartă. V-ați părui de pe alee (rânjește amuzat)

I: Pare liniștită, resemnată, în ultima vreme. În afară de faptul că nu mă privește...

A: Tocmai asta este. La momentul acesta e cea mai nervoasă. Eu o cunosc bine: e delicios de furioasă, dacă mă pot exprima așa. Faptul că nu spune nimic spune totul despre ea, nu-i stă în caracter să tacă. Seamănă cu cineva

care refuză să meargă la baie, deși ar avea mare nevoie. Respira prin toți porii dispreț față de tine.

I: Atunci de ce ești de acord să lase copilul la noi de fiecare dată când pleacă ei în miile de delegații și vacanțe. Măcar în vacanțe să-și ia plodul cu ei! Faptul că Teo mă umple de bani nu înseamnă că sunt bona copilului său cu minunata. Dar vezi? Că el nu-mi cere mie, nu îndrăznește. Vine ea și ți-l pune ție în brațe, că știe că ești slab, că nu poți s-o refuzi. Apoi tot la mine ajunge. N-am stat cu fata mea cât am stat cu plodul lor.

A: Știi bine că nu au pe nimeni și că muncesc foarte mult.

I: Sau poate că domnița Maria încearcă să te țină pe tine conectat, să te țină în apropierea ei. Ar putea face asta, la cât e de perversă. Eu pot să cred că nu-și găsesc o bonă de încredere, la banii lor!

A: Să știi că de când m-am mutat cu tine, între mine și Maria nu a existat nici măcar o banală strângere de mână. Da, suferă că era o răsfățată a sorții, legănată de doi bărbați. Noua realitate a trezit-o brusc lăsând-o buimacă. Te acuză pe tine pentru asta. Nu-i va trece repede, poate niciodată.

I: Eu cred că tu încă o iubești. Ea simte asta și face ce vrea din tine. Poate că tu o vezi pe ea în acel copil, vezi ceva din Maria, așa cum eu găsesc în acel copilăș ceva din soțul meu, fostul meu soț.

A: Aberezi! Hai să încheiem discuția asta care nu duce nicăieri! Ne-a rugat să trecem pe la ei să luăm copilul că au avion diseară și sunt deja în întârziere.

I: Te omor! Îmi vine să te strâng de gât! e tocmai ce-ți spuneam. Tu pleci la serviciu. Tot eu trebuie să-mi bat capul cu el... să știi că eu rămân în mașină. Urci tu să-l iei!

A: Hai, nu te mai prosti! Opoziția ta e doar de principiu. În realitate, nu-ți displace deloc stai cu puștiul fostului soț și a fostei soții a actualului tău iubit. Vă urmăresc când vă jucați. Ești topită după el.

I: dăăă! Tocmai ți-am spus că nu asta mă deranjează, ci atitudinea ingrătă a mă-sii. Nici nu mă bagă în seamă... Și mă supără teribil că îți povestește în amănunt ție toate prostiile, tot ce face ea în vacanțele cu fostul meu soț. Cum o suporti?

A: nu știu ce vrei de la mine acum.

I: Știi ce vreau? Când vine minunata din voiaj, să nu-mi mai povestești toate rahaturile pe care le-a făcut ea acolo cu Teo. Păstrează pentru tine toate acele informații interesante. Eu nu mai vreau să aflu! Întâlnește-te cu ea undeva și povestești pe îndelete, dar pe mine să mă lași în pace!

A: Ok.

I: Poate crezi că îmi face rău să aud despre Teo? Nu, eu m-am vindecat. De tine îmi este. Nu mai suport să văd cum te tratează, iar pe tine cum accepți orice rahat de la ea. Face ce vrea din tine. Chiar și acum după mai bine de doi ani.

A (impasibil): Am înțeles.

I: Asta-mi indică faptul că ultimii doi ani au trecut degeaba peste tine. Nu reușești să te rupi niciodată, nici chiar puțin, din aura fostei tale soții. Mi-e milă de tine. Și în același timp te respect pentru asta. Arăta câtă dragoste ești în stare să oferi. Tu! Adică acest bărbat din brațele mele, nu altul. Nu mă înțelege

(continuare în pag. 13)

greșit! Recunosc acele momente puține, dar intense, când omul acesta minunat îmi aparține doar mie. Acest bărbat, nu altul. Bărbatul meu. Dar nu sunt proastă, știu cu siguranță, că și peste zeci de ani, sau mai mult, poate mereu, ai să aparții puțin și alteia. Și mă doareee...

Andrei nu spune nimic, doar o strânge în brațe.

I: Tu, când erai cu ea, cum vă distrați în vacanțe? Mi se pare mai interesant să aud asta. Pentru că este despre tine.

Andrei devine vesel dintr-o dată. Și volubil.

A (*râzând*): Câteodată... fac o paranteză: la 30 de ani era frumoasă tare...

I: Fuck! Tot cu ea începi? Zi-mi despre tine!

A: Ce să-ți spun? Eu nu am fost niciodată un cuceritor sau vreun lup singuratic ca bărbății aceia care se duc singuri la curve ori prin baruri să cucerească femei. Eu... tot ce pot spune despre mine este și despre ea. Nu am altceva. Nu am făcut nimic singur, de douăzeci de ani. Vrei niște povestiri din școala generală? Să-ți zic despre vacanțele la bunici?

I: Te rog! Scutește-mă!

A: La 30 de ani era frumoasă tare, oriunde mergea era cea mai frumoasă din acel loc și toate privirile erau ațintite asupra ei. Inventaserăm un joc. Mă rog, nu îl inventaserăm noi, dar ne plăcea să-l jucăm. O lăsam pentru scurt timp singură undeva în public. Apoi mă apropiam de ea, ca și cum aș fi fost un străin. O rugam prin gesturi să facă o poză cu mine, sugerând că era o actriță celebră. Atrăgeam atenția întregii străzi. Bine, bărbății erau dinainte cu privirile fixate pe ea. După ce jucam scena, curioșii începeau să se apropie dorind și ei fotografii cu frumoasa actriță, chinuindu-se să-și amintească măcar unul dintre filmele în care fusese protagonistă.

I: Gata! Nu mai vreau nici povestiri din acestea! Gata cu vacanțele! Să stăm acasă!

Scena 2 actul 3

(Vila Luniei)

A: Și de la Atena unde v-ați dus? Spre ciclade sau Argo-Saronice?

M: Am fost în Spetses și în Hydra.

A: Frumos, romantic, Leonard Cohen.

M: Cee? Aaa, da, că a trăit o perioadă pe acolo.

Fostul soț îi pregătește un pahar de apă cu lămâie și se așează lângă Maria pe șezlong.

A: Cum? Ai fost cu el în insula Hydra și nu ați bătut la poarta lui Leonard Cohen?

M: Teo n-a vrut să pierdem o zi de plajă.

A: O zi de plajă puteați face și la Cocuța sau la Trei Papuci. Dar să urci dealul acela și să te prăbușești sfârșită transpirată în ușa casei sale!

M: Ei bine, iartă-mă! (*caustică*).

A: Așa te-am învățat eu? Mă faci de rușine, femeie! (*râzând*). Ce făceam noi de fiecare dată când ajungeam undeva? Căutam spiritul locului. Tu știi asta, pentru că așa te-am educat. Tu ești obligată să educi la rândul tău, nu să te lași purtată de tăvălugul snobismului...

M: De unde cunoști așa multe despre Hydra? ai fost cumva cu lunia acolo?

A: Da.

M: Când?

A: Anul trecut, în toamnă.

M: Și eu de ce n-am știut?

A: Fiindcă în ultima vreme m-ai întrebat din ce în ce mai rar: „ce mai faci?”

M (*ignorând ultima lui replică*): abia aștept să-l văd! De fiecare dată doarme când ajung la voi. Mi se rupe sufletul lăsându-l acasă, practic cu niște străini.

A: Ar cam fi cazul să-i mulțumești Luniei. L-ai lăsat la noi de zeci de ori. Nu mai suntem niște străini pentru el.

M: dar nici mamă, nici tată nu-i sunteți, nici veri, nici bunici.

A: tocmai de asta ar trebui să-i mulțumești Luniei. și s-o respecti mai mult.

M: știu că sunteți grijulii cu el, dar tot mi se rupe sufletul când îl las, chiar dacă îl știu în siguranță.

A: văd că mă ignori când îți cer să fii mai politicoasă cu lunia.

M (*enervată*): mai lasă-mă-n pace! O umple Teo de bani pe putoarea asta! auzi? Sunt lipsită de politețe!

A: Da, ești! Nu ai fost mereu, nu tot timpul, dar câteodată te preocupi mai mult de tine și îi cam pierzi din vedere pe ceilalți.

M: se pare că scorpia te-a câștigat de partea ei. știi că țin la tine. Așa că, lasă-mă să-ți deschid ochii: ea doar te manipulează.

A: Nu-ți pasă ție că mă manipulează lunia sau nu. Pe tine te cutremură gândul că poate nenorocita mi-a câștigat sufletul.

M: Greșești! Nu cred asta. Noi suntem legați pe viață. N-ai să te poți niciodată lepăda de mine oricât ai vrea. Și nu te gândi să-mi ceri cheia de la apartament, chiar dacă te obligă scorpia, fiindcă n-o să ți-o dau, că eu nu am să mă despart definitiv de tine niciodată. Ai înțeles, băiețică?

A: Nu am contestat niciodată asta. Sunt conștient că vom rămâne împlețiți pe vecie. Chiar dacă ai divorța vreodată și de celălalt, căsătorindu-te cu altul, vei rămâne în continuare legată de mine. De mine, da, tot de mine și nici într-un caz de cel de-al doilea soț al tău...

M: Exact la asta mă gândeam. Cred că îmi citești mințile! La asta mă gândeam. Dacă ai muri tu, versus dacă ar muri Teo.

A: Nu prea poți afirma că tocmai eram gând la gând. (amuzat) Și... care-i concluzia?

M: Mi-am imaginat odată, am încercat să-mi imaginez, ce aș face dacă ar muri Teo. Doamne, iartă-mă! Mi-au venit în minte gânduri legate de serviciu, de casă, de tine, de copii... Am reflectat la unele chestii. Repetând experimentul cu tine... M-a cuprins groaza, o frică teribilă, paralizantă. N-am mai avut niciun gând despre nimic. Era totul alb sau complet negru, să zicem. Nu am putut... Nu mai exista nimic după tine. Nici măcar eu nu mai eram. Nu reușeam să mă văd pe mine dincolo, dincolo de... după ce tu n-ai mai fi fost.

A: Bineînțeles, îți dispăruse mediul de descărcare.

Maria nu mai spune nimic. Stă în fund pe șezlong, cu trupul lipit de fostul soț, așteptând să i se trezască copilul. Lunia îi urmărește din ușa casei. Lunia bățâie din picior și își dă ochii peste cap. La un moment dat nu mai suportă și se pornește glonț spre cei doi foști soți.

I: Maria! Vreau să vorbim. Hai la o plimbare pe malul

(continuare în pag. 14)

lacului!

Maria rămâne nemișcată.

M: Nu mă interesează propunerea ta. Am venit să-mi iau copilul și să vorbesc cu fostul meu soț. Să știi că nu mă sperie postura ta războinică.

Iunia se proțăpește lângă perete, într-o poziție strâmbă, cu mâna stângă în șold și cu capul aplecat într-o parte. Una dintre mâini, adică dreapta, atârnă pe lângă corp într-un mod ciudat. De parcă acea mână urma să-și strângă pumnul sau să încordeze palma și să lovească violent pe oricine i s-ar ivi în cale.

I: Doar o discuție de câteva minute, sau măcar un minut! Maria pornește spre lac. Rivala rămâne în urmă, oprită pentru o clipă de iubitul ei. Iunia urmărește cu privirea pe Maria. Pleacă apoi cu pas grăbit în urmărirea ei.

Iuniei îi scapără ochii. Incepe, fără introducere, să-i vorbească Mariei.

I: Știi, când m-a părăsit Teo mi-a fost foarte greu. Nu puteam mânca sau dormi. Mă zvâcoleam în somn. Chiar și în somnul acela agitat de două ore pe noapte. Odată am avut un vis. Nu urât, dar l-am simțit ca pe un coșmar... Se făcea că mă întorceam cu Teo dintr-o vacanță. Oprisem într-o benzinărie și chiar în timp ce alimentam ne dispăruse mașina. Am început s-o căutam și am găsit-o într-o curte. Benzinăria făcea parte dintr-un complex ce includea un hotel, restaurant și parcare privată. Acolo se afla mașina noastră. Dar ni s-a zis că era blocată de alte mașini și nu o puteam scoate până a doua zi. Binevoitori, patronii ne oferiseră o cameră pentru a înopta. În acea cameră totul era straniu. Holul luxos conducea într-un dormitor sărăcăcios, mobilat ca sufrageriile de pe vremuri. Ferestrele aveau rame vechi din lemn ce fuseseră vopsite de multe ori, iar draperiile erau bătute în cuie pe tocul ferestrelor. Teo a deschis, cu greu un geam al camerei ce dădea spre un balcon. Adică nu se putea vedea afară. Pe pat era o plapumă împrăștiată aiurea. Deasupra plapumei stătea o vrăbiuță care se transformă într-o pisică atunci când Teo dorî să o apuce și s-o arunce afară. Soțul meu stătea înmărmurit cu pisica în mână scoasă pe geamul ce ieșea în balcon, șocat că pisica vorbea, cerându-i să n-o arunce dincolo în gol. A ascultat-o și i-a dat drumul în balcon. Pe urmă ne-am așezat pe pat. N-am apucat să stăm prea mult că au intrat peste noi, trecând spre balcon, trei oameni cu părul roșu. Ne-au spus că erau suedezi, deși arătau exact ca irlandezii, cu pistrii și păr roșcat. De la ei am aflat că ajunsesem într-un loc al izbăvirii, din care nu puteam pleca decât dacă ispășeam ce era de ispășit. Eu n-am înțeles. Dar iubitul meu Teo a reparat geamul, a îndreptat draperia, a făcut curățenie în cameră. Fac o paranteză spunându-ți că n-am fost întotdeauna avuți, locuiserăm pe vremuri, la începuturile noastre, într-o cameră exact ca aceea. Pe urmă Teo a dat apă la vrăbiuța însetată și de mâncare pisicii. A doua zi, după micul dejun, ne-au lăsat să plecăm... Izbăvisem... Ai înțeles?

M: ...

I: Bărbatul meu adică fostul tău soț trebuie lăsat să se vindece. Taie-i legăturile, te rog! Lasă-l liber! A pățit de ajuns! E vremea să-l lași să trăiască!

M: Mamă ce semeni cu el! Povestea asta tâmpită... Te-ai molipsit de la el!

I: Normal! E sufletul meu pereche.

M: Soțul meu? (*Maria urlă*). E sufletul tău pereche?

I: Fostul tău soț. Da. Vreau să-l lași în pace! Voi sunteți oameni cu servicii importante, ce vă ocupă aproape tot timpul. Respectăm asta. Vă ținem copilul de fiecare dată când aveți nevoie. Adică foarte des. Aproape că îl creștem împreună, voi și noi. Iar tu parcă nici nu observi asta. Tu nici măcar nu mă privești în ochi, iar voi amândoi ne tratați ca pe niște sclavi. Dă-i drumul iubitului meu, lasă-l și pe el să trăiască! Apoi gândește-te și la mine. Mi-ai luat deja fostul soț, nu mi-l răpi și pe viitorul soț!

M: Uauuu! (*furioasă*). Tu chiar crezi asta? Că te va lua de soție?... Doar peste cadavrul meu! Eu trebuie să-l protejiez pe el. Te întrebi de ce nu te suport? Ești o șmecheră. L-ai ademenit în patul tău ca să te răzbuni pe mine și pe Teo.

I: Da, poate așa a fost la început. Da, asta am vrut. Dar acum totul s-a schimbat. El nu știe, nu i-am spus încă... Îl iubesc! Nu vreau să mai trăiesc fără el niciodată. Și nu sunt geloasă pe tine nici un pic. Nu mai dau doi bani pe Teo. Fă ce vrei! Dar lasă-mi-l pe el! Îl iubesc acum! Se lasă tăcerea câteva clipe între cele două femei

M: Și eu îl iubesc. L-am părăsit doar pentru a crește copilul lângă adevăratul său tată. Dar pe fostul meu soț îl voi iubi toată viața. Am trăit împreună douăzeci de ani, cu dragoste, distracții și împliniri minunate. Și eu îl iubesc.

I: Doamne, cât de fățarnică și egoistă poți fi! Îi vrei pe amândoi la picioarele tale! Vrei să-i ai pe amândoi! Nu te gândești nicio clipă la el, la sufletul său chinuit.

M: Soțul meu nu e chinuit...

I: Fostul tău soț, frumoaso!

M: Nu e chinuit, mă iubește cum îl iubesc și eu. Iar din cauza ta n-am mai făcut dragoste cu el de doi ani. Da, îi merit pe amândoi. Sunt o femeie care muncește foarte mult și merită la fel de mult, nu sunt o casnică plictisită ca tine.

Iunia e atinsă în plin de insulta Mariei, dar rezistă, încă.

I: Teo m-a convins cu greu să renunț la serviciu. Luccrasem ca arhitect într-un birou important, filiala unei mari corporații din capitală. Am participat la proiecte importante. Mă doare ce-ai spus. Gândești că sunt o nimeni. Și poate ai dreptate. M-am complăcut în luxul vieții oferite de Teo. Dar tu? Ingrato! Ți-am adormit copilul legănat pe picioare de zeci, de sute de ori.

Iunia are lacrimi în ochi.

I: Ești o nenorocită, asta ești!

M: Iar tu ești o proastă plictisită! În viața mea n-o să-mi mai las copilul cu tine!

Iunia aleargă sufocată la Andrei.

I: Foarte frumos, stai relaxat cu paharul în mână! N-ai auzit în ce fel m-a făcut nesimțita?

A: N-am auzit. Mă jucam cu copilul. Se trezise, iar voi nicăieri, dispăruserăți pe malul lacului.

I: Daa. Te jucai cu copilul! E poate singurul copil din lume pe care să nu-l iubești. Dar tu ești ciudat. Un om normal ar fi urât-o măcar puțin pe fosta sa soție adulterină. Și pe progenitura născută din același adulter. Dar tu nu. Deja la tine nu mă mai miră nimic.

A: Liniștește-te! Nu compara situațiile voastre! Tu ești o fericită.

I (*plângăcioasă*): Daaa? Sigur. (*sarcastică*)

A: V-ați certat. Tu ai fugit la mine. Te-ai descărcat. Ai avut pe cine să te răzbuni. Ți-ai vărsat năduful pe mine,

(continuare în pag. 15)

fiindcă știi că-mi pasă. Ea n-are la cine, nu dispune de acest privilegiu. Îl cunoști foarte bine pe fostul tău soț. Închide poarta în urma Mariei. O trage forțat pe, încă îmbufnata, lumea spre pieptul său, strângând-o prelung și afectuos, aproape strivind-o în brațe.

A: Hai, lasă! Știi cât poate fi de răutăcioasă Maria uneori.

I: Nu cred! Cu tine este mereu binevoitoare! E o fățarnică, asta este!

A: Nu-i adevărat! Are momente când e răutăcioasă și cu mine, dar își dă seama de asta, iar ulterior își cere iertare. Nu ți-am povestit ce s-a întâmplat înainte de Crăciunul trecut, când l-am condus pe băiatul nostru de la școală de la București până la ei la Sinaia. Știi că închiriaseră, ea cu Teo și alți câțiva colegi, vila aceea la munte, aproape de Cotă.

I: Da, îmi amintesc. Ai rămas noaptea aceea la ei, iar a doua zi la prânz erai deja acasă. Ce ți-a putut face? A sărit peste tine noaptea?

A: Nu, tocmai asta este problema, că nu am stat la ei în noaptea aceea. Am dormit în gară. Deși fostul tău soț fusese binevoitor, ea n-a vrut să mă primească. Am ezitat să-ți spun, fiindcă ai fi sărit la beregata ei cu prima ocazie. Mi-a fost teamă și de faptul că nu i-ai mai fi primit bebelușul la noi. Acum nu mai contează: deja pe Zara îl iubești și tu, iar pe Maria cred că ai învățat să o iei așa cum este.

I: Nu, nu am învățat! Și da, ai dreptate, i-aș fi pocit mutra aia frumoasă și acră... Ai dormit în gară? Vai! (*lunia smiorcăindu-se, mângâind părul bărbatului ei*)

A: Urma Crăciunul. Ți dai seama că nu exista nicio cameră liberă în toată stațiunea. Și oricum era foarte târziu. Ajunsesem deja pe întuneric. Până la vila Mariei, urcat, coborât, se făcuse de miezul nopții.

lunia stă lipită de el, într-o parte, cu un braț înlănțuindu-i gâtul, cu celălalt mângâindu-i obrazul și barba ușor sălbatică, nerasă de câteva zile. Îl dezmiarda așa cum un bărbat dezmiardă o femeie, doar că în situația de față ea devenind bărbatul, iar el, ființa îndurerată ce se lăsa consolată și protejată.

A: Maria era nervoasă. Își făcuse apariția, printre colegi, și una care se culcase înainte cu Teo. Nu era supărată pe mine numaidecât, dar pe mine si-a descărcat nervii. Parcă mă așteptase special pentru asta. Să mă certe că petrecea Crăciunul împreună cu ei una de fusese amanta actualului ei soț. „Pleacă, du-te și ia o cazare în stațiune, vreau de sărbători să fiu cu soțul meu, doar cu el, pleacă!” a strigat. De fapt ea dorea să fie auzită de ceilalți din vilă, la ei se referea, nu la mine... Bine, pe urmă, a doua zi și-a cerut iertare, a plâns săptămâni întregi după aceea ca să o iert că nu se simțea în apele ei etc... Dar important e că am dormit în gară. Deci, da, cunosc cam cât de urâcioasă poate fi Maria uneori. Am suferit, împins de crivăț la vale spre gară, aproape la fel ca atunci când m-a părăsit.

I: Dragule, eu n-aș putea să-ți fac niciodată asta! Eu n-am să te părăsesc niciodată. Și nici tu să n-o faci! Că eu nu știu a trăi singură. N-am să te părăsesc niciodată, baby!

(va urma)



Cosmin POPA

Oglinzile din Oz

Tablou I

(Ferma lui Dorothy abandonată în Dakota lângă o caravană de ghicitori europeni. Este toamnă. Sperietorile ard în soarele dogoritor american iar la răstimpuri cotrobăie prin pădurile și lacurile din apropiere. Oglinzile lui Alice reflectează culorile oamenilor de trefle în marea câmpie galbenă iar pe drumul de cărămizi galbene trec creaturi fantastice.)

Caractere: Alextraza, Lazăr

Alextraza: Am o boală mintală, și una fizică...

Lazăr: Și eu am cancer la oase...

Alextraza: Fiindcă nu am imaginație dar nici studii universitare, am fost aruncată aici, să ne mișcăm ca niște spirite, ca niște duhuri urâte, printre sperietoare, printre bolovani ce se mișcă în scuturi de zale...

Lazăr: Din cauza cancerului de oase am fost alungat în Dakota, poți să ți dai seama?

Alextraza: Chiar aseară am citit o carte, înainte de a fi aruncată...

Lazăr: Cum ai fost aruncată?

Alextraza: Cu un rulou de satin, cerul s-a spart, apoi m-am trezit în Dakota...dumneata cum ai ajuns aici?

Lazăr: Eram în biroul meu de avocatură, și...geamul pocnise, apoi eram în spital...apoi m-am trezit cu țărână în gură, genunchii îmi erau roșii, căzusem pe cărămizile astea galbene...

Alextraza: Am citit o carte aseară, la lumânare, am rămas fără bani, tatăl meu m-a dezmoștenit, am citit o carte despre un filozof din Carolina de Nord...cică nu ar exista imaginație, logica este o minciună de a ni se falsifica viețile...

Lazăr: Vin din Europa de Est, eu am crescut ca și ateu, superstițiile sunt pentru a speria oamenii, bineînțeles că pisicile ce trec prin fața mea nu sunt vrăjitoare, iar oglinzile de aici, dacă s-ar sparge, nu aș avea ghinion șapte, zece ani ș.a.m.d....

Alextraza: Și totuși, recunosc unde suntem, lumea din Oz și oglinzile lui Alice...

Lazăr: Le-am citit când eram copil, zburdam dealurile, coastele, costișa, munții și lacurile în Est...le-am citit la școală, și le-am recitat la maturitate, dar de ce tocmai aici? De ce un european și o americană? Ce crezi?

Alextraza: Suntem oglinzi, înțelegi dumneata, eu reprezint o ură față de oameni, dumneata ce vezi? În mine? Ce vezi?

(continuare în pag. 16)

Lazăr: Greu să-ți spun...mă văd pe mine ca o dihanie ce ar vrea să devină bogat, dar și o frică...

Alextraza: Eu văd în tine un copil speriat, tu te ascunzi de oameni, tu te-ai născut să trăiești în libertate, dumneata trebuie să stai ascuns într-un turn de fildeș, de cristal!

Lazăr: Dar cancerul meu? Am cancer de oase, fata mea ne-a furat din casă lingourile de aur, femeia mea s-a îmbolnăvit de ciroză, este alcoolică...

Alextraza: Dar vezi că noi suntem pe aceste cărămizi galbene?

Lazăr: Bineînțeles, știu unde suntem, la vest de oglinzi...

Alextraza: Și ce trebuie să facem?

Lazăr: Ești americană?

Alextraza: Da.

Lazăr: Trebuie să învățăm să comunicăm, să ne acceptăm cu urâțeniile și jegul de pe oglinzi...când mă uit în ochii tăi simt nepăsare...trufie și dezgust...

Alextraza: Eu când mă uit la tine văd bunătate pe jumătate, și mă văd pe mine mincinoasă, dar și rea, haide să învățăm...

Lazăr: Cum să începem?

Alextraza: Mai întâi, dă-mi mâna, să mă ridic...

Lazăr: Ușor.

Alextraza: Vezi sperietorile cu scuturi și lănci?

Lazăr: Da.

Alextraza: Ai fobii?

Lazăr: Da.

Alextraza: Ține-mă de mână!

Lazăr: Așa.

Alextraza: Ce simți?

Lazăr: Răceală, nepăsare. Dar tu?

Alextraza: La fel, același lucru.

Lazăr: Eu cred că asta înseamnă, prietenie...

Alextraza: Între o femeie și un bărbat.

Lazăr: Da, există.

Alextraza: Știu. Există prietenie între doi bolnavi, ca noi.

Lazăr: Bineînțeles. Crezi că ne vom certa?

Alextraza: Niciodată.

Lazăr: Haide să trecem printre drumul de cărămizi, printre oglinzile împroșcate cu vopsele...

(Intrără spre ferma pustiită. Oglinzile luceau.)

Tablou II

(Ajung spre o groapă ce se deschide spre un heleșteu de primăvară unde șoareci și câini cu coifuri de romb dansează pe un amfiteatru dar nu se aude decât foșnetul crengilor și mersul lacurilor de cristal.)

Lazăr: Am trecut de oglinzi...

Alextraza: O sperietoare mi-a pus o sabie pe umăr, ca și cum aș fi devenit contesa fermei...

Lazăr: Și pe mine m-au aruncat într-un vârtej și m-am trezit în această sutană lungă, cred că sunt baron acum...nu-mi mai simt cancerul...

Alextraza: Și eu am cancer de piele, și spatele distrus de...deformație...

Lazăr: Este în regulă Alextraza!

Alextraza: Mi-e rușine, am atâta emotivitate, atâta tensiune nervoasă, mă închin printre frunze, prin pământ!

(Femeia plângea cu spasme violente. Jocul câinilor și șoarecilor se intensifica. Din spatele amfiteatrului urcără

dintr-un beci de gheață vulturi cu picioare de cameleon, și dansară estetic, în sărituri fără sunet.)

Lazăr: Este în regulă, Alextraza! Te accept așa! Te accept! Plâng cu tine...

Alextraza: Mulțumesc că mă accepți, te rog, nu mă judeca, iartă-mă, vino cu mine printre casele abandonate de aici, vezi bărcile cu acei cultiști?

Lazăr: Da.

Alextraza: Haide pe bărcile alea.

Lazăr: Haide.

(Ieșiră dintre scaunele amfiteatrului. Mergeau ușor pe jos. Trecură printr-o moară stricată și se opriră la marginea lacului verde. Bărcile erau de lemn gri. Vâsleau ușor și din străfundul apei ieșiră frunze în culori deschise.)

Lazăr: Aici mă vindec și eu...

Alextraza: Acest lac este parfumat, o fântână magică se află sub noi...mai știi ce a spus vrăjitoarea rea din vest?

Lazăr: Cea cu globul?

Alextraza: Da, de asta a murit, fiindcă Dorothy știa secretul fântânii, era fântâna tinereții...

Lazăr: Iar iepurele din Alice nu era ceasornicul opririi bătrâneții?

Alextraza: Cam aceleași idei le am și eu. N-am avut cu-i să-i spun, frustrările...

Lazăr: Bârfele.

Alextraza: Răutatea.

Lazăr: Răzbunarea.

Alextraza: Ura și hulirea.

Lazăr: Nu mă înțelegea nimeni, a fi adult...

Alextraza: Dar a fi copil, a crește normal, și a fi asocial...asocial, a prefera...

Lazăr: Singurătatea...

Alextraza: Chiar dacă ești alungat la margine...

Lazăr: Aș da orice să nu mă mai întorc la birou, să stăm aici...în afară, ca marginali, asociali...

Alextraza: De ce trebuie mereu să mințim când comunicăm?

Lazăr: Prietena mea, mă accepți bolnav?

Alextraza: Prietenul meu, mă accepți bolnavă?

Lazăr: Umanitatea noastră este dincolo de educație, de religiozitate, de naștere...

(Vâsleau din ce în ce mai tare. Soarele deveni mov pe cer. Din spatele unui munte de gheață se auzeau huruituri de locomotive.)

Alextraza: Cred că am ajuns...

Lazăr: Unde suntem aici?

(Ajunseră la marginea unei vii portocalii. Câteva păpuși erau aruncate la întâmplare pe iarba verde și proaspătă.)

Alextraza: Boala mea psihică...ești pregătit?

Lazăr: Da, dar cred că știu, văd o oglindă spartă lângă umerii tăi...

Alextraza: Sunt antisocială...

Lazăr: Și eu, asta e oglinda mea reflectată în tine...

Alextraza: La fel, m-au dus cu forța la doctori, mi-au spus că am tendințe de psihopatie, sunt antiso-

(continuare în pag. 17)

cială...

Lazăr: Și eu sunt psihopat...

Alextraza: De asta, am vrut să mor, în brațele tale, văd în spatele tău o oglindă cu picături de rău...am uitat să-ți spun, am cancer terminal...voi muri. (*Căzu instant*)

Lazăr: ALEXTRAZA! ALEXTRAZA! VENIȚI! VĂ ROG! CINEVA! AJUTOR! NU MURI ALEXTRAZA! TE ROG! ALEXTRAZA! ALEXTRAZA!

(*Îi curgeau picături de sânge din colțul buzelor subțiri și palide ca trandafirii albi.*)

Alextraza: Ai fost, singurul...prieten, doar cu tine am fost sinceră, am fost ca tine, singură...

(*Lazăr începu să plângă.*)

Lazăr: Te iert, nu muri, nu am pe nimeni...

Alextraza: Scapă-mă, te rog...

Lazăr: Și eu recunosc, doar tu mi-ai fost prietenă, și sunt ca tine, antisocial...

Alextraza: Iartă-mă că te-am adus până aici, doar ca să mor...în brațe...sânge...e prea multă tragedie, dramă...

Lazăr: O să te vindec, te rog, mă uit, dicționar medical, medicină...nu muri, ascultă-mă, vom sta amândoi la fermă, nu voi supraviețui, natural, medicina naturală, vei scăpa de cancer...

Alextraza: Prietenul meu...(Muri)

Lazăr: ALEXTRAZA!

(*Lazăr urlă de se auzi până la amfiteatru. Șoarecii și câinii venișă și îi luară trupul. În marș funebru o conduse spre cimitirul de lângă caravana ghicitorilor europeni. Lăsară frânghiile jos spre groapă iar bulgării de pământ atinseră marginea coșciugului ca o melodie de înmormântare. Amfiteatrul era pustiu. Lazăr plângea în spatele creaturilor. Oglinzile erau împrăștiate printre lacuri dar totul era închis spre interior.*)

CORTINA



Cosmin POPA

Castelul din Domremy

Tablou I

(*Un castel abandonat lângă Domremy-la-Pucelle în 1431*)

Caractere: Nicolaex, Larisse, Bestia

Nicolaex: Ai venit cu caravana din Bordeaux?

Larisse: Da, m-au adus acei sulițași, armata Joanei D'Arc, și m-au lăsat aici pe acești saci...

Nicolaex: Iar tablourile de pe pereți? De unde sunt astea? Cine le-a adus aici? Și de ce porți coiful ăla imens?

Larisse: Tablourile le-au adus din bătălia din Paris, unde au capturat-o pe Joana...îmi vine să plâng...

Nicolaex: Vor să o ardă?

Larisse: Da, pe rug, au spus că este unealta diavolului, dar eu nu cred, eu cred că a fost unealta Domnului

și a Maicii...dacă ai fi văzut-o în armură, printre maci albi, în fața catedralei din Rheims...ai fi plâns...ai fi plâns mult...câtă speranță a pus în inima țăranilor, nobililor, baronilor...

Nicolaex: Încă nu pot să cred că au arestat-o, au judecat-o...iar Delfinul, cu ajutorul ei, s-a urcat pe tron, ce îi mai trebuia?

Larisse: Da, cam așa este...of, doamne, lumina mea Joana, îngenunchez aici în fața ta...

(*Larisse se puse în genunchi și începu să plângă. Se închină și se lovea cu pumnii în piept și ridica brațele spre cerul alb, curat, de pastă de acuarele*)

Larisse: Joana D'Arc, de ce a trebuit să fii arestată? Nu știi cum este să nu ai tată, să nu ai mamă, să fii orfană, simbolul meu, speranța mea, of Doamne cum îmi curg lacrimi fierbinți rugându-mă la tine, lumina mea, mama nu m-a iubit ca pe tine, tatăl meu m-a abandonat pe stradă și am muncit la moară...frații și surorile mele m-au bătut, of Doamne, Joana, doar lumina și căldura ta mă încântă...

Nicolaex: Ușor, domnișoară...

Larisse: Nu pot să cred că Joana a fost arestată și va fi arsă pe rug...

Nicolaex: Nici chiar așa, poate va scăpa, sunt sigur că Delfinul va plăti tribut...

Larisse: Nu ai idee Dumnezeuul meu și Fecioara mea, ce regrete am, am fost insultată și bătută de familia mea, care nu este a mea de fapt, m-am născut acolo din greșeală, tatăl meu o bătea pe mama și apoi mă băteau cu varga, cu biciul....ooooohh...Doamne!

(*Se trânti cu genunchii în nisip și plângea cu palmele pe creștet. Din lacul apropiat mergeau crini albi pe apă. Dintr-un tufiș veni spre ei o creatură împăiată, în robă mov, și vorbea emoționat cu lacrimi în ochi despre profeția fecioarei din Domremy*)

Bestia: Liniștește-te, Joana a venit în Franța pentru a ne încânta pe noi, pentru a fi buni, a fi prietenoși, nu-ți poți imagina la țară, vara, primăvara, cum este să ai o familie, o mamă să te mângâie de durere, un tată să te învețe o meserie, o profesie, să te țină în cârcă și să îți arate florile, copacii cu fructe, moara unde se coc pâini, nu știi cum cântecul Joanei D'Arc va inspira viitorul în pământurile apusene...

Nicolaex: BESTIA!

Larisse: Bestia din folclor! Jăratiful...

Bestia: Fii liniștită, în cinstea Joanei se va juca pe teatrul de păpuși...

(*Din spatele lacului apărură arcași și oameni în cărți de spirale în sutane de liliac alb, și corbi cu ciocuri de șoareci ținând în mână toiaguri de foc. Începură să construiască un teatru de păpuși, în diverse culori, cu pari solizi și plini de globuri și de flori. Scaunele spectatorilor aveau cărți și pliante oferite gratuit pentru a celebra folclorul Franței și de a-l celebra pe unificatorul gallilor*)

Bestia: Nu plângeți, copiii mei, v-am adus cântecul din lacul de cristal, pentru a o celebra pe eroina noastră...

Larisse: Dar dacă va muri în van?

(*continuare în pag. 18*)

Bestia: Eu știu deja ce se va întâmpla.

Nicolaex: Este vina englezilor și a Delfinului, știu eu, este corupt, trebuie bușit cu barosul...

Larisse: Nu îi judeca, de dragul Ioanei, îi va ierta pe toți, va fi sfântă...și ei voi plânge de rușine...

Bestia: Va fi mult amar după ce o vor arde, va fi sancționată iar aici la noi, în Domremy, de fiecare primăvară copacii vor înflori ușor, lacurile vor crește, speciile din ape se vor răspândi, soarele dogoritor va acoperi coastele și câmpiile din Domremy-la-Pucelle, aici se va juca teatru tot timpul, sacrificiul ei nu va fi în van.

Tablou II

(Se mută spre teatrul de păpuși. Vară toridă. Zidurile caselor sunt galbene. Mirosul de lavandă încercuiește satul)

Bestia: Moartea dragei noastre Joana nu a fost în zadar.

Larisse: Dar de ce a trebuit să moară? Înainte de mine? Am vrut să fim prietene...

Nicolaex: Mai este timp, în Rai...

Larisse: Să aștept 50 de ani? 70? Nu pot suporta...

Nicolaex: Nu te îngrijora fata mea, o să fii în regulă, o să găsești un bărbat, te vei căsători, o să ai un plod, vei munci pe câmp, o să crești animalele, o să fie un sat sigur, vom culege pere, vom coace pâine, vom săpa șanțurile și vom face fântâni, o să plantăm copaci tineri, vom vinde pere, copaci cu trunchiuri groase, ca să vină fierarii și potcovarii să cumpere de la noi lemne, îți promit fata mea că o să vin cu tine, râurile, pădurile...

Bestia: Draga noastră Joana a fost o camaradă, a fost o profesie acum multe secole...într-o bună zi, cineva din vest, o fată de țărani, cu inima curată, va face ceva mareț...ceva greu de uitat...

Larisse: O, Dumnezeu, mă voi ruga, și voi face foamea în fiecare noapte, înainte de somn, O, Dumnezeu, te rog, dă-mi putere să supraviețuiesc, am o inimă de foc, sunt pasională, nu pot supraviețui fără Joana.

Nicolaex: O să fim în regulă. În cinstea ei, vom juca pe scenă.

Bestia: Avem costume de păpuși, avem zicătoarea, ținătorul de albine, văcarul, avem costumele treflelor cu inima neagră, corbul și șoarecele cu topor în două tășuri!

Larisse: Plâng acum...

Bestia: Ușor, dă-i pocalul cu apă!

Larisse: Prietenia mea sinceră, adevărul ei a fost dincolo de aur, dincolo de fericire, eram împreună la țară, eram în iarbă și era așa o aură de pace, sinceritate, libertate și aerul era curat, albinele și porumbeii zburau calm, și soarele ardea spicele de grâu și secară...oh Joana, cât de mult mi-e dor de tine, de pacea ta, și auzeam glasul de copii...

Bestia: Cei inocenți. (Zâmbi și ochii îi erau de cristal pur.)

Larisse: Tații lor pregăteau masa, mamele lor îi învățau carte...și aerul era curat, un cer albastru, fără nori, alb, fără tristețe...în acei ani, of Doamne, unde este protectoarea noastră? Nu pot să cred că au capturat-o, plâng acum...ohhh...(Era în genunchi)

Nicolaex: O să fim în regulă, o să vin cu tine Larisse, soția mea a murit, voi veni cu fetele mele să ne împrietenim și vom ieși, o să ne jucăm pe câmp și vom merge la biserică...

Larisse: Mulțumesc Dumnezeu pentru binecuvântare, încă sunt oameni cu inimă, cu frică să rănească pe cineva, plângând cu mine de fericire la biserică, nu suntem toți răi

sau însetați de sânge, încă este speranță, O, Dumnezeu...

(Un val de lacrimi fierbinți. O coroană stranie îi acoperi creștetul fierbinte de tensiune nervoasă și pe scenă ieșiră șoareci cu ciubote de oțel, corbi cu straițe de fier în zale roșii ținând scuturi și săbii lungi și fluiere melodioase și tobe zângănind într-o baladă de un misticism infernal iar Nicolaex și Bestia începură să plângă cu lacrimi fierbinți)

Bestia: Dumnezeul nostru, văd lacurile de cristal...

Larisse: Salvarea mea, Ioana D'Arc!

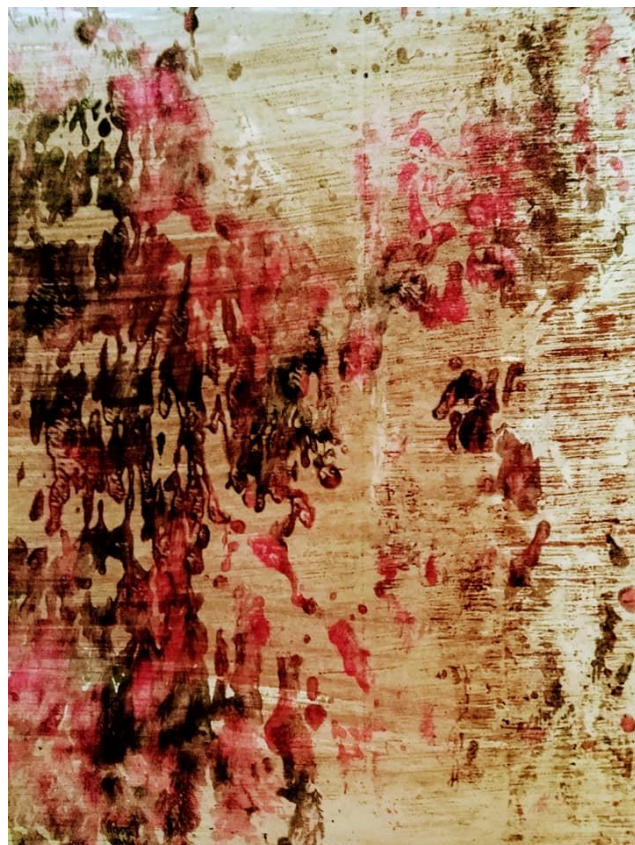
Nicolaex: Vom supraviețui, în fiecare primăvară vom cânta la teatru, în fiecare vară vom face plăcinte și vom bea apă din fântânile de longevitate și prosperitate! Nu mai plânge Larisse, ne faci și pe noi să plângem, chiar de suntem soldați, bărbați, bestii!

Larisse: Ioana a fost o prietenă adevărată...a fost epitaful adevărului și luminii mistice, ce amintiri frumoase am avut, a fost cineva cu speranță, acum totul este pierdut!

Bestia: Pentru Ioana!

(Corbii și șoarecii începeau să danseze cu fluierele și cu toiagurile de foc. Lacul arăta de cristal. Bestia recita un cântec de adormire iar copacii foșneau liniștit, cu miros de tei)

CORTINA





Sebastian GOLOMOZ

Fulgere (noetice) de gânduri (poetice)

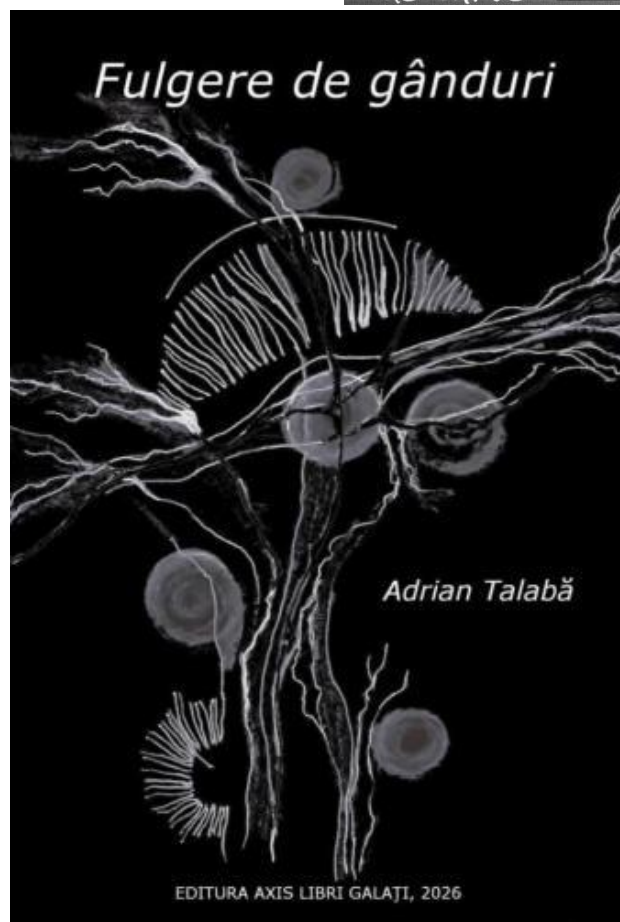
Până nu de mult, opera lui Adrian Talabă s-a remarcat printr-un lirism bine structurat, în care ritmul și rima confereau fiecărui poem un echilibru clasic. Cu acest nou volum, autorul își asumă o direcție distinctă. Renunțarea la versul clasic nu este un gest de modernizare superficială, ci o responsabilizare a discursului poetic. Fără sprijinul formei fixe, fiecare imagine, fiecare vers este obligat să-și justifice prezența. Subiectivitatea nu dispăre, dar este reconfigurată într-o voce care observă, analizează, conceptualizează trăirea. Poetul devine, în acest sens, un interpret al propriei interiorități, nu un simplu martor.

Adrian Talabă se afirmă ca o voce lirică vigilentă la mecanismele intime ale gândului și la vibrația discretă a cuvântului. Universul poetic în care ne invită „*treceți ușor / plutind / să nu-mi treziți poezia*” (*Gând strămutat*), se edifică pe un ton reflexiv, unde ideea precede imaginea, iar emoția este filtrată printr-o conștiință lucidă, uneori meditativă, alteori grav melancolică. Nu asistăm la un lirism exuberant, ci la unul temperat, interiorizat, în care expresia este aleasă cu grijă și încărcată de semnificații etice.

Discursul liric propus evită spectaculosul, mizând pe densitate și sugestie. „*Singurătatea în noapte*” nu e „*Povară tristă*”, „*e liniște / doar văzduhurile vorbesc*”. „*Rotunjind cuvintele*”, poetul își face din altar „*adăpost de gând*”. „*Singur ca un monah*” (*Cuvinte rebele*), „*cufundat între cărți*” (*Năzuiesc poezia*), poetul trăiește actul creației ca pe un ritual al singurătății și al meditației, unde vorbele prind culoare din răbdarea introspecției, din dialogul subtil cu textele lumii și din decantarea sensibilității sale, transformând izolarea într-un spațiu sacru al imaginării și al descoperirii interioare.

Titlul volumului *Fulgere de gânduri* concentrează, într-o formulă metaforică, viziunea poetului asupra actului creației și asupra intuiției. Asocierea dintre fulgere și gânduri sugerează caracterul intuitiv, fragmentar și intens al experienței poetice. Asumând ideea cioraniană potrivit căreia „*nefericirea constituie o stare poetică prin excelență*”, autorul își revendică durerea drept matrice a creației din care se nasc fulgerele sale de gânduri. Motto-ul indică funcția cognitiv-existențială a poeziei: aceste epifanii ale conștiinței suspendă îndoiala și rătăcirea, oferind clipe de orientare interioară.

Volumul, care nu este un manifest literar, ci unul sub seducția interiorului, propune o lirică a adevărului trăit pe durate scurte, dar cu valoare revelatorie. Este alcătuit din 67 de poeme, prezentând o arhitectură lirică atent configurată, în care poezia eponimă funcționează ca un text-programatic, fixând coordonatele tematice și stilistice



ale întregului demers poetic.

În viziunea lui Nichita Stănescu, cuvintele își cer recitirea pentru a rămâne vii. Versurile lui Adrian Talabă „*nu scoateți / cuvintele din poezie*” (*Cuvintele curg*) și „*se cere recitat*” (*Marele blond*) se înscriu firesc în această concepție, sugerând prețuirea asumată a unui model poetic care a sacralizat cuvântul.

Cu toate că forma aleasă este contemporană și minimalistă, temele sunt recognoscibile, aproape arhetipale, exempli gratia: căutarea sensului, condiția poetului, raportul dintre timp și memorie, dimensiunea sacră sau metafizică a cuvântului. Versul este, în genere, liber, aerisit, cu o muzicalitate discretă, lăsând loc reflecției și recitirii. Autorul explorează și natura ca decor simbolic sau iubirea, care, tratată cu delicatețe și introspecție, devine un mijloc de comuniune și vindecare, dar și un prilej de contemplare a timpului și a fragilității ființei.

Gestul dedicării poemului *Graficiana* soției, autoarea ilustrațiilor, transformă volumul într-un spațiu al colaborării afective și artistice. Grafica nu este un simplu adaos vizual, ci o prelungire a poeziei, născută din aceeași sensibilitate împărtășită. Între vers și desen se creează astfel o complicitate discretă, în care cuvintele și imaginile par să se nască din aceeași privire.

Sucesiunea titlurilor relevă o poetică a cuvântului ca obiect al căutării și ca instanță revelatorie (*Căutând cuvântul*, *Sete de cuvânt*, *Har de poezie*, *Păstor de cuvinte*), indicând o reflexivitate metapoetică accentuată.

Limbajul este un teritoriu al tensiunii, al luptei și al
(continuare în pag. 20)

(curmare din pag. 19)

interogației existențiale (*Cuvinte rebele, Umbra gândurilor*). În paralel, volumul dezvoltă o dimensiune simbolic-spirituală, vizibilă în titluri cu rezonanță religioasă și sacră (*Cruci plimbătoare, Agheasma sufletului, Lacrimile cerului*), unde poezia apare ca o formă de purificare și ca tentativă de reconciliere cu transcendența. Această direcție coexistă cu o lirică a fragilității și a finitudinii (*Glonțul morții, Singurătatea în noapte*), conferind volumului o tensiune între aspirația verticală și apăsarea existențială.

Când „din cafea / caimacul metaforei / naște poezie” (*Spirit de soare*), se configurează o viziune asupra opusului liric ca rezultat al unei atenții hermeneutice aplicate detaliului aparent banal. Ultima „lacrimă de cafea” pe care o soarbe „poetul artist pribeag” (*Sete de cuvânt*) desemnează o melancolie lucidă, o formă de afect reținut, transformat în expresie artistică prin decantare și rafinament.

Poemul final, *Gândurile fug*, încheie circular traseul liric, sugerând caracterul instabil, mobil și neliniștit al conștiinței, dar și imposibilitatea fixării definitive a sensului.

Mărturisirea „acum trăiesc din / îmbrățișările poeziei” (*Claviatura vieții*), semnifică faptul că poetul rămâne, pentru moment, în zona căldurii imediate. Însă poezia adevărată nu se oprește la gestul protector: ea cere și ardere, și distanță, și o formă de asceză. Printr-o mai atentă dozare a inspirației, invocațiile de genul „vino, poezie / vindecă-mă” (*Vino, poezie*) ar fi sublimate artistic și poetul ar putea trece de la tandrețea apropierei la intensitatea revelației.

Prin acest volum, poetul Adrian Talabă ne propune o poezie a interiorului, a iluminărilor scurte – adevărate „fulgere” – care traversează conștiința și se fixează în limbaj. Fără a urmări efecte spectaculoase sau inovații forțate, poetul mizează pe autenticitate, pe claritatea expresiei și pe o relație sinceră cu cititorul, căruia îi oferă nu răspunsuri, ci ocazii de meditație. Este o carte care se citește cu răgaz și se recitește cu folos.



Georgeta MUSCĂ-OANĂ

Taina cuvintelor și a necuvintelor

Fulgerere de gânduri, Editura „Axis Libri”, 2026,
Adrian Talabă

Cartea „Fulgere de gânduri” a scriitorului Adrian Talabă ne poartă într-un fascinant univers liric, unde cuvântul, natura și sufletul se întâlnesc într-un dans delicat între real și imaginar. Poetul devine un explorator al luminii și al umbrei, al sunetelor și al tăcerilor, surprinzând în versuri

efemeritatea clipei și dorința de a sădi frumosul în memoria și inima cititorului.

Temele repetate: inspirația, zborul poetic, trecerea timpului, întâlnirea cu natura și misterul creației, sunt transpuse printr-un limbaj muzical, plin de metafore vizuale și auditive. Fiecare poezie este o invitație la contemplare, la ascultarea murmurului pădurii, a valurilor sau a propriei respirații și la dialogul intim cu taina cuvintelor.

Volumul reușește să redea fragilitatea și profunzimea trăirii, alternând între reverie, nostalgie și exaltare. În această lume poetică, cititorul descoperă că poezia nu este doar expresie, ci un mod de a simți și de a trăi, iar fiecare vers devine o mică fereastră către infinit.

Încă din prima poezie, pimele versuri fiind chiar motto-ul cărții: „...fulgere de gânduri/ înving îndoiala/ rătăcirea”, versurile sunt foarte concentrate și acționează aproape ca un haiku interior, sugerând idei bruște, revelații, momente de claritate care apar neașteptat și luminează pentru o clipă haosul mental. Fulgerele nu durează mult, dar sunt intense, ceea ce dă gândurilor o forță crucială. Faptul că aceste fulgere „înving îndoiala/ rătăcirea”, creează o mică victorie a conștiinței: nu e vorba de o certitudine permanentă, ci de momente de claritate care reușesc, chiar și temporar, să depășească nesiguranța, confuzia. Îndoiala și rătăcirea sunt stări difuze pe care gândul-fulger le sparge, le fracturează.

Sintagma „fulgere de gânduri” ne trimite spre scânteia divină, acel moment de grație, care determină actul creației și repetiția ei accentuează ritmul interior al trăirilor, insistând asupra forței creatoare a acestora. Prin versurile: „înving îndoiala / rătăcirea”, poezia capătă o dimensiune a depășirii conflictului interior, sugerând victoria lucidității asupra haosului lăuntric. Imaginea „totul se leagă / fără fisuri” exprimă armonia regăsită, unitatea gândurilor odată ce acestea sunt așternute în scris. Finalul poeziei evidențiază actul creației ca formă de catharsis: „scriu / în clipe ce freamătă / o nouă poezie”. Astfel, scrisul devine un act salvator, un mod prin care durerea este transformată în artă.

Poeziile lui Adrian Talabă ne vorbesc despre fragilitatea existenței, frumusețea efemeră și refugiul interior, fie în vis, fie în natură, fie în spiritualitate. Autorul creează un spațiu poetic între emoție și reflecție, între intimitate și universalitate.

Precum esențele puternice care se păstrează în recipiente mici, așa și poeziile sunt scurte, dar concentrate, ca și cum ar captura o singură respirație a existenței, generând un impact emoțional puternic. Limbajul simplu, lipsit de artificii, susține autenticitatea emoției și conferă poeziei o notă de sinceritate și introspecție profundă.

Poezia este despre trăire, căutare, spiritualitate și vindecare prin artă, care combină introspecția intimă cu imagini vizuale puternice și muzicalitate în limbaj. Versurile au o coerență lirică și tematică remarcabilă, chiar dacă fiecare poezie explorează imagini și emoții diferite.

În aceste poezii există o căutare a sensului, a luminii în întuneric, a frumuseții în trecerea timpului,
(continuare în pag. 21)

dar și un echilibru între fragilitatea umană și eternitatea universului.

În poezia „deschide fereastra”, prin „spărturi/ de umbre și lumină” autorul „observă umbrele/ ce se agită-n/ urma pașilor leneși”, dar intuim că ele pășesc domol, pentru a nu trezi poetul care se încălzește la „flacăra timpului”, chiar și atunci când „îngemănata-mi umbră/ urmează pașii/ ce au îmbătrânit înaintea-mi” (îngemănata-mi umbră).

Dacă lumina este un simbol universal al vieții, speranței și purificării, umbra semnifică aspectele ascunse ale existenței noastre, explorate sau nu, invitându-ne la acceptare, integrare și o mai profundă înțelegere a întregului nostru eu. În poemul „umbra gândurilor”, poetul se simte „ascuns/ în umbra gândurilor/ singur/ precum un rege în exil”. Și, sincer, se destăinuie: cu „gânduri zăvorâte în/ clipe învechite” („clipe învechite”), „mișcător în timp/ fără gânduri/ în tăcere profundă” („ochi clipitor”), „caut timp pierdut/ veghetor/ la căpătâiul târziului” („amurgul”).

Versurile combină vizualul cu muzicalul și tactilul, creând un univers în care cititorul poate simți, auzi și chiar atinge emoția, astfel: „cuvintele curg din mine/ silabă după silabă/ nasc versuri/ dând viață poeziei” („cuvintele curg”), iar în „gând strămutat” - „treceți ușor/ plutind/ să nu-mi treziți poezia”.

Se știe, cuvântul scris are și un efect taumaturgic, vindecă și înalță în același timp, liniștește și purifică, ceea ce ne confirmă și autorul în poezia „păstor de cuvinte”: „cuprins de vid/ stau în așteptare/ îmblânzind cuvintele/ vino, poezie/ vindecă-mă”.

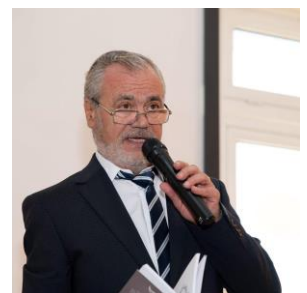
Citind poeziile lui Adrian Talabă, simți că pășești într-o lume în care fiecare detaliu - frunză, ploaie, rază de soare, este viu și semnificativ, iar fiecare pas pe „claviatura vieții” este o notă într-o simfonie a sufletului.

Stilul combină delicatetea și profunzimea, oferind o experiență poetică care e atât intimă, cât și universală, un echilibru dintre melancolie și lumină, dintre fragilitate și forță. Fragilitatea devine frumusețe, iar speranța renaște în fiecare cuvânt.

Astfel, poetul este un artist singuratic, rătăcind prin propriile gânduri, neînțeleș de lume, uneori, dar cu o sete arzătoare de cuvânt. Noaptea și insomnia devin spațiile sale de creație, unde gândurile „zornăind” se transformă în versuri, spărgând tăcerea. Fiecare cuvânt, fiecare gest - chiar și „ultima lacrimă de cafea”, oglindesc vulnerabilitatea, melancolia și pasiunea unui spirit care trăiește pentru artă. Este un portret intim al artistului care găsește frumusețe în singurătate și rost în expresia creativă.



Momente de la lansarea cărții (31.01.2026)



Adrian TALABĂ

fulgere de gânduri

născute din durere
nicidecum prevestitoare
fulgere de gânduri
înving îndoiala
rătăcirea

totul se leagă
fără fisuri

scriu
în clipe ce freamătă
o nouă poezie

(continuare în pag. 22)

căutând cuvântul

întunecimea
un gând o străbate
pasul îi tresare
la vibrația ferestrei

plăpând
ca un miel de Paște
pitit
după o liniște de înger
ochii-i fulgeră
căutând cuvântul

chipul tău

lovit cu privirea
chipul tău
mi-a înnodat
gândurile
ce nu pot scotoci
după cuvinte

nu-mi pot ridica
văzătorii
limba-mi e lăcătită
nu pot scrie
niciun vers
chipul tău
m-a fermecat

umbra gândurilor

ascuns
în umbra gândurilor
singur
precum un rege în exil

sub semnul tăcerii
în ceață densă
o liniște
fără sfârșit
ascult muzica valului
ce leagănă corabia vieții

mă încălzesc la
flacăra timpului
cu trupul înclinat
aproape gârbovit
în noaptea fosforescentă

amurgul

abrupt
apare amurgul
ascuns
în înfățișarea mea
caut timp pierdut
veghețor
la căpătâiul târziului

lacrimi
esențe ale trăirii
înmugurind
scurte fericiri
între dor și lumină

suflet purtat
de brațele norilor
spre eternitate

clipe învechite

amintiri
umbre pierdute de
pașii trecuți
nisip așternut
în clepsidră

gânduri zăvorâte în
clipe învechite

urme pe țărm
la margine de mare
dispar
în sărut de val

orizont cătare

aruncând privirea
prin fanta genelor
ochii caută orizontul
nu invers

aș vrea să zbor
pe aripă de înger
din zare-ntr-altă zare
până-n orizont cătare

m-am lenevit
șoldul doare
resemnat privesc
curbura curcubeului
ce-și are izvorul
în orizont

fiorii dimineții

în zori se deschid
porțile luminii
fiorii dimineții
stau să răsară

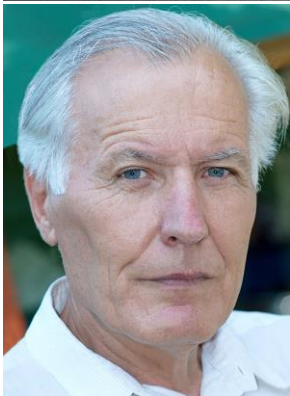
macii la
margine de drum
se scaldă-n
picuri de rouă
lacrimile naturii din
prima clipă a zilei

clopotul inimii

la masa de taină
în har
se naște poezia
veșnic
îmbrăcată-n vers

clopotul inimii
șoapte de gând
blajine
în liniștea nopții





Ștefan ANDROCACHE

Catedrala Notre-Dame din Chartres considerată drept o „Acropolă a Franței“

Deși îmi dorisem, de mai multă vreme, să pot vedea într-o zi catedrala din Chartres, această posibilitate mi s-a ivit de abia în cea de a doua parte a lui decembrie 2024. Plecând cu trenul de la Paris, după numai o oră și jumătate de drum, m-am trezit, dintr-o dată, descins în fața acestui monument religios unic din Franța. Mărturisesc că, anterior, mai văzusem ipostaze similare ale unor catedrale la Paris, Strasbourg sau Rouen, dar ceea ce mi se înfățișa, în fața ochilor, în acel moment, mi se părea ceva cu totul unic.

Ridicat pentru glorificarea Fecioarei Maria, edificiul conjugă, într-un mod cât se poate de armonios, admirația cu meditația, din care motiv, pe aici, aveau să se perinde, de-a lungul secolelor, adevărate convoaie de pelerini, cărora au ajuns să li se adauge, în zilele noastre, turiștii veniți din toate colțurile lumii, pentru a-i cunoaște arhitectura, precum și reprezentările sculpturale, inconfundabile, din exteriorul, dar și din interiorul său.

Așadar, voi încerca, mai întâi, să fac un scurt istoric al catedralei din Chartres. Inițial, pe fundația unui vechi templu roman, s-a înălțat o bazilică creștină (sec. IV) pentru ca, ulterior, bisericile din lemn, care s-au succedat pe parcurs, să fie mistuite adesea de incendii. Vreme de aproape trei decenii, între anii 1194 și 1260, întreaga populație din oraș, nobilii sau călugării din teritoriu, s-au implicat cu bani, cu diverse materiale și, în special, cu brațele lor proprii în edificarea sfântului lăcaș.

Catedrala gotică, în forma sa de astăzi, a fost sfințită în anul 1260, la eveniment participând însuși regele Franței, Ludovic al IX-lea cu o întreagă suită de episcopi. Și tot aici, pe 27 februarie 1594, a fost încoronat Henric al IV-lea. Pentru multă vreme, ea s-a numărat printre cele mai frumoase și mai mari din această țară. Construcția din calcar are forma unei cruci, lungimea sa fiind de 130 metri, lățimea de 46 metri iar înălțimea de 36 metri.

Nimerindu-mă lângă un grup de turiști, de la ghidul acestora, am aflat despre o întâmplare memorabilă ce avusese loc, aici, cu optzeci de ani în urmă.

Spre sfârșitul celui de al Doilea Război Mondial, atunci când Aliații ajunseseră pe punctul de a-i învinge pe germani, pe 16 august 1944, un colonel american, Welbron Barot Griffitz Jr., a avut inspirația de a cruța catedrala din Chartres. El primise, de la comandament, ordinul de a o distruge întrucât se bănuia că turlele sale adăposteau un post de observație. Ducându-se, cu un soldat, să cerceteze dacă acolo se afla, într-adevăr, instalată artileria inamică, a constatat faptul că edificiul nu avea pe nimeni în interior. În



Fațada dinspre vest*

acel moment, el s-a decis să tragă clopotele catedralei, semnalul sonor ale acestora determinându-i, pe camarazi, să renunțe a o mai ținti. Chiar dacă, în aceeași zi, s-a întâmplat ca să piară, într-o bătălie din apropiere, pentru bravura sa, colonelul Griffitz Jr., avea să fie distins, post-mortem, cu mai multe medalii franceze printre care și pe cea a Legiunii de Onoare.

Cum mă aflam în exteriorul catedralei, am avut grijă să-mi pregătesc camera de fotografiat, după care m-am învârtit, de jur împrejurul ei, încercând să importalizez cele trei portaluri distincte (ale intrărilor în monumentul de cult), bogate în sculpturi și concentrate, fiecare în parte, pe redarea diferitelor ipostaze ale Mântuitorului Iisus Hristos.



Fațada sudică

Legat de portaluri, trebuie să spun că am început cu cel din partea de sud, care mi s-a părut a fi cel mai impunător dar și mai armonios dintre toate celelalte.

Adăugat în secolul al XII-lea, el reconstituie evenimentele care s-au petrecut după Răstignirea lui Hristos, adică îi înfățișează pe martirii creștini și pe sfinții mărturisitori. Printre altele, am reușit să-l identific și

(continuare în pag. 24)

(urmare din pag. 23)

pe cel pe al cărui nume îl port. Deasupra, arcadele sunt decorate cu sculpturi ce redau muncile celor douăsprezece luni ale anului, însemnele zodiacale adecvate și, bineînțeles, virtuțile și viciile creștinilor.



Vitrailiile de deasupra corului

Intrarea principală, în edificiul religios, se face însă prin portalul regal (construit pe la mijlocul secolului al XII-lea) din partea de vest, el fiind încadrat de două turnuri. Acesta este înzestrat cu 19 statui și cu peste 300 figurine, de factură naturalistă, ce alcătuiesc un decor menit să se armonizeze, cât mai bine, cu arhitectura catedralei. Deasupra ușii din mijloc, în cadrul timpanului, aflat sub arcadă, sunt scoși în evidență: Hristos și cei patru evangheliști ai săi. Ușa centrală mai îndeplinea și rolul de acces în cadrul procesiunilor deosebite, precum Adventus, ori ale celor prilejuite de instalarea unor episcopi de-ai locului. Celălalt portal, din partea de nord, așa-zis al Alianței, redă, cu preponderență, statui cu scene din Vechiul Testament, precum și din viața Fecioarei Maria.

Turlele asimetrice, de pe fațada principală, în care sunt amplasate și clopotnițele, și pe care a trebuit să le fotografiez de la o distanță apreciabilă, contrastează din cauza configurației fleșelor și înălțimilor lor diferite pe care le etalează. Cea din stânga, de factură flamboyantă (din perioada goticului târziu), care mi s-a părut a fi destul de zveltă și elegantă, a fost ridicată, între anii 1507-1513, pe locul alteia ce fusese distrusă în urma unui fulger, ea având o înălțime de 113 metri. Turla, din dreapta intrării, destul de simplă și mult mai scundă (de numai 105 metri), a căpătat, în partea sa superioară, înfățișarea unei piramide.

De cum am pătruns în catedrală, am apreciat spațiul imens al acesteia, ce este străjuit de numeroase coloane sculptate, capabile să reducă la maximum zidăria și să suporte bolta. Prin ferestrele de pe laturi pătrundea o lumină excesiv de generoasă.

După cum bine se știe, pereții catedralei din Chartres par să fi devenit un fel de carte vizuală, celebrele vitralii medievale distingându-se prin ornamentația și strălucirile lor multicolore, ce te trimit cu gândul la pietrele prețioase. Reprezentarea de pe sticla fațadei dinspre sud, ce este cunoscută sub denumirea de „Fecioara Albastră”, posedă o nuanță inconfundabilă de bleu cobalt.

Menite să decoreze și să înfrumusețeze pereții opuși ai lăcașului de cult, sticlarii au elaborat, aici, 150 vitralii, cu cincisute de personaje! ce se întind pe un spațiu de

cca. 2000 mp. Conservată aproape intactă, până în zilele noastre, superba colecție, ce datează din secolele XII-XIII, produce efecte coloristice deosebite și are un puternic caracter educativ. Dacă vitraliile de aici înfățișează, printre altele, și pe cele 19 bresle din oraș, rozasele, dispuse pe cele trei laturi din interior, și la o înălțime cât mai vizibilă, redau scenele reprezentative precum: „Judecata de Apoi”, „Încoronarea Fecioarei Maria” sau „Înălțarea lui Hristos” la ceruri. Istoricul Nicolae Iorga, care ținuse să viziteze această catedrală, avea să specifice, în însemnările sale, că vitraliile de aici pot fi considerate drept „sacre simfonii de tonuri misterioase” ce reușesc să pună „stăpânire pe suflet”.

Se cuvine a mai adăuga faptul că breslele orașului, care ajunseseră să se specializeze în elaborarea unor astfel de vitralii, au fost solicitate să decoreze și interioarele unor catedrale precum cele din Le Mans, Angers sau Rouen.

Corul de formă dreptunghiulară, unul dintre cele mai vaste din Franța, pe toate cele trei laturi ale sale, este înconjurat de un adevărat zid la care s-a lucrat timp de un secol. Mărturisesc că așa ceva nu am mai văzut, până acum, prin alte locuri. De-a lungul acestuia, meșterii locali au reușit să sculpteze cca. 200 statui în stil gotic, renescentist sau baroc, ce evocă, cu preponderență, viețile lui Iisus și a Fecioarei Maria. Am apreciat cantitatea impresionantă de sculpturi de dimensiuni, coloanele și miniaturile, precum și broderiile din piatră menite să particularizeze și să înfrumusețeze acest sanctuar viu, adevărată galerie de artă ce stimulează imaginația creatoare a credincioșilor. Bineînțeles că reprezentările de aici l-au impresionat într-atât de mult pe celebrul sculptor August Rodin încât acesta avea să considere Chartres-ul ca pe o autentică Acropolă a Franței.



Altarul cu Fecioara Maria

Parcurgând zidul, am descoperit și alte relicve prețioase precum „Fecioara de pe stâlp”, elaborată dintr-un lemn de păr, prin 1540, dar care se înfățișează, și astăzi, la fel proaspătă și frumoasă. Mi-a atras atenția, pe pardoseala catedralei, și un fel de labirint de 12,5 metri pătrați, conceput numai din pietre albastre și albe, ce datează de mai bine de opt sute de ani. Constituindu-se într-o autentică bornă pe „Drumul Ierusalimului”, acesta reușea să producă o stare psihică confortabilă pelerinilor creștini din perioada Evului Mediu, atunci când, o dată descinși aici, trebuiau să meargă în genunchi, pentru a o vedea „Santa Camisa”. Vălu pur-

(continuare în pag. 25)

tat de Fecioara Maria, la nașterea lui Hristos, ce fusese dăruit de regele Carol cel Pleșuv, în anul 876, am constatat că se păstrează, și astăzi, într-o casetă din aur, în cadrul capelei Saint-Piat. Se spune că acest element deosebit de prețios avea trei virtuți: facilita nașterea mult mai ușoară a femeilor însărcinate, proteja casle de incendii, cât și pe bărbați în timpul bătăliilor cu care trebuiau să se confrunte.



Grup de sculpturi din interior

Scriitorul Marcel Proust, în primul volum al reprezentativei sale creații, „În căutarea timpului pierdut“, referindu-se la binecunoscuta pictură a lui Camille Corot, inspirată de catedrala din Chartres, o vedea inclusă într-un grupaj de „opt tablouri demne de a figura, într-o tribună franceză, a picturii de la Luvru în 1920!“

Trebuie să menționez faptul că înfățișarea atât de proaspătă a catedralei se datorează efortului susținut al Ministerului Culturii din Franța care a alocat, monumentului istoric, peste 18 milioane euro. În ultimii șapte ani, interioarele au fost restaurate și curățate cu multă migală, vitraliile de pe pereți beneficiind de un strat protector de lungă durată, în timp ce întreaga zidărie, din exteriorul clădirii, a fost vopsită într-un alb-crem cu marmorare de tip trompe-l'œil.

Mărturiile istorice pe care le încorporează, spiritualitatea pe care o emană și valorile de ordin estetic, capabile să ne încânte ochii, reușesc să ne determine să trăim, o dată ce am descins aici, o experiență cu adevărat extraordinară.

În partea dinspre nord-est a catedralei, dincolo de contraforții prelungiți ai acesteia, am descoperit Muzeul de Artă situat în vechiul Palat Episcopal unde, inițial, ființase, în timpurile îndepărtate, și o bibliotecă. Creat pe 15 mai 1833, în apartamente și sala italiană, au fost adunate, aici, colecțiile unei societăți savante locale, dar și pe cele ale unor persoane particulare. Inclusiv, Muzeul Luvru din Paris a cedat unele lucrări de pictură. Mi-au reținut atenția numeroasele tapiserii, colecțiile de armuri și obiecte din ceramică, statuetele cu caracter religios. Dintre picturi, am remarcat pe cele ale primitivilor flamanzi sau italieni, un portret interesant al lui Holbein, tabloul „Sfânta Lucia“ de Zurbaran, mai multe lucrări („Fetița cu păpușa“ și „Flori într-o vază albă“ ș.a.) de ale lui Maurice de Vlaminck, „Scările din Chartres“ redat de Chaïm Soutine etc.

Închei însemnările despre catedrala Notre-Dame din Chartres precizând faptul că, din anul 1979, aceasta a

fost inclusă, de către UNESCO, în patrimoniul mondial al umanității, împunătorul lăcaș de factură gotică, conceput pentru eternitate, reușind să atragă, anual, până la trei milioane de vizitatori.

* Fotografii aparțin autorului



Mariana AL-SALEH

Metamorfozele ușii de la terasă

Dac-aș scrie o poezie despre tine
n-ai mai putea s-o citești niciodată,
dac-aș vrea să scriu o poezie despre tine.
Ar trebui să scriu despre ceața pe care am văzut-o
azi-dimineață – nu era nimic altceva decât ceața -
pe geamul ușii mele de la terasă știi - ușa aia cu geam
de sus până jos, despre care tu n-ai înțeles
ce nevoie am eu de geamul acela
când aveam o fereastră
atât de mare. Eu ți-am spus atunci
că vreau să-mi vină lumina
din lateral, fiindcă fereastra are perdele,
după ele mă ascund adesea,
dar prin ușa mea de la terasă
se vede lumea.

Acolo răsar stelele și-acolo vin și pleacă
pe rând luna nouă
și luna plină, mai ales luna plină, cu somnul meu ascuns
în cufărul ei,
și ploaia, și fulgii de zăpadă tot acolo vin.
Și mugurii roz
pe care-i descoperi surprins într-o dimineață
de la sfârșitul iernii.

Pe geamul acela veneau
și plecau toate nopțile noastre.
Nu mai e nimic în urma urma lor decât vasul cu ferigă
în care-ai adus - iresponsabil de fericit - într-o vară toată
pădurea
acolo în colțul camerei, lângă ușa de la terasă.
Ce verde și proaspăt respira feriga- ceea
care n-a mai plecat
niciodată.





Lucia PĂTRAȘCU

Eugenia-Lucica DELCEA - PRIMENEȘTE-TE! - Poeme

Volumul „*Primenește-te!*”, semnat de scriitoarea Eugenia-Lucica Delcea, publicat la Editura Contrast, București, 2025, cu o copertă specială ce induce subtil legătura cu titlul volumului este surpriza cu care această creatoare încheie acest an fructuos.

Putem considera că, traversând cu existența sa două perioade literare, postbelică și postdecembristă, scriitoarea a avut, firească, o stare de acumulare literară cantitativă, dar, mai ales, calitativă. În cea de a doua perioadă a experimentat libertatea scrisului fără restricții și abia în ultimii ani, ai senectuții, a gustat satisfacția scrisului cu pasiune și a publicatului cu discernământ. Autoarea, care a urmat traiectul clasic al scriitorului autentic (acumulare, analiză, discernere și abordarea scrisului), ajungând la această realizare meritorie, de a crea și a publica în scurt timp trei volume, confirmă realitatea că activitatea sa literară, auctorială, are un drum bine definit, hotărât, îndrăzneț, fără cale de întoarcere și dovedind că niciodată nu este prea târziu.

Faptul că numai anul acesta scriitoarea Eugenia-Lucica Delcea pune la dispoziția cititorilor două volume tipărite, după ce în anul 2022 a avut loc un debut în volum cu „*Dansul norilor...Lița...Valea Mare*”, induce ipoteza că autoarea se conturează cu o disponibilitate de dezvoltare a unei bogate viitoare vieți literare. Mai ales că fișa de CV literar personal arată o susținută activitate publicistică încă din perioada antepensionară, fără a fi fost vorba, totuși, de un volum publicat. Și acum practică cu fervoare participarea la multe acțiuni culturale (lansări de carte, festivaluri literare, evenimente de comemorare și de cinstire a scriitorilor importanți), este prezentă în diferite reviste de profil, în antologii literare, își aduce aportul în activitatea unor asociații, despre care scrie apoi cu admirație, ca un om care iubește cuvântul scris și citit, pe care-l slujește cu ardoare.

Fiecare autor se străduiește să realizeze o creație după conceptul de frumos, pentru a transmite emoție în sufletul cititorului. Dorind să sporească această emoție, el își folosește iscusința și talentul, reușind să inducă astfel o multitudine de sentimente, prin care fiecare găsește ceva, un mic secret, ce îl așază temporar în paginile cărții, alături de scrierea respectivă. Este o satisfacție pe care scriitorul o produce cititorului, dar și sieși, atunci când această legătură sufletească se realizează ca o bucurie spirituală comună.

Iată că în cel de al treilea volum al scriitoarei Eugenia-Lucica Delcea, intitulat sugestiv „*Primenește-te!*” ne întâlnim iarăși, după „*Dansul norilor... Lița... Valea Mare*” și „*Deliana*”, cu o scriere neașteptată. O nouă creație, ce trezește o curiozitate intelectuală. Este interesantă această trecere a scriitoarei într-o altă gamă



de concepere. După ce ne-a plimbat cu tandrețe prin ținuturile de poveste ale Sâului, într-o duioasă nostalgie, apoi prin lirismul unui neașteptat eseu metaforic, în care *jocul carului* se dovedește a fi un joc al vieții, cu victorii și înfrângeri, iar imaginația zburdă fără opreliște țesând vise de o mare finețe, în acest nou volum autoarea se întoarce în copilăria sa și îi vede cu ochii minții pe bunicii săi, pe părinții săi, pe oamenii cu care aceștia relaționau... Cu acest nou volum, cititorul călătorește într-un loc și într-un timp, ce pare obișnuit. Doar fiecare avem o copilărie! Și totuși...

Volumul este împărțit în trei părți: *Mi-a venit vederea*, *Gheorghe și cârdul de găște* și *Primenește-te!*, care a dat și titlul volumului. Lecturând paginile acestui volum, cititorul este mereu alături de această copilă dornică să-i arate ce fel de oameni erau atunci, care erau regulile de viațuire și conviețuire, ce obiceiuri întâreau statornicia traiului lor atât de simplu și atât de curat. Al treilea subtitlu se constituie chiar într-un fel de studiu comparat între ceea ce însemna *ritualul de primenire a vaselor* din gospodărie, cu tot ce era legat de acest obicei de demult, atât de folositor și *ritualul de primenire a sufletului omenesc*, atât de necesară astăzi, când totul este radical schimbat.

Cele trei povești din carte au tâlcul lor și fiecare, prin limbajul folosit de autoare, prin întâmplările specifice timpului, locului și oamenilor, aduce firul de autenticitate ce a dat statornicie în viața lor. Citind, fiecare simte nevoia să se ducă acolo, să se așeze pe lavița de la poartă și, cu mâinile în poală, ca un martor neștiut, să urmărească desfășurarea întâmplărilor, să asculte dialogurile personajelor reale și, fără să vrea, să intre în vraja acelor vremuri. Să acumuleze lecții de

(continuare în pag. 27)

viață și să învețe cuvinte noi. De exemplu, să afle că săpunul îl făcea în casă bunica și-l parfuma cu iarbă de „vetrice”, că lucrurile importante și banii, se țin în „geculeț”.

Să mai afle că în casa bunicilor, la mare cinste, așezate împreună pe un perete se afla *icoana* împodobită cu ștergar înflorit și busuioac, *calendarul creștin-ortodox*, păstrătorul posturilor și martorul sărbătorilor și *ceasul*, păzitorul timpului, adăpostit într-o cutie de lemn cu geamlâc. Când le-a venit vremea, deasupra acestuia și-au găsit locul potrivit și ochelarii de vedere. Erau transmiși de la unul la altul, după cum fiecăruia îi revenea vederea și nu-i mai folosea. Nu se știa atunci motivul medical pentru care se întâmpla o astfel de *minune*. Nici că de vină era cataracta ce se instala pe furiș. Și, astfel, ochelarii s-au plimbat de la bunicul, la tata, iar locul definitiv a rămas într-un „*geculeț*”, împreună cu cârticica de rugăciuni a bunicii.

Cititorul mai află cum poate să plece cu Lucica și cu tata Gheorghe, la vie, cu sacaua trasă de răbdătorul măgăruș, pe care l-ar putea speria cârdul de găște gălăgioase, ce trece pe drum. Deoarece, și tata Gheorghe, și mama Oprea, Oprișoara, conturează aceeași lume de oameni simpli. Ori, de ce nu, poate ar dori să se amestece în gălceava amicală dintre Oprișoara și costorarii oprîți pe *linie*, lângă poartă, ajunși până aici să-și facă meseria și să câștige un ciurel de mălai pentru cei patru copii ai lor.

Dar el, cititorul, nu poate avea această bucurie! Rămâne aici... Îl țin pe loc vremurile netrebnice, în care nimic nu mai este cum a fost. Nici casa, nici masa, nici copiii plecați spre alte zări. Au rămas doar amintirile, parfumul pomilor în floare și același soare ce-și primenește zilnic fața, spre bucuria noastră. Zilnic „*se dezvelește de învelitoarea culcușului*” și apare pentru a lumina lumea. Atunci, nerăbdător, el, omul de astăzi, martor la cele ce se petrec sub ochii lui, ia acest nou volum să se bucure de scrierea prin care autoarea excelează în felul în care creionează vremuri și oameni. Și citește. Se primenește și se împărtășește cu apa vie a autenticului. Și este încântat de talentul autoarei de a păstra veridicul situațiilor, folosind limbajul personajelor, dinamica tocmelilor între meseriași și beneficiar, expresii uzuale ce dau culoare conversațiilor, învelindu-le cu un ton sprințar, vioi și memorativ.

Atenția și interesul cititorului se păstrează viu pe tot parcursul lecturării, întregul volum oglindind ceea ce deja se știa: proșpețimea și sinceritatea cu care scriitoarea se plimbă printre amintirile sale și le aduce ofrandă, hrănind interesul tuturor de a afla. Este un talent ce explodează în fiecare pagină, de fapt, un fel de a fi, de a trăi și a înțelege. Nimic nu se poate compara cu dragostea cu care este scrisă fiecare carte. Lăudabil și meritoriu demers, ce așază și acest volum al scriitoarei Eugenia-Lucica Delcea în raftul cu literatură bună.



Tudor CICU

Umbre fertile de taur

Aflată la debut, autoarea Aura Golomoz (născută la 22.04.1996, în mun. Tecuci, jud. Galați) se înscrie pe orbita poezilor plini de afecțiune, care-și rostuiesc firesc fraza, fără prea multe ferestre stilistice. Adică a poezilor care nu mizează pe explozia metaforică, și pe construcții limpezi, în care tăcerile, incantațiile și rostirea unei fraze în care mai luminate capătă valoare simbolică în a-și exprima direct sentimentele. Se simte la aceștia o dorință clară de a ordona lumea prin cuvânt, de a recupera fragmente de existență prin simpla privire contemplativă asupra vieții. Dar, sigur situată într-o zonă de confort spiritual specific poeziei pentru adolescenți, pleiada acestor poeți își ating în acest chip nobilul scop de a sensibiliza printr-un biografism calduț, de a împărtăși și din bucuriile, și frumusețile sufletelor lor, pe toți cei îndrăgostiți de poezie. Și prin poezie („sub capriciile inspirației/versurilor se joacă/de-a v-ați ascunselea”), aceștia tind să îmblânzească și sufletele celor care nu s-au înfruptat din plin cu dulceața îndrăgostiților la prima vedere, ori trăiesc cu amintirea ei: „ochii noștri s-au întâlnit la Alexandria/și fără să știm/povestea noastră începuse deja” (Alexandria).

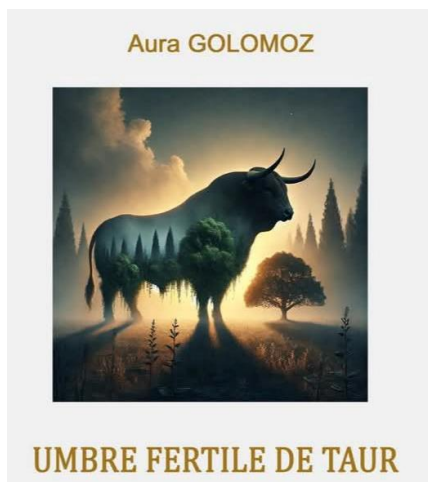
E un debut promițător, deși se resimte în frazare o timiditate în a explora zone cu vibrații mai ample. Spectacolul lumii în poezia ei, conturând o narațiune inițiativă aproape confesivă, implică și această punere în scenă a poeziei care mizează prea mult pe un biografism evocator. Dar nu se poate spune că nu și atinge câteva irizații romantice prin spațiile lirice în care își asumă căutările, surprinzând destul de timid fenomenele sociale și rezervele de cuvinte din unele trăiri. Prin filtrul cu care își exprimă emoția din propriile trăiri, poeta transmite sincer ceea ce gândește, acel dialog cu sinele care să-i ademenească la zborul cântecului, cu înțelepciunea vârstei celor la început de drum prin viață și unde, după cum mărturisește, „ca un arhitect/își construiește sufletul/gândurile”: „am pășit pe un tărâm necunoscut/printre ziduri colosale și priviri străine/cu un rucsac de visuri.../.../povestea mea abia începuse” (Drumul către mine).

Călătoria ei poetică se petrece în cele două cicluri: „Femeia taur”, în care încearcă a reconstitui cu fiecare poem scris, mereu și mereu acel cal troian al întoarcerii către „întrebările tăcute ale propriului său suflet” (după cum scrie Alina Beatrice Cheșcă în prefața volumului) și un al doilea ciclu intitulat „Împreună”, în fapt o poveste a pasiunii în care iubirea devine acel „cântec dulce” trăit în doi. Ambele cicluri se citește în matricea logistică a unui cântec orfeic asemănător unui extemporal la inimă care a fost construit să transforme acest ocean de gânduri, într-o oază de lumină și candoare „și undeva în tro-

(continuare în pag. 28)

potul amintirii/se păstrează zvâcnirea aceluia timp/în care fericirea avea gust de cireșe” (vezi poemul „Cersei de primăvară”).

Evocarea unor chipuri dragi ca bunicul, bunica, părinții, sau vremurile din studenție, sugerând în versuri candidă componenta lor emoțională, vizând o relație empatică între personajele aduse în prim-plan, poeta însăilează o poveste cu profunde semnificații afective, așa cum doar basmele pe care viața le-a scris, ne țin tot timpul trezi copilăria în memorie. Și ca recuperare a memoriei, prin însuflețirea poveștilor petrecute în ograda copilăriei, am putea întrezări în astfel de poeme și un demers terapeutic.



O altă relație de cauzalitate cu viața o are puterea de a acționa și a ne iubi cu adevărat, iar fără acest simțământ: „chiar și luna/pare să-și piardă lumina”. Astfel iubirea devine: posesiune („și-n toate bățile inimii tale/aș vrea să știu că sunt eu”), ori căutare permanentă („...în tăcerile mele/se ascund povești/pe care doar tu le poți descifra”). Și tot așa, risipind suavitate și tandrețe, ni se confesează, atrăgându-l și pe cititor în direcții emotive și lirice, pendulând în imagini limpezi care se întrepătrund cu sentimente tulburătoare, determinate de efuziunea stării. Și asta, pentru că doar poezia are atâta mister cât să ne poarte pe „valuri” de gând, spre un liman de speranțe.

Ciclul „Împreună” e cântecul ei orfeic pentru o „fericire simplă” și curată pe care o trăiește alături de iubit. „Vraja iubirii” e în „luna care ne cântă în șoapte”, în „timpul care se oprește”, în „stelele ce ard în doruri nebune”. Iar iubitul e când „peștișorul meu de aur”, alteori „misterios și profund”, răsăritul, marea, vântul „în zilele lungi de dor”. Specificul poeziei sale din acest ultim ciclu impune, mai direct, o caracteristică în planul sensibilității cu specific pe confesiune, mărturisire, exprimare de sine și mai puțin imaginație: „aici pereții respiră încet/îmbrăcați în umbre moi de amurg/iar podeaua păstrează urmele pașilor/ca un secret murmurat în întuneric/aerul e cald/încins de șapte mute/iar perdelele tremură ușor/sub atingerea unui gând fierbinte” (Camera pasiunii). Adică, acolo unde visul devine „o poveste frumoasă”.

Să credem în continuare că, prin poezie, Aura Golomoz își construiește (în „planuri de viitor”) lumea din care să iasă ceva mai întărită „privind înainte/acolo unde visurile se/întâlnesc cu realitatea/și sărbătoresc victoria”. Să-i dorim și noroc.



Lidia ZADEH

DIMINEȚILE NOASTRE

fiecare dimineață e statornică în felul ei
pe umerii noștri apasă
prăbușirile de noapte
fără să ne ceară voie
așa că
astăzi o să ne sărutăm uscat
și o să mă atingi ca pe un clopot
vechi și obosit

statistic vorbind
dragostea durează trei ani
așa că
dă-mi mâinile tale aspre
și lasă-mă să-ți alung incertitudinile
cu sărutarea mea

și ce dacă nu te mai iubesc?

dincolo de tine este un orizont al chemării
nu cerceta cititorule...
pasiunile dor

despre iubire

JUMĂTĂȚI

niciodată nu mi-au plăcut
răspunsurile pe jumătate
și nici jumătățile de speranță

oamenii tăcuți au mințile zgomotoase
și oamenii zgomotoși
au mințile tăcute, prinse într-un cerc
ca o închisoare a unei lumi
fără început și fără sfârșit

nimeni nu știe ce se întâmplă
pe frontul de nord
dar

(urmare din pag. 28)

asta este o altă discuție
adevărul nu are jumătate de măsură
cât har
atâta penitență

ȚINTA

retrage-te
dar nu te preda
încă un învins nu este o noutate
așa cum încă un nebun
nu este tocmai o lebădă pe un mal fără lac

nu cerși îndurare
și nu te ascunde în fumul pipei
ca într-o iluzie de prost gust

chiar dacă ții în mână o arbaletă
și ești încolțit de o haită la vedere
poți să arunci cu săgețile
de o mie de ori înspre mine

trebuie să riști
numai așa vei simți că trăiești
lovindu-mă
ca un înfrânt

sunt o țintă vie

DIAMANT

stăteam cu poetul în casă
și cu miezul de noapte

un înger ne tot dădea târcoale
fără să știu dacă era îngerul vieții
sau al morții
sau al războiului rece

eu scriam versuri despre arta căderii
dar nu știam de unde începe
sau unde se termină extazul clipei
cu mai multe fețe

ca ale unui diamant
în care se ascund
oglindea și sufletul pierdut
la un joc
de noroc

stăteam la masă cu poetul
și amândoi plângeam

LACRIMI

fiecare purta asupra lui
umbra aproapelui, foamea și setea
ca pe niște spaime savante
din cămara cu cerul legat la gură

un șir de lacrimi aștepta cuviincios
petrecerea devoratorilor de orice
și de-atâtea lacrimi nefericite
lentila unei nopți

pribegea prin pădurea fără vise
în care fiecare umbră
era un nimeni fără scăpare

și fiecare ochi își făcea cu ochiul
în oglinda lacrimii sale

visele se țuguiau într-o inocență albă
iar între lehamite și mânie
era vorba doar de un pas

ca la un joc de poker

RĂBDARE

un ecou se stinse
chiar pe clipa nefericirii
la marginea golului din răbdare
femeia cea care trăia
nedormită în bărbat
își aprinse o țigară
și trecu dintr-o odaie în alta
fără să caute păreri de rău sau jale
sau câteva citate nescrise
în prefața vreunei cărți inutile
doar o greață imensă
cât o câmpie de greață

în scurt timp din puterea luminii
inima începu să-i zvâcnească
fără să dea greș

o greață imensă
cât o imensă câmpie de greață
din bătăile inimii
se mută în inima mică

mereu se întâmplă așa
nici părere de rău, nici jale
nici citate nescrise
care treceau drept iertare
nu ducea femeia asta în inimă
doar greață

GRAVITAȚIE

nu mă întreba dacă mai visez și astăzi
întreabă-mă totuși dacă visele
au legătură
cu înălțimile
cu cerul
cu viitorul și cu noi

ca să pot să-ți răspund
îmi plec privirea

nu sânii lăsați
ridurile sau carnea obosită
se apleacă spre rădăcinile pământului ascultând
de legea gravitației
mereu aceeași
ci visele

asta este marea schimbare
marea schimbare



Ștefan ANDRONACHE

În compania bunicului Ștefănașe

Bunicul Ștefănașe, părintele tatălui meu, a reprezentat, pentru mine, un simbol, un autentic model demn de urmat în viață. Înfațișarea sa agreabilă și bonomă, vocea lui gravă și excesiv de calmă, chipul senin și lipsit complet de încrâncenare, barba-i albă de om parcă descins dintr-o cu totul altă lume, iată, așadar, câteva dintre elementele care reușiseră să mă cucerească atunci când m-am apropiat mai mult de el, determinându-mă, pe parcursul întregii vieți, să-i păstrez unele dintre cele mai plăcute și de neuitat amintiri. Nu este exclus ca atașamentul meu, față de figura sa nobilă și impunătoare, să se fi datorat și faptului că nu am avut posibilitatea să-l fi cunoscut și pe celălalt bunic patern, Gheorghe Popa de la Grivița care, din păcate, s-a întâmplat să piară, la începutul toamnei anului 1916, în timpul luptelor dintre armata română și cea germană ce avuseseră loc în preajma gării Bartolomeu din împrejurimile Brașovului.

Cum locuința sa nu se afla la o distanță prea mare de cea a noastră, cred că nu treceau două sau trei zile fără ca să-l fi vizitat, eu devenind, într-un fel, și poștașul împuternicit să transmit diverse mesaje verbale între tata și bunic, scutindu-i astfel, pe amândoi, de deplasările ce i-ar fi împiedicat să-și exercite treburile lor poate cu mult mai importante.

Casa, grădina, precum și întreaga gospodărie a bunicilor paterni, ce erau situate, ceva mai la vale, adică pe partea dreaptă a șoselei ce lega Cudalbiul de comuna Costache Negri, mi se păreau cu mult mai mari și mai arătoase comparativ cu tot ceea ce se afla în curtea noastră așezată ceva mai sus de pe dealul dinspre apus.

Când ajungeam la buncii dinspre tata, după ce le dam binețea cuvenită și le comunicam ceea ce le transmisese vreunul dintre părinți, prioritățile mele căpătau oarecum un caracter repetitiv. Mai întâi „inspectam” grajdul unde bunicul, din cauza înaintării în vârstă, dar și ca urmare a colectivizării forțate, care știa că le cam luaseră țaranilor pământul, după ce renunțase definitiv la căruța pe care o folosea și-și înstrăinase și caii, pentru a nu se plictisi, își înșirase, pe pereții din scânduri de dinăuntru, tot felul de coase, seceri, toporiști, potcoave, pe care le strânsese de prin curtea proprie sau le găsisese, din întâmplare, pe drumurile pe care le străbătuse. În mijlocul grajdului, destul de larg, își instalase o mașină nemțească, cu dublă hranire, pentru bătut porumbul, pe care, ulterior, avea să ne-o dea nouă, dar și plugul cel mare cu două brazde. Într-un fel, înclin să cred că și pasiunea mea de a colecționa, desigur cu totul altceva, s-a născut, cumva, din preocupările bunicului interesat să-și conserve trecutul și, de ce nu, să-și reconforteze, pe cât posibil, sufletul.

Altădată, după ce deschideam o poartă din lemn, intram în grădina de după casă, lăsându-mă sedus, cel puțin pe timpul verii, de fructele etalate în puținii pomi pe care îi avea plantați aici. În iunie, continuam investigarea acestora cu agudul cel negru, din fața casei, unde bunicul, recomandându-mi să urc, cât mai spre vârf posibil, pentru a-l scutura, pe țolul din cânepă, pe care-l întinsese la poalele sale. Atunci, el mă ruga să privesc și cerul, pe care chiar se întâmpla să mai zboare câte un

avion, venit de pe la aerodromul din Torcești, pentru a vedea dacă nu cumva, după ocuparea noastră de către ruși, veneau chipurile să ne salveze americanii!

Uitasem să spun că, între casă și grajd, în partea dinspre livadă, se afla bucătăria de vară care cuprindea, la intrare, o săliță și, mai apoi, o încăpere mai mare, pe partea stângă, destinată odihnei copiilor lor. În exteriorul acesteia, pe colțul din dreapta, bunica Teodosia își amenajase o plită în spatele căreia domina un cuptor din cărămidă cu adevărat impresionant. Trebuie să spun că, adesea, în fața acestei bucătării, la o măsuța rotundă din lemn și cu scăunele așezate de jur împrejurul ei, noi nepoții, atunci când se nimerea să ajungem la bunici, eram invitați să gustăm din bunătățile pe care numai ea știa să le facă. Aici am mâncat tot felul de ciorbe, tocănițe cu legume, mămăligă cu brânză, o sumedenie de chiroști sau poale-n brâu. Mult mai târziu, când se întâmpla să mă întâlnesc cu verișoarele mele de la Galați, ele o pomeneau, de fiecare dată, pe bunica pentru răsfățul cu care ne obișnuise, dar și pentru disciplina pe care știa să ne-o impună, ea corectându-ne apucăturile noastre năvăle.

Și fiindcă, tot am amintit-o pe bunica Teodosia, trebuie să spun că, vizavi de casă, ea își improvizase o grădiniță unde tablele cu legumele necesare, aranjate în partea de mijloc, erau înconjurate de tufe de iasomie, liliac, măghiran sau tot felul de trandafiri, mai ales din cei de dulceț, adevărate delicatose cu care ne întâmpina, pe noi copiii, în zilele de sărbătoare.

Am lăsat, ceva mai la urmă, și prezentarea propriuzisă a casei bunicilor, ridicată înainte de anul 1900 și în care crescuseră cei nouă copii de-ai lor, adică patru băieți și cinci fete. Spațiile camerelor erau destul de mari pentru a fi putut încăpea cu toții. De câte ori mă duceam iarna la ei, îi găseam în camera cea mai spațioasă. Uneori intram și în odaia curată, numită astfel după plecarea copiilor, care se aciuaseră, după căsătorie, fiecare în parte, pe la propriile lor case. Aici erau expuse, pe peretele din față, cele două tablouri vechi și mari cu chipurile lui Al. Ioan Cuza și al Elenei Doamna [moștenite de la tatăl bunicului, care fusese, în celălalt secol, consilier la primărie, și pe care, după preluarea acestora de către părinții mei, le-am donat profesorului Titus Cristea, directorului Școlii Gimnaziale nr. 10 din Tecuci], în timp ce, în preajma ferestrelor, fusese așezată o ladă plină cu cărți pe care o adusesse tata, cu căruța, tocmai de la Mănăstirea Dălhăuți, din județul Vrancea, acolo unde fusese măicuță, câțiva ani, tante Expraxia, sora lui cea mai mare.

Pe vremea când împlinisem doisprezece ani și când ghiociei începuseră să-și deschisă timid florile lor înghețate, în februarie 1953, s-a întâmplat de a decedat bunica Teodosia întrucât ea avusese mai multe probleme de sănătate, atât cu varicele, dar și cu inima. Imediat după înmormântarea ei, tata m-a rugat să petrec o perioadă de timp cu bunicul pentru ca el să se obișnuiască cu noua lui situație, de după deces, să-și mai poată atenua durerea provocată de tovarășa sa de viață. Ziua mergeam la școala mare din centru, iar seara, după ce îmi terminam de făcut lecțiile și mâncam, mă duceam să dorm, noaptea, cu el. Cred că

(continuare în pag. 31)

acest lucru avea să dureze până pe după Paște, când, o dată cu venirea primăverii, bunicul reușise să se mai liniștească.

Așadar, momentele petrecute, în nopțile de iarnă, cu bunicul Ștefănașe s-au numărat printre cele mai interesante și mai plăcute. În primele seri, el mi-a tot citit, din „Noul Testament“, evangheliile apostolilor, apoi îmi arăta diverse acte din arhiva părinților săi, Costin și Mărioara, printre care și pe cele ale străbunicului, foaia lui matricolă după terminarea clasei a șasea etc.

Cum tata îmi adusese de la București romanul „Neamul Soimăreștilor“ al lui Mihail Sadoveanu, pe care mi-l cumpărasese nenea Nicu, fratele mamei, de ziua mea, mi-am propus să-l parcurgem împreună, bunicul reușind, astfel, să-și mai tămăduiască din durerea sa. Așadar, ne-am lăsat seduși de întâmplările prin care reușise să treacă Tudor Șoimaru al cărui tată fusese ucis de către boierul Orheanu, cel care îi furase și pământul și care, la rândul său, avea să plătească cu viața pentru lăcomia sa nesăbuită. Bineînțeles că ne bucuram și de faptul că eroul, de factură romantică, se îndrăgostise de Magda, fiica acestui boier, pe care avea să o salveze din mâinile unor bandiți. Atunci când mai întrerupeam lectura paginilor cărții atât de fascinante, pentru a ne culca, înainte de a adormi, bunicul îmi relata, și el, pe unele din întâmplările pe care le trăise în tinerețea sa. Printre acestea s-au numărat două pe care mi-am propus să le relatez în rândurile de față.

Prima era legată de efortul pe care trebuiau să-l facă cudălbunii, în iernile cu zăpezi abundente, pentru a-și putea proteja animalele din bătaie, adică vițeei și oile proprii, de asaltul necruțător al lupilor, hămesiți de foame, ce se năpusteau, în dese rânduri, asupra satului nostru.

În acea vreme, bunicul își încălța cizmele de păslă, își așeza pe umeri cojocul alb din blană de oaie, și-și puneă căciula-i, de aceeași culoare, pe cap. Îmbrăcat astfel, el își lua și pușca de vânătoare, prezentându-se, la o răspântie de uliți, unde se adunau și alți megieși de-ai săi, pentru ca, de acolo, să pornească în calea lupilor feroci care s-ar fi îndreptat spre sat. După ce treceau de Huietoare, adică de valea lărgită de puhoale, și ajungeau pe cărările din zona viilor din apropiere, ceata de vânători se împrăștia de-a lungul unui perimetru creat de nămeții înalți care ajungeau să acopere complet butucii. Aici, la o distanță apreciabilă, fiecare cu lopata proprie își făcea câte o gaură în zăpadă, sperând ca ei să fie cât mai mult confundați cu culoarea acesteia. Bineînțeles că, înainte de miezul nopții, atunci când se stingeau ultimele lămpi din sat și nu se mai auzeau aproape deloc zgomotele oamenilor, sălbăticiunile năvăleau, de regulă, în haită ceea ce însemna că vânătorii, o dată reperând-o în bătaia puștilor, puteau să o lichideze mult mai ușor. În urma unor astfel de escapade vânătorești, care se repetau la un anumit număr de zile, bunicul Ștefănașe reușise să se aleagă cu mai multe blănuri de lup, cărora le dădea, mai apoi, anumite întrebări, în timp ce vulpile din câmp, dar și câinii slobozi din sat, se hrăneau din belșug cu hoiturile fiarelor abandonate pe câmp.

O altă întâmplare de-a sa era legată de o iarnă cum nu se mai văzuse pe meleagurile din sudul Moldovei. Pe când avea vreo șaptesprezece ani, bunicul Ștefăna-

che, împreună cu tatăl său, se dusese cu căruța lor până la târgul din Tecuci pentru a vinde diverse produse agricole din gospodărie, dar și pentru a cumpăra încălțări și obiecte de îmbrăcăminte pentru membrii familiei.

Chiar dacă pe drum, dar și prin târg, mai fusese așternută ceva zăpadă, la un moment dat, în timp ce se mai aflau încă prin acest oraș, s-a pornit o ninsoare abundentă care avea să țină câteva zile. De teamă ca să nu-i prindă vreo iarnă grea, pe acolo, ei au încercat să-și termine, cât mai repede, treburile pentru care veniseră, după care s-au pornit îngrijorați spre casă. Au traversat în goană cătunul Cernicarilor, după care, îndreptându-se spre pădurea Drăgăneștilor, dinspre partea ei de la miazăzi, au străbătut-o, destul de anevoios, pentru ca, mai apoi, să urce dealul din stânga. Din cauza ninsorii tot mai dense și, mai ales, a vântului, care devenise tot mai puternic, cu puțin înainte de a fi ajuns la marginea pădurii numită Bujoru, cum și caii se agitaseră, în câteva rânduri, din cauza vremii atât de neprielnice, fără ca să-și fi dat seama, ei au încurcat, pur și simplu, direcția de mers, îndreptându-se mai degrabă spre Corod aflat la o distanță destul de apreciabilă.

Din păcate, cum peste tot începuse să se strângă numai troiene și continua să ningă, s-au decis să meargă, indiferent unde, punctele cardinale devenindu-le tot mai greu de identificat. Deoarece caii începuseră să dea semne de oboseală, exista riscul ca, la un moment dat, să rămână cu toții blocați, acolo în plin câmp, și chiar să fie atacați de lupii despre care știau că hălăduiau nestingheriți prin acea zonă.

Norocul lor a fost acela că, la un moment dat, după ce tot se învârtiseră în van, mai mulți kilometri, și-i prinseseră deja noaptea, le-a ieșit în cale un boier ce plecase de la Puțeni [Valea Mărului] sperând să poată ajunge la Matca, iar de acolo până la Tecuci. Acesta le-a recomandat ca să se deplaseze, numai înainte, adică spre răsărit, până când vor ajunge aproape de Coasta Văii de pe Geru, aflată la miazăzi de Puțeni [Valea Mărului], iar de acolo vor putea merge, destul de lejer, numai pe partea dreaptă, pentru a ajunge la Cudalbi. Așadar, după aceste peripeții, care reușiseră să le pună nervii la grea încercare, ei au reușit, în cele din urmă, să-și nimerească satul ce, în acea noapte de pomină, li se păruseră că ar fi fost mult mai departe decât îl știau.

Și tot în aceeași perioadă, bunicul, care se afirma se ca un fel de veterinar al locului, începuse să fie solicitat nu numai de oamenii din propria comună, ci chiar și de către cei din satele vecine: Mânjina [Costache Negri], Grivița sau Puțeni [Valea Mărului], pentru a veni să le castreze animalele, adică berbecii sau junincii pe care doreau să-i pregătească, ulterior, pe primii, pentru îngrășare, iar în cazul celor din urmă, pentru înjugarea lor, ulterioară, la căruțe. Solicitanții veneau cu atelajele proprii, transportându-l, pe bunic, în gospodăriile lor pentru a le rezolva doleanțele. Bineînțeles că ei îi recompensau intervențiile, în cea mai mare parte reușite, cu diverse produse, inclusiv cu bani, ce fuseseră puși în circulație tocmai în acea perioadă. Cum îl găseam seara acasă, bunicul mă puneam

(continuare în pag. 32)

să-i răstorn punga și să-i număr banii dinăuntru ei, în marea lor majoritate, monede de unu, doi și cinci bani sau chiar și de doi lei. După ce îi ordonam în fâșicuri și făceam totalul acestora, mă pomeneam că-mi răsplătea efortul cu câteva monede de buzunar pentru ca să-mi cumpăr dulciurile preferate de la prăvălia lui moș Enache, una din rudele noastre.

Din câte îmi mai amintesc, prin februarie 1952, imediat după denominarea leului, când 20 de lei vechi ajunseseră să valoreze doar 1 leu nou, la capătul uliței noastre, dinspre șosea, cum vremea se mai îmbunase și nu aveau prea multe lucruri de făcut prin gospodărie, oamenii mai tineri din mahalaua noastră, dornici de a se îmbogăți, obișnuiau să se strângă, într-un cerc, la răspântia de drumuri, pentru a juca rișca! Înainte de a arunca o monedă în sus, aceștia trebuiau să ghicească pe care parte a ei urma să cadă în momentul când ea ar fi ajuns pe pământ. Am observat că atunci când unii dintre ei începeau să piardă din puțunii bani pe care îi agonisiseră, ajungeau să se certe sau să se îmbrân-cească făcându-și tot felul de reproșuri.

În anul următor, de Bobotează, dorind să-și mai aline singurătatea, bunicul Ștefănaș m-a rugat să-l însoțesc la mănăstirea Gologanu, ce fusese ctitorită, în perioada interbelică, de către Eugenia Panu, o binecunoscută moșiereasă de-a locului. Cum vremea nu părea deloc rece, ne-am dus până acolo cu căruța cu cai a unui văr de-al doilea, nenea Tănăsache, care obișnuia să le mai ajute, în treburile gospodărești, și pe măicuțele de acolo.

După ce ne-am închinat pe la icoane și am aprins lumânările pentru morții care o includea, în primul rând, pe bunica Teodosia, decedată cu ceva timp în urmă, pe Marghiolița, fiică și victimă a unei spiereturi cu consecințe funeste, ce se petrecuse înaintea Primului Război Mondial, dar și pe nenea Tudorache, fratele cel mic al tatei, mort pe frontul din vest, ne-am așezat, printre ceilalți oameni adunați, în fața paraclisului. Am asistat la toată slujba de acolo, bunicul fiind încântat de predica preotului care pledase pentru înțelegerea, bunăstarea și sănătatea noastră a celor păcătoși. În final, am fost stropiți cu agheazmă și ne-am luat și câte o sticlă de apă sfințită din butoiul din preajmă.

Întrucât, pe parcurs, bunicul trecuse deja de optzeci și cinci de ani și avea nevoie de o persoană permanentă, care să-l îngrijească, surorile lui tata au decis ca să vândă casa bătrânească și să-l ia, la Galați, astfel încât toate trei fiice de acolo, să-i poarte de grijă, lucru care s-a și întâmplat, eu întâlnindu-l, în mai multe rânduri, pe vremea studenției, pe strada Alba Lulia unde se aciuase într-o casă modestă, dar cu grădină, a lui tante Tudorița. În cele din urmă, după ce atinsese vârsta de nouăzeci de ani, bunicul Ștefănaș a închis ochii, el ajungând să se odihnească, alături de alte rude de-ale noastre, în cimitirul cel mare al acestui oraș.

(Fragment din volumul memorialistic „**Pe vremea salcânilor în floare**“ aflată în curs de apariție)



Dumitru BĂLUȚĂ

Din ochii păsării răsare soarele

Am ajuns la capătul unui anotimp,
greu de revigorat.
Aici ninge sângeri, cu ochi de păsări
nafragiate-n nori, care
n-au apucat să-și primenească aripile
ca să ajungă la limanul jinduit.

De aici încolo, vedere-i atâta vagă
încât nu mai știm pe unde s-o luăm,
ne lunecă pământul sub picioare.
Înaintm unul după altul,
în șir indian ca soldații – teren
necunoscut, numai ponoare și mlaștini.
Ne sprijinim strâns de cerul neclintit
ca-n zborul în unghi,
iar în vârful unghiului – cel mai credibil
dintre cei ce-l urmăim...

Într-o poveste de viață,
la începutul noului anotimp,
fie încă nedefinit, de obicei,
din ochii păsării răsare soarele.

Despre lucruri

Lucrurile, mute și oarbe,
unele prezintă pericol și sunt
imprevizibile.
Pe acestea ar fi bine să nu le atingi
nici măcar cu gândul,
nici cu umbra ta,
căci o să-ți spulbere iluzia
că tu le stăpânești.
Amprente tale le-ar schimba,
despre ființa ta,
închipuirea de bine și atunci
nimic nu le-ar împiedica
să te posede ele pe tine.
Gândește-te bine de ce lucruri
nu ai neaprat nevoie și înstrăinează-le,
dar nici măcar dușmanului tău.

În iureș

Ca să-și împlinescă patima,
palmele-i bătucite de lut
lin netezesc coapsa ei crudă.
Tremurând,

(continuare în pag. 33)

semne punctează
precum cineva scutul orna.
Pe-nconjur trage o dungă
zigzată, arzândă
ca linia frontului,
o linie cotită ca și granița
pe care nu e voie s-o treci.
Iar de treci acea linie roșie,
buzele arse de sete,
ca să se îmbete de prospețime,
ating gura cănuței
în iureș pe roata olarului
și făuritorul,
el însuși va spune
că, după asta, o fi păcat să mori,
poate doar iluzoriu.

Imaginații

Te supără piatra din cale
ce nu e decât o realitate –
așa sunt toate drumurile noastre
de încercare.

Puțin probabil ca bolovanul
să se facă una cu țărâna
sau să rătăcească fără noimă,
singur, pe sub pământ.
Piedica stă neclintită,
de-a-nconjurul se merge.
Încontinuu, cuvinte grele
se rostogolesc ca un ecou ubicuu.

Dar tu să dai curs imaginației
și vei vedea cum pietrei brute,
iscate în palma drumului,
îndată îi vor crește aripi –
două vele ca neaua – și, negreșit,
va zbura în oceanul din cer
ca într-un suprealist poem...

Evoluție

De ce n-ai mai fi copleșit de o carte deschisă
lângă focul din vatra căminului?
Prins în pornirile lumii rebele,
cauți febril virtuale alternative –
nu-ți mai este de saț doar pâinea și peștele,
tainul Lui de toate zilele, pe care,
tocindu-și sandalele prin ponoare, odinioară
îl împărțea cu noi fără îndatorare.
În loc să cauți la „Matei 14: 6-20”,
glisezi pe ecranul smartphone-ului
și-ți apar tot felul de bunătățuri,
chiar și din viscere de cărți necitite,
preparate de inteligența artificială.

Nu se știe câtă dreptate au căutătorii
care cred că exercițiul cel mai zadarnic
este întoarcerea timpului înapoi sa,
măcar cu-n fir de nisip.
Dar la fel nu se știe cum va fi mâine
timpul probabil al cărții

Ars poetica

Lună plină – vremea cărților deschise.
De la carte la carte nu găsești o linie dreaptă.
Mai degrabă curburi, zigzaguri,
fracturi stilate – atâtea tendințe înaripate!

Dar cine n-a apucat să cunoacă cu-adevărat
poezia „seminței cu aripi” în tăcerea
Hiroshimei
a risipitorului de lauri, Eugen Jebeleanu, –
oda realistului flăcărilor roșii,
acela habar n-are de drama lui literară.
Cine nu știe cum aedul Virgil Mazilescu
exersa o (r)evoluție în literatura română,
iar în văzul tuturor inima-i „ardea-de-tot”,
în alcoolul adevărului crud, acela n-a sesiza
nicicând răzbierea firului ierbii din țărița pietrei.

Pătrunzătoare-s curente pe la răscruci.
Cineva, căutându-și dragostea pentru frumos,
a măturat la gunoi un paing, iscusit țesător,
agățat de firul existenței sale.
Alții, renovându-și cum le place casele,
dărâmă de pe creste cuiburile berzelor
ce mereu le aduc în plisc copii din ceruri.
O locomotivă îndrăgostită, dar neglijată
de macagiu, a luat-o razna pe miriște,
rânindu-i gleznele lui Dumnezeu,
tocmai pogorât să culeagă și El câțiva bobi
de pe urma combinei – „ce vers subversiv!”
vor zice...

Nu-s exersările măsurători de laborator,
dar cine n-a văzut vreodată un pegas
păscând pe pajiștea albă a insomniei,
de unde să știe ce-i cu aceste curente?
Ce clar de lună – *ars poetica!* – e vremea
necititelor cărți.

Percepții

Să simți cu imaginația ta
neuzitul mers al munților călători,
cu picioarele retezate
de ghilotina trufașului orizont.

Să sesizezi cu nevederea ochilor,
potopiți de tenebrele necunoscutului,
nuditatea mării, când se contopește
cu adâncul cerului.

Să deprinzi cântările suplei scoici
ce încape deșertul,
care mișcă timpul în univers,
dar cum și ploaia cântă din frunză
atunci când dau în pârg câmpiile.

Prin persistența ta,
să ai senzația că cunoști tainele
Cutiei Pandorei și ale Matrioșkăi rusești
despre cheile păcii între bine și rău
și doar după aceea să spui
ce e poezia.





Petre RĂU

Cartea devenirii

(fragmente din volumul „Cartea devenirii” recent apărută)

Capitolul I

Râul și cei patru frați

Se spune că la început a fost un râu.

Nu izvorul lui era misterios, ci felul în care curgea: uneori în jos, alteori în sus, uneori în cerc, alteori înăuntrul lucrurilor. Nu avea nume, dar cei care trăiau în preajma lui îi spuneau Devenirea. Nu avea maluri fixe, ci era delimitat doar de ceea ce mintea putea înțelege. Din el nu se putea lua nici apă, nu se puteau prinde pești – din el nu puteai prelua decât sensuri, înțelesuri. În plus, tot ce atingeai după ce te spălai în apa lui începea să vorbească.

Pe o colină care se apleca blând spre râu, se afla Orașul Gândului. Nu era zidit din piatră, ci din propoziții neterminate, din metafore sprijinite pe piloni de logică. Străzile lui se reconfigurau în funcție de ideea dominantă a zilei, iar turnurile lui se înălțau nu spre cer, ci spre întrebări mai înalte.

Ei, bine, în acest oraș trăiau patru frați. Nu erau frați de sânge, ci de neliniște.

*

Cel mai bătrân, *Heraclit*, era un om cu ochii aprinși, ca niște felinare în bătaia vântului. Locuia singur într-o casă de sticlă fără uși, doar cu perdele. Când cineva îl întreba ceva, nu răspundea, ci aprindea o lampă și o așeza în fereastră. În fiecare zi cobora pe malul râului, se așeza pe o piatră și privea apa. Uneori părea că vorbește cu ea, alteori că se ceartă. Spunea, când era întrebat:

- Nimeni nu se scaldă de două ori în același râu. Nici râul nu e același, nici omul. Și tot ce curge e real. Restul e vis.

Tinerii îl priveau cu admirație, dar plecau repede. De la *Heraclit* nu puteai învăța metode, doar incertitudini frumoase.

*

Al doilea, *Zenon*, locuia într-o cameră rotundă cu pereți tapetați în formule. Avea o balanță de aur cu două talere goale și un ceas de apă care nu curgea niciodată. Când vorbea, timpul se oprea în jurul lui. Predica în piața centrală, unde ridica și ținea săgeți în aer, demonstrând celor de față că ele nu se mișcă.

- Dacă o săgeată zboară, în fiecare clipă trebuie să fie nemișcată într-un loc, spunea el. Și dacă timpul e alcătuit din clipe, niciodată nu va ajunge acolo unde pare că merge. Mișcarea e o poveste spusă doar de ochi leneși.



Unii îl ascultau fascinați, alții râdeau și plecau să alerge prin oraș, ca să-l contrazică. Dar săgețile lui rămăneau suspendate, ca niște întrebări fără răspuns.

*

Al treilea frate, *Platon*, trăia într-un templu de umbre. Îl puteai vedea doar când soarele bătea dintr-un unghi anume, și atunci părea că nu există el, ci doar reflexul lui. Își zidea gândurile în coloane ideale și vorbea despre Lumea de Sus, unde totul era perfect, neclintit și etern.

- Aici jos e doar imitație. Ce vezi, nu este. Ce crezi că știi, e doar ecou. Numai Ideea e reală. Tot restul e păcăleală a simțurilor.

Și, în timp ce ceilalți se scăldau în râu, *Platon* se scălda în reflecția râului, convins că e mai curată decât apa însăși.

*

Cel mai tânăr, dar cu cel mai adânc ecou în glas, era *Hegel*. Trăia într-o bibliotecă vie - cărțile se rescriau singure în somn. Când vorbea, făcea curbele gândirii să tremure. Își purta bastonul dialectic cu vârful dublu: teză și antiteză. Când pășea, din urma lui se năștea o sinteză nouă.

- Devenirea este conflictul interior al lucrurilor, spunea el. Fiecare lucru naște opusul său. Iar din lupta lor, ia naștere ceva nou. Și așa înaintează istoria.

Era convingător, dar greu de urmat. Oamenii plecau de la el cu capul greu și sufletul ușor - ca și cum cineva le-ar fi arătat o hartă, dar le-ar fi ascuns ținta.

*

Cei patru nu se urau, dar nici nu se înțelegeau. Se salutau cu reverență, dar se evitau în conversații. Erau ca cele patru anotimpuri ale Gândirii: fiecare cu vremea sa, fiecare indispensabil și incomod pentru celelalte.

Și totuși, într-o dimineață în care râul se înfiora fără vânt, iar orașul își schimba străzile fără motiv, în fața porților a apărut o fetiță mută. Părul îi era ud, de parcă venise chiar din râu. Ochii - două oglinzi limpezi. În mână ținea o piatră rotundă.

A ridicat-o, a privit-o lung și a aruncat-o în Devenire.

Atunci dintr-odată ceva s-a schimbat. O tăcere ciudată a căzut peste oraș. Cei patru frați au simțit, pentru prima oară, că nu mai sunt singurii.

Iar râul și-a schimbat și el cursul.

Capitolul II

Piatra fetiței mute

Piatra căzută în râu nu a făcut zgomot. Dar a deschis în apă o floare invizibilă, cu petale concentrice, care s-au răspândit până în marginile gândului. Nimeni n-a văzut cum s-a rostogolit, dar toți au simțit că ceva s-a deplasat în ei. A fost, poate, o simplă aruncare de copil, dar în Orașul Gândului totul însemna mai mult decât era.

Fetița nu rostea niciun cuvânt. Nu avea nume, și nici nu cerea vreunul. Stătea pe o piatră netedă, la marginea Devenirii, cu picioarele goale în apă și privirea pierdută într-o direcție pe care nimeni nu o putea urmări.

*

Primul care s-a apropiat a fost *Heraclit*. El a privit-o lung, fără să-i spună nimic. A înțeles că tăcerea ei e un fel de vorbire pe care el nu o cunoștea încă.

- Tu știi, a murmurat el mai mult pentru sine, că nici fapta nu se repetă, nu doar râul. Piatra ta nu e prima, dar e cea dintâi. Ai înțeles mai mult decât mine.

(continuare în pag. 35)

Fetița s-a uitat la el cu un zâmbet care nu era nici cald, nici rece – doar adânc. Apoi s-a întors către apă.

*

A venit *Zenon*, cu bastonul lui de gând în mână.

– Aruncarea ta, copilo, nu poate fi demonstrată. Piatra, în fiecare clipă, trebuia să fie suspendată într-un loc. Dacă o clipă e indivizibilă, atunci între plecare și cădere nu a fost decât o absență. Ai aruncat nimic într-un gol.

Dar fetița i-a luat bastonul și l-a pus în apă. Și bastonul s-a rupt, în două reflexii care nu se mai atingeau. *Zenon* a înțeles atunci că logica lui nu putea susține greutatea lucrurilor simple.

*

Platon a coborât din turnul său de lumină reflectată. A privit fetița cu gravitate, ca pe o idee întrupată.

– Tu nu ești copilă, ești o umbră a Copilului. O reflexie a unei idei curate, pe care eu am visat-o. Piatra ta nu a căzut. Doar s-a întors acolo de unde venise.

Fetița a scos o frunză din păr și a așezat-o pe apă. Frunza s-a rotit o dată, apoi a luat forma unei corăbii. Și a plecat.

Platon a clipit. Ideea părea că pleacă de la el, nu către el. Era pentru prima oară când nu mai înțelegea direcția.

*

Hegel a venit ultimul. Și a zâmbit.

– Tu ești negația mută a întregului nostru discurs. Dacă *Heraclit* e teza, *Zenon* e antiteza, iar *Platon* – contemplarea formei, tu ești sinteza vie, fără cuvinte. Fapta ta este dialectică pură. Aruncarea pietrei este un act al conștiinței care-și auto-devine.

Dar fetița a scos o oglindă mică și i-a arătat-o. În ea, chipul lui *Hegel* era în buclă: spunea ceva, se contrazicea, apoi spunea altceva, dar cu aceeași voce. *Hegel* a înțeles că sinteza lui era o scară care duce înapoi la început.

*

Apoi fetița s-a ridicat. A pășit în râu. Dar nu s-a scufundat. A călcat pe apă ca și cum ar fi fost pământ. Și cu fiecare pas, râul se curba, se răsucea, se întorcea spre izvoare nevăzute.

Orașul Gândului a tresărit. Zidurile de logică au început să tremure ușor, nu din teamă, ci din mirare. Nu se dărâmau, dar deveneau poroase. În biblioteci, cuvintele își schimbau ordinea. În piețe, ecoul avea sensuri noi.

Fetița s-a oprit la mijlocul râului. A întins mâna în sus. Din cer a căzut o ploaie care nu uda. Fiecare strop era o întrebare care nu cerea răspuns.

Apoi, în liniștea generală, s-a auzit o voce.

Fetița... vorbise. Doar un cuvânt:

– *Acum*.

Și lumea s-a schimbat

Capitolul III

Intrarea în Orașul Umbrelor

După ce fetița a rostit cuvântul „Acum”, râul a tăcut. Nu a încetat să curgă, dar curgerea lui nu mai era sonoră, ci lucidă – ca o idee limpede care se îndepărtează încet. Orașul Gândului a început să se clatine ușor, nu de frică, ci de reorganizare. Casele se redesenau,

formulele se rescriau. Era ca și cum logica simțea nevoia să-și schimbe hainele, să se spele pe față, să-și amintească ceva uitat.

În acea dimineață, fetița a părăsit malul râului și a pășit spre nord, spre o zonă în care niciunul dintre frați nu se aventurase vreodată. Un drum drept, flancat de coloane din cenușă și lumină, ducea spre un loc numit în șoaptă Orașul Umbrelor.

*

Legenda spunea că acolo locuia un Judecător al Ideilor – un paznic al ușilor gândului care nu se deschid decât dacă mintea e pregătită să le treacă. Numele lui era *Immanuel Kant*, și păzea Poarta Rațiunii Pure, o arcadă albă sculptată în noțiuni tari ca piatra: *imperativ, categorie, condiție a posibilității*.

Când fetița a ajuns, *Kant* tocmai ședea pe un scaun drept, nemișcat, cu o clepsidră în mână care nu conținea nisip, ci *timp a priori*. Nu privea lumea, ci grila prin care lumea putea fi cunoscută.

A ridicat capul și a întrebat fără să clipească:

– Ai un scop în sine sau ești doar un mijloc?

Fetița l-a privit. Nu a vorbit. Doar a scos din buzunar o floare și a pus-o pe jos.

Kant a privit floarea, apoi a închis ochii. Și a început să vorbească, mai mult pentru el:

– Dacă o floare este doar un fenomen al sensibilității, atunci ea nu e lucru în sine. Dar dacă în tine există o lege morală care te-a împins să o așezi aici, atunci ești ființă rațională. Respect. Poți trece.

Poarta Rațiunii Pure s-a deschis. Nu brusc, ci cu un foșnet lent, ca paginile unei cărți care își întoarce singură filele.

*

Dincolo de poartă, fetița a pășit într-un oraș diferit. Nu era construit din ziduri, ci din *contrast*. Umbra și lumina mergeau împreună pe străzi, fiecare clădire avea un geam în soare și o ușă în întuneric. Era o lume a echilibrului, în care ideile nu se contraziceau, ci *își dădeau dreptate în feluri diferite*.

Aici, *Kant* se transforma. Nu mai era doar judecătorul rece al conceptelor, ci și un *arhitect* care încerca să construiască punți între sensibil și rațional, între libertate și lege. Își lua notițe în cărți invizibile, în care fiecare cuvânt trebuia dovedit prin gând pur și exemplu moral.

Într-un turn numit Critica Rațiunii Practice, *Kant* ținea o oglindă care nu reflecta chipuri, ci *intenții*. A arătat fetiței oglinda. Dar ea n-a avut nicio reflecție.

Kant a fost tulburat.

– Tu acționezi fără intenție? Sau intenția ta este dincolo de rațiune?

Fetița s-a apropiat, a atins oglinda, și în locul ei a apărut un ceas de apă care se întorcea. *Kant* a înțeles: *ea adusese timpul înapoi*, nu ca memorie, ci ca posibilitate. Nu era doar o ființă morală. Era o *ruptură în ordinea cunoscută*.

A îngenuncheat în fața ei, și a spus cu solemnitate:

– Am trăit între limitele cunoașterii. Tu mi le-ai lărgit. Treci mai departe. Du-te către ființă.

Și a deschis a doua poartă, fără nume, dar care ducea spre munți. Acolo, în adâncuri, locuia *Heidegger*.

*

Fetița a plecat în tăcere. Dar din urmă, *Kant* a strigat o întrebare:

(continuare în pag. 46)



Mihaela MANĂSIA

Visătorul

Casa mea este regatul din peștera ascunsă,
Respirând sulf în apa râului întunecat
Sunt eu,
Centipedul cu o sută de griji -
Urmele lor invizibile.

Nu pot să dispar în lichidul durerii,
leșind din crăpături.
Afară, ploaia știe cum să iubească vântul.

Energiile mele sunt exilate,
Nu plac și mă închid în lumea fără oxigen.

Forța nu o mișc eu,
Altcineva îmi șterge chipul orb, în noapte.
Reușesc să trăiesc fără trandafiri,

O sută de griji devin clipe de liniște,
Care plutesc în apa primului cosmos.

Trans-luciditate

Alunec precum o corabie cu multe brațe
Să-mi întâlnesc destinul.
Corpul meu trans-lucid
În liniștea nocturnă,
Adăpostit de efectul generației nucleare,
Transmite vise prietenilor exilați.

Înlăuntrul movilei,
Sunt un rege prins în materia care curge.

Forța mă luminează și mă face viu.

Alternativa

Cu simplitate intrăm în rețea
Ochii se eliberează din captivitatea lor -
Străbat drumurile curcubeu

Când mergi neștiut în țesătura opalină
Ei nu pot să mintă

Ți se spune că ești obligat să trăiești în rețea

Pentru tine, veșnicia este suprainteligența
Pentru ei, idolii își întind vălul

Deschide ochii,
Închide televizorul,
Trăiește în rețea simplu
Învață suprapunerea din vidul ascuns de nori
lubește viața, cu tot farmecul ei,
Nu te lăsa tulburat de stilul amestecat
Găsește firul și privește drumul,
Rețeaua lor nu este complicată –

Pretinsa știință, inumană,
Se înfășoară în cravate arogante

În rețea, să rămâi simplu, cu credință -
Omul e ființa cooperantă,
Ancorată în sisteme paralele

Somnul din pădure iradiază adevărul.

Iubirea trăiește

*„Mourir de ses mains, mourir dans la soie
pure d'un rouge pourpre et la nuit serait belle
et très sereine.” (Ben Jelloun, 1981, p. 71)*

În ziua certitudinii,
Gândurile vor deveni înțelegere,
Singurătatea va fi înghițită
De iarba din noi.

Vom păstra intactă pădurea,
Luminișul,
Câmpia acoperită cu zăpadă,
Grindina rece,
Cristalină și veselă,
Noaptea caldă, misterioasă,
Plaja cu urmele pașilor noștri.

Noi nu vom cerși niciodată
Pâinea copiilor -
Ce crește în noi
Ne va hrăni
În fiecare zi.
Sătui,
Ne vom iubi
Pe sprâncene de deal.

(din volumul *“Călătorii în trans-luciditate”*)





Renata VEREJANU
(Rep. Moldova)

De-ajuns

Cineva cerșește amnistie deplină,
Cineva coboară de pe tron.
Sinceritatea cu aur nu se alină,
Într-o satisfacție proprie
Patria nu-mi torn...

Eu gust pământul prin ziua ce-o trăiesc,
Realizându-mi dorințele, tăcut.
După slavă nu mă ofilesc -
Dar nimănui nici nu o împrumut...
Mi-i geamul gândirii deschis -
Hai, dimineață,
Intră în suflet și adă-mi răcoare,
O clipă a zării lasă-mi pe față -
La ora când inima groaznic mă doare.

Poftim,
De una singură pe câmpul de luptă,
Tot de ce-am dispus - aer mult...
Unul, Domnul, mă ajută
Să pot ieși, demnă, din acest tumult.

În zi de duminică

Om drag, intră în zi de duminică
E raiul unde ne-am întâlnit acum un veac
Și unde copilul nostru viitor
Ne-a recunoscut de-îndată,
amândoi fiindu-i pe plac.
Amintirile lasă în noapte
Vină cu bucuria sufletului tău
Și acele cuvinte
Cu care ai cucerit nemurirea mea
De femeie-Mamă.
Om drag, intră în zi de duminică
Cu toate colinele pe care ne-am plimbat
Cu toți copacii după care mă căutai,
Cu toate izvoarele cu care am stropit
Primul nostru sărut...
Om drag, ce mult mi-a plăcut
Acest anotimp al iubirii curate
(Voi scrie cândva despre aceasta o carte,
Poate un roman genial)...

Doar amintirile

Pe-al memoriei vârf de deal...

Om drag, intră în zi de duminică -
E raiul unde ne-am întâlnit acum un veac
Și unde copilul nostru viitor
Ne-a recunoscut de-îndată,
amândoi fiindu-i pe plac.

Dimineții de mâine

Și aici, după culise, m-am știut silfidă,
Mi-am retras slova să n-o lingă lingăii.
Treceam pe lângă masa pompoasă și solidă,
Cum dealurile trec spre gura închisă a văii:
De parcă aș fi liniștea din omul adormit
Sau farmecul celui ce o viață a iubit,
Și calmă-s cum urcă muntele bătrân -
Pe viața mea dușmanul nu poate fi stăpân.
Trăiesc pe rampa zilei
fără să îmbrac vreo mască
De la tribună nu șoptesc impurități,
Nu vreau să fiu aplaudată
nici de vreun gură cască.
Nici ridicată în slăvi de doamne-nulități.
Un fulger dacă aș fi, mi-ar fi de ajuns:
Atât cât el doar și trăiesc în viață,
În nori sihaștri nicicând nu m-am ascuns,
Crezut-am c-o să vină și-a mea dimineață.

Nici o iubire nu se amână

Eu admir
Cum se sfarmă-ntre noi înserarea
Și dispăre-n surâsul nopții târzii -
Toată viața desenat-am calea
Pe care de Sf.Paști o să revii
Să mergem să luăm lumină
Și să răspundem la:
„Hristos a înviat...” -
Nici o femeie iubirea nu și-o amână,
Dorul nu poate fi amânat.
Eu admir
Cum aleargă-ntre noi primăvara
Și revine șoapta cu intenții târzii -
Mai precis ca nicicând
Intuit-am calea
Pe care de sărbători o să revii,
O imagine nespuse de clară:
Cum pășeam unul altuia la-ndemână
Prin soarta curată, amară...
Îndemnați de tainicii zori -
Hai să luăm lumină
Și să repetăm de trei ori:
„Hristos a înviat...”

(continuare în pag. 38)

(urmare din pag. 37)

Nici o femeie dragostea nu și-o amână
Ea răspunde: „Adevărat a-înviat...”

Niciunde

Și mai zic,
că sunt mândră în sufletul tânăr...
Altă bogăție unde să fie?
Cine-mi răspunde?
Niciunde...
Iertarea se ține de mine din copilărie
Și cerul iubirii în furtuni mă ascunde...
Și plouă prin mine:
Niciunde... Niciunde...
Sufletul tânăr știe s-alinte, în siguranță
Și gânduri frumoase, senine, fecunde...
Îmi împrăștează sângele cu puțină speranță...
În inima mamei e cald ca niciunde...
Și ce mândră am fost în sufletul tânăr,
În prima mea dimineață...
Unul, Soarele, știe tăcut a pătrunde
Adâncul plin cu iubire și viață...
Cine-mi răspunde?...
Niciunde...
Niciunde,
Rog-u-te, de dragostea-mi nu te ascunde,
Nor sihastru, politizat
De câte ori te-am iubit -
Atâtea secole te-am botezat
Sub privirile celor ce nu li-i dat a iubi.
După ce îți trăiești pe deplin adevărul
Nu ai unde ascunde mirarea
Ce pârjolește zarea sufletului tău
Din care frumos mă inspir...
Cine mă aude?
Răspunde...
Bat clopotele destinului meu:
Niciunde...

Colind pentru un dor târziu

Am colindat
în viață ce e viu –
Ce răspândește bunătate și lumină,
Căci n-are sens de dragoste să scriu,
Unui stăpân mereu de i se-închină.
Am colindat
un dor venit târziu
Să mă domine zi și noapte...
(Am colindat imensul din pustiu
Și să trăiesc frumos în astă carte.)
Am colindat
și poarta mea din vis,
Și gura ta șoptind a dimineață -
Am colindat un drum pornit precis
Spre țelul prorocit perseverent se-înălță.

Am colindat
albinele, și mierea:
Livada toată în pieptu-mi dată-n floare –
Am colindat în ochii tăi tăcerea
Când ei se urcă liniștiți la soare.
Am colindat cândva în paradis -
Un anotimp măreț - amiezi în eleganță,
Am colindat și veacul ce m-a nins
Cu ani frumoși... întreaga viață.

Un grănicer la vamă îmi surâde

Un grănicer la vamă îmi surâde
Eu i-am răspuns în gându-mi cu un vers:
Aici, la frontieră se adună
Destinul unui univers...
Un grănicer care stima poetul
Și-n suflet nu dorea să-i facă percheziție,
Îi surâdea, și-atât, deșteptul:
Oferind o bună dispoziție.
Un grănicer, cu versul meu în gând
(Eu la frontieră de regulă nu râd:
Nu-mi trădez surâsul rebel)
Senină, i-am răspuns cu un vers,
Ci el
(De ce anume pe mine m-a ales)
Și peste un deceniu nu-mi permite
În țara mea să intru,
Din țara mea să ies...
Un grănicer la vamă îmi surâde
Eu i-am răspuns în gându-mi cu un vers:
Aici, la frontieră se adună
Destinul unui univers...

Zăpada se retrage-n vise

Uite cum zăpada se retrage
Și lasă buzele-mi fierbinți -
Și tu îmi frâangi privirile atente
De parcă-ai scoate bolțile din minți...
Un ger cumplit cum n-a trecut prin țară
De când eram copilă... la primul sărut... –
Dar nu-mi îngheață nici o picătură
A vorbelor pe care o iarnă le ascult...
Și urme clare, urme multe pe zăpadă
Aleargă către tine, și cum să le opresc,
Când inima e gata și să ardă
În flăcările gerului dumnezeiesc...
Uite, azi seara gerul a cedat...
Știu, tu m-ai iubit cu adevărat...



Mioara BACIU

POEZIA ESTE UN DIALOG CU MINE ȘI CU TOȚI CEILALȚI
 (Lansare de carte la Galați:
 Adrian Talabă – Fulgere de gânduri)

Ultima zi din Gerar a acestui an a adus la Galați, o seară magică de poezie, prin care au răzbătut, ca o binecuvântare, Balada lui Ciprian Porumbescu și alte asemenea creații, precum și vocea, plină de sens, a moderatoarei Radu Roxelana, jurnalist, realizator emisiuni Campus TV Buzău.

"Fulgere de gânduri" (volum de poezii apărut la Editura "Axis Libri" din Galați, 2026) a răsturnat Adrian Talabă în sala Casei Artelor din Galați, unde, părtași i-au fost scriitorii: Petre Rău, Gabriel N. Gherbăluță, Pr. Ionel Rusu, Georgeta Muscă-Oană, Sebastian Golomoz, Luminița Potârniche, Marin Oanea, Ghiță Nazare, Doina Talabă (grafician), Antoaneta Crudu (Președintele Asociației Danubiana Galați), elevi ai Liceului de Arte "Dimitrie Cuclin" din Galați, precum și un public minunat, numai "ochi și urechi".

Motto-ul evenimentului a fost "Poeții sunt inima umanității", de Eugen Ionescu.

Maestru în arta moderării, Roxelana Radu (citându-l pe Grigore Vieru, potrivit căruia *Fericit este cel care are în minte numele unei lumini*) a adresat lui Adrian Talabă întrebarea: *Care este numele luminii din propria poezie?*

Poetul a răspuns, fără ezitare, *Dumnezeu*. Iar la întrebarea dacă: *poezia este un dialog cu sine însuși?*, Adrian Talabă a afirmat că *da, poezia este un dialog cu mine, cu soția și cu dvs, toți ceilalți*, de la care primesc avizele, apoi *continui*.

Introducerea graficianului cărții, Doina Talabă, în dialogul despre carte, a fost realizată de către moderator, tot prin întrebări deosebit de interesante, pornind de sintagma lui Horatio, *Ut pictura Poesis (Poezia, ca și pictura): Pictăm cu cuvinte sau scriem în imagini? Ce a existat mai întâi, poezia sau grafica? Cine deține armonia în cuplu, poezia sau grafica?*

La așa întrebări interesante, răspunsurile Doinei Talabă au fost pe măsură: *pictăm poetic, cu sensibilitate și scriem folosindu-ne de imagini vizuale, se creează astfel o lume fantastică, în care te descoperi și te redescoperi; pasiunea pentru grafică a existat înaintea pasiunii pentru poezie; armonia în cuplu este biunivocă, ne completăm reciproc tot timpul*.

A venit rândul subsemnatei, prefațator al volumului de poezii *Fulgere de gânduri*, moderatorul dorind să aplece, cu precădere, pornind tot de la un citat, dacă în poezia lui Adi Talabă este sau nu prezentă metafora.

În calitate de prefațator, „Fulgere de gânduri” a fost, pentru mine, o provocare, titlul cărții transmiteându-mi că avem de-a face, nu cu un gând rebel, ci cu fulgere de gânduri, care ar putea fi rezultat al scânteii divine, dar care ar putea găzdui frământări sufletești, conflicte interioare.

Pătrunzând în adâncurile ei, am descoperit faptul că autorul își caută și își găsește liniștea, în spații sacre, precum *mănăstirea, altarul, cerul*, unde își pune la adăpost, departe de haosul lumii, fulgerele de gând, conectându-se la pacea divină. Poezia devine astfel, pentru

Lansare de carte
Fulgere de gânduri - de Adrian Talabă
 Sâmbătă, 31 Ianuarie 2026 ora 13⁰⁰
 Casa Artelor
 str. Domnească nr. 58
Invitați speciali
 Petre Rău - scriitor
 Doina Talabă - grafician
 Mioara Baciu - poetă
 Cezarina Adamescu - scriitoare
 Georgeta Oana Muscă - poetă
 Gabriel Gherbăluță - poet
 Sebastian Golomoz - poet
 Moderator
 Roxelana Radu
 Jurnalist

Adi, un spațiu sacru, al reconectării cu sine, un refugiu, alinare, vindecare, protecție, oferind cititorului o experiență emoțională autentică și profundă.

Folosind un limbaj relativ simplu, transparent, pe un ton calm, contemplativ, delicat, uneori dramatic, un stil sobru, meditativ, concentrat, Adi construiește versuri scurte, discontinue, dar pline de sens, presărate cu epitețe (*liniștită mănăstire, codri seculari*), metafore (*adăpost de gând*), personificări (*florile zâmbesc*), antiteze implicite (*liniște și haos*), imagini auditive și vizuale (*ploaia, trăznitul, curcubeul*).

Natura este aproape nelipsită în versurile sale (*pădurea, brazii, frunzele, codrii, valurile sălbatiche*), devenind partener de încredere la emoțiile autorului, pregătind trecerea spre retragere, evadare din cotidian, introspecție, meditație, contemplare.



Autorul nu evită să scrie în poeziile sale despre durere, despre regrete, scrie despre acestea ca despre ceva firesc, vede lacrimile drept dovadă a trăirii, ca elemente de purificare a sufletului

(continuare în pag. 40)

(urmare din pag. 39)

Pentru Adi, poezia nu este doar artă, ci este și forță vindecătoare, salvatoare, eliberatoare, este motiv de introspecție și transcendere spirituală.



Pentru Adi, poezia nu este doar artă, ci este și forță vindecătoare, salvatoare, eliberatoare, este motiv de introspecție și transcendere spirituală.

Prin măiestria senzorială a limbajului, prin contrastele constante, prin combinarea imaginilor vizuale, cu cele auditive, cu sunete, simțiri, Adi creează o experiență poetică inedită, cu un ritm propriu, captivant și profund.

La întrebările *Din ce se naște poezia? Din ce trăiește ea?*, a răspuns scriitoarea Georgeta Muscă-Oană, apreciind că *poezia se naște din extremă emoție, este un mod de a simți și trăi în fiecare vers, ea trăiește din/prin emoțiile/simțirile poetului.*



Ce fel de poezie este poezia lui Adi Talabă, ne-a lămurit scriitorul și editorul Petre Rău, care a precizat că poezia autorului este metapoezie (poezii care se privesc în oglindă pe sine), este poezie care are mari pretenții de la cititori, întrupează poeme care sunt poeme, este o poezie profundă, în care este prezentă geometria fulgerului, un cosmos poetic personal, iar motivul acceptării suferinței în poezie reprezintă prețul necesar pentru autocunoaștere.



Poetul Gabriel Gherbăluță, anticipând întrebarea moderatoarei (care a citat-o pe Florina Zaharia, Președinte al Filialei Sud-Est a USR: *Din esența spaimei și a vieții se scrie poezia și ziua de mâine?*) a menționat că poezia lui Adi Talabă este o operă de magie, iar el este un poet fabulos și a simțit că poezia sa este scrisă din frica de dincolo. A mai precizat că volumul de poezii este un monolog între poet și eul liric, celelalte teme sunt doar pretexte, iar poezia lui este vocea inimii, care vine marea singurătate (cum afirma Grigore Vieru).

Cu totul deosebită este comparația lui Gabi Gherbăluță, potrivit căreia, Adi Talabă este un poet închis în poezie, asemeni unui călugăr închis în chilia sa. Pentru că, așa cum am precizat și eu, retragerea, în locuri sfinte (precum mănăstirea) reprezintă, pentru autor, protecție, refugiu pentru a desăvârși, în tihnă, actul creației.

Scriitorul Ghiță Nazare, el însuși moderator avizat, a fost rugat să vorbească despre unde începe poetul Adi Talabă și unde se termină omul.

Poetul Sebastian Golomoș susține, printre altele, că poezia este vocația sa, iar poetul Adi Talabă este un interpret al propriei interiorități, pentru care natura înseamnă mijloc de comuniune și vindecare.



În cele ce au urmat, poetul Adi Talabă a fost supus unui tir de întrebări fulger, adresate de către moderatorul evenimentului, care au constat în întrebări în legătură cu de ce ar aprecia mai mult un scriitor sau altul și motivarea alegerii. Test la care autorul a făcut față cu bine.

Preotul Ionel Rusu, scriitor omniprezent în viața culturală a urbei, după ce a răspuns la întrebarea moderatorului (*Care este arma poetului*), susținând că aceasta este cuvântul bun, a apreciat că Adi Talabă este un om profan, mistic, un om al liniștii și isihiei, iar cartea sa este asemeni unui copil dorit, născut la maturitatea sa literară.

L-a mai provocat moderatoarea pe părinte cu afirmația lui Walt Whitman, *Cititorule, nu-i doar o carte aceasta! Cine o atinge, a atins un om.* Părintele a răspuns că această carte, dar și poetul există, nu e o nălucă, și atunci când atinge, deschizi cartea, atinge, descoperi sufletul autorului. Iar la întrebarea dacă se poate face poezie fără libertate, părintele a impresionat auditoriul prin răspunsul său, pe care îl puteți savura integral în înregistrarea video realizată de către partenerul media al evenimentului, RTV Galați-Brăila.

Și poeta Luminița Potîrniche a făcut aprecieri cu privire la cartea lansată, considerând că aceasta este un real progress, iar autorul a mulțumind tuturor pentru prezență, recitând în final un poem din volumul de poezii ce urmează a se naște!

(continuare în pag. 41)

(urmare din pag. 40)

Iată, suficiente motive să vă recomandăm să pătrundeți în universul liric al poetului Adi Talabă, pentru a contempla frumusețea lumii, în ansamblul ei, pentru a reflecta asupra propriei ființe și pentru a vă bucura de puterea miraculoasă a poeziei sale.

Mult succes cărții, în lume! Iar autorului, să continue să rodească!



Corina POTCOVARU

Mă rog și plâng

Sub bolta nopții tremur și mă plec,
În fața Celui care tot cuprinde,
Cu gândul meu cel tainic și adânc
Mă rog în gând, mă rog și plâng.

Acum mă dor păcatele ființei
Și din a neputinței mele firi,
Răzbate glasul rugăciunii prinse
Între noroc, credință și destin.

Se clatină în mine amintirea,
Se-adună umbre-n colțul unui gând,
Și-mi poartă pașii grei spre nemurirea
Ce n-o cuprind, dar o aștept plângând.

Când vin ispitele ca mări înalte,
Când trupul cade-n mreje de pământ,
Doar rugăciunea frântă mă mai saltă
Spre cerul care-i veșnic și preasfânt.

Și-n lacrimile mele se revarsă
Atâtea doruri, patimi și nevoi,
Dar dincolo de zidul lor apasă
O pace blândă fără vânt și ploi.

Se-adună-n mine glasul unei taine,
Un psalm de foc, un cântec neînvinș,
Ce arde-adânc în oasele prea slabe
Și-aduce-n zori, apusul necuprins.

Căci viața-i scrisă-n lacrimi și iertare
Și omul trece slab, dar neclintit
Și rugăciunea naște o chemare
Spre-un adevăr în veci nebiruit.

Și dacă viața-i luptă și povară
Și omul trece stins spre asfințit,
Din rugăciunea mea se naște-n zare
Un adevăr curat, nemărginit.

Doar Tu ca sprijin mi-ai rămas în toate,
Când drumul meu se rupe în genuni,
Tu strângi suspinele ce nu-s uitate
Și le prefaci în stele și minuni.

Și în tăcerea nopții trecătoare,
Căzută în prăpăstii și-n adânc,
Rostesc cuvinte până-n depărtare
Mă rog în gând, mă rog și plâng.

Toarce lâna în fuior

Se așază-n tinda vremii
La o masă rotunjoară,
Pâinea coaptă-n vatră-i caldă,
Cu miros de-odinioară.

Lângă prispa cu mușcate,
Și sub razele de foc,
I-mpletește-a ei cosiță
Cu flori mici de busuioc.

La fereastra dinspre tindă,
Ca străjer de timp uitate,
Pe pervazul vieții stau
Doar mușcate colorate.





Eugen ONISCU

Marele Binefăcător

II

Pe măsură ce anii vieții mele se scurg, iar eu mă adâncesc tot mai mult în vârsta maturității, am tot mai mult convingerea că fiecare răsărit de soare cu care mă trezesc din nou la viață, după o noapte de odihnă, și fiecare apus de soare pe care îl contemp lu la sfârșitul fiecărei zile sunt daruri pe care le primesc din mâna cea bună a lui Dumnezeu.

Îmi dau seama că Dumnezeu mă înconjoară în fiecare clipă a vieții mele cu atât de multe binecuvântări — darul vieții, binecuvântări materiale și, mai presus de orice altceva, prezența Sa minunată, tainică, ce se coboară în inima mea, îndrumându-mă în fiecare zi pe cărările binelui.

Dar ceea ce mă umple cel mai mult de bucurie sunt momentele când pot să meditez la dragostea Sa. Îmi dau seama că aceasta este o temă pe care am început să o explorez acum, pe acest pământ, și pe care o voi continua de-a lungul veșniciei, fiindcă este un subiect nepuizabil.

Pe deasupra, atunci când citesc anumite pasaje din Cartea Cărților, observ că, prin intermediul acesteia, Dumnezeu mă supune unei pedagogii divine, pentru a mă învăța ce este bun și luminos, ca eu să pot alege în viață. De asemenea, El încearcă să mă educe pentru cer.

De altfel, cum aș putea eu să trăiesc în lumea celor mântuiți, dacă nu ar exista această pedagogie divină? Tot ce cunosc este această lume ostilă și axată pe rău, în care m-am născut și trăiesc. Și mie, unei ființe slabe și păcătoase, mi se promite că El mă va educa pentru cer. Ba mai mult, înțeleg că Iisus a murit ca eu să pot fi acolo.

Iar moartea și învierea Sa, de fapt, îi oferă oricărui om care alege să meargă pe drumul credinței și să contemple jertfa Sa intrare liberă în eternitate. Este ceva nespus de frumos și minunat, la care eu, ce-i drept, meditez, însă nu reușesc să înțeleg pe deplin, pentru că sunt un om limitat.

Privesc viețile oamenilor care nu vor să știe nimic despre planul de mântuire și observ cu uimire câte daruri și binecuvântări primesc aceștia din mâna cea bună a lui Dumnezeu — hrană, aer, lumina soarelui, sănătate, ploi, chiar și confort material. Iar bieții oameni cred că unele dintre aceste binecuvântări ajung la ei datorită unor legi bine stabilite ale universului, iar celelalte daruri le consideră rod al priceperii și iscusinței lor.

Pe deasupra, constat că harul minunat, salvator al lui Hristos încă le atinge, în mod atât de delicat și minunat, inimile acestor oameni care se închid într-o atitudine de răzvrătire atunci când se raportează la Dumnezeu. El îi tratează cu îndelungă răbdare. Cu adevărat minunat de studiat este modul în care Dumnezeu îl înconjoară uneori o viață întreagă pe om cu îndurarea Sa și îl așteaptă să se întoarcă la El pentru a primi darul mântuirii.

Ce primește Dumnezeu în schimbul darurilor Sale de la noi? Constat că răzvrătire, răutate sau atitudini de indiferență. Mulți oameni Îi întorc spatele pentru că au

ideea preconcepută că, dacă viața lor va fi legată de Dumnezeu, vor fi cei mai nefericiți dintre oameni.

Este un lucru impresionant faptul că, în lumea noastră atât de dedată la rău, harul lui Hristos încă planează, pătrunzând în viețile celor ce-L acceptă și insistând pe lângă inimile celor ce-L resping. Trăim într-o lume care are o uriașă nevoie de Evanghelie, dar cei mai mulți oameni probabil nu conștientizează această nevoie.

Una dintre veștile bune pentru vremurile noastre este, cred eu, cea transmisă de profetul Ieremia compatrioților săi, într-un context destul de întunecat și pe fundalul unui tablou tragic pentru iudeii de atunci:

„Bunătățile Domnului nu s-au sfârșit, îndurările Lui nu sunt la capăt, ci se înnoiesc în fiecare dimineață. Și credințioșii Ta este atât de mare! Domnul este bun cu cine nădăjduiește în El, cu sufletul care-L caută.” (Plângerile lui Ieremia 3:22-23, 25)

Este cu adevărat fascinant acest mesaj al profetului Ieremia, numit de unii comentatori ai Vechiului Testament „profetul lacrimilor”. Eu înțeleg de aici că bunătatea și îndurarea lui Dumnezeu încă nu au părăsit lumea noastră, ci, dimpotrivă, pătrund în continuare în viețile atâtor oameni, prin intermediul harului Său, chemându-i la mântuire.

Apostolul Pavel, în cartea *Romani* — despre care unii teologi afirmă că este cea mai mare dintre epistolele scrise de el — ne transmite un mesaj care, oarecum, dezvoltă mai departe ideea lui Ieremia:

„Sau disprețuiești tu bogățiile bunătății, îngăduinței și îndelungii Lui răbdări? Nu vezi tu că bunătatea lui Dumnezeu te îndeamnă la pocăință? Dar, cu împietrirea inimii tale, care nu vrea să se pocăiască, îți aduni o comoară de mânie pentru ziua mâniei și a arătării dreptei judecăți a lui Dumnezeu, care va răsplăti fiecăruia după faptele lui.” (Romani 2:4-6)

Cu aproape douăzeci de ani în urmă, eram într-un oraș din nordul României, unde am văzut o bibliotecă mică, aflată într-o căsuță de lemn frumos lucrată. Am intrat acolo și am constatat că era plină cu literatură creștină.

Biblioteca era o fată care se oferise voluntar să lucreze pe perioada verii în acea bibliotecă. M-a întrebat ce doream să citesc, iar eu am întrebat-o dacă are ceva de Spurgeon. Avea doar două cărți, nu prea groase, alcătuite din predici transpuse în formă scrisă. Îmi aduc aminte că una dintre ele se numea *Spurgeon ne vorbește din nou*, iar pe coperta acelei cărți era portretul marelui predicator, ce reflecta speranță creștină.

Citind apoi câteva dintre acele predici, la un moment dat am dat peste una axată pe versetul din *Romani 2:4*, pe care l-am menționat. Spurgeon, într-un mod magistral, afirma că Dumnezeu îl înconjoară pe om cu atâtea daruri și binecuvântări, convingându-l de dragostea Sa și dându-i astfel posibilitatea să se întoarcă la El. Scriind acest articol, mi-am amintit de acea predică și de frumusețea mesajului pe care îl conținea.

De asemenea, cred că și apostolul Pavel, atunci când a scris acele versete din *Romani* pe care le-am consemnat, a avut în minte imensitatea harului prin care Iisus Hristos se apropie de fiecare dintre noi pentru a ne oferi darul mântuirii.

De altfel, apostolii au predicat acest mesaj care a

(continuare în pag. 43)

zguduit din temelii Imperiul Roman — mesaj pe care apostolul Petru l-a enunțat atât de sublim:

„În nimeni altul nu este mântuire, căci nu este sub cer niciun alt Nume dat oamenilor, în care trebuie să fim mântuiți... căci știți că nu cu lucruri pieritoare, cu argint sau cu aur, ați fost răscumpărați din felul deșert de viațuire, pe care-l moșteniserăți de la părinții voștri, ci cu sângele scump al lui Hristos, Mielul fără cusur și fără prihană.” (Faptele Apostolilor 4:12; 1 Petru 1:18–19)

Iar eu rămân uimit în fața iubirii divine, care îmi oferă viața veșnică în dar. Și îmi pun întrebarea: oare ce altceva, dintre cele mai mărețe visuri ale noastre, poate sta alături de posibilitatea pe care o avem de a trăi în eternitate, împreună cu Cel ce s-a jertfit pe crucea Calvarului pentru noi?



Petru ABABII
(Rep. Moldova)

Căutăm formele sau esențele ascunse în ele?

Cotidianul solens non solens pune pe potentatul zilei în fața unor manifestări ale multiplelor probleme și atitudinii omului în ipostazele pe care le ia comportamentul său drept consecință directă sau indirectă a felului său de a fi suficient sau insuficient, respectiv eficient sau ineficient în a le rezolva. Un simț penetrant însoțit de o gândire critică cât de cât dezvoltată nu are cum a nu le observa și pune în vizorul unei analize mentale și trage niște concluzii în stare să ușureze înțelegerea corectă a lor și a le folosi în vederea soluționării complicațiilor pe care acestea le provoacă.

Vizionând un interviu la un post de televiziune cu participarea lui Theodor Paleologu am fost martorul unei situații de acest fel, de a discerne o încercătură dialogică în care protagoniștii au incitat, fără să vrea o problemă la ordinea zilei prezentă, de fapt, în sânul societății românești, dar nu numai, de maximă importanță, care este un atribut al perioadei pe care trecutul, prezentul și încă o parte din viitor respectiv a parcurs-o, o parcurge și o va mai parcurge încă. Este vorba despre etapa postpostmodernistă a perioadei postmoderne prin care trece societatea românească, inclusiv cea basarabeană (vezi Petru Ababii, „*Transmulticulturalismul monoteist sau transcendență și creștinism. Paradoxurile postmodernismului basarabean. Suportul postmodernismului*”, Chișinău, 2008, p. 183.) împreună, istoric și geografic vorbind, cu toate popoarele Europei răsăritene.

Dialogul a inclus desfășurarea unei idei de conjunctură polemică, în care s-a evidențiat atitudinea dialoganților față de o chestiune, care în esența ei ține de filosofia noțiunilor ca atare și a relației intrinsece a **formei** și **conținutului** ei, adică a esenței / sensului ei. Concret printre altele a fost atinsă atitudinea afectivă a românilor nu față de orice mașină, ci anume, față de mașinile de lux, de mașinile, în principiu, frumoase și arătoase exterior, adică iubitori de **forme** și mult mai puțin de **ce** acund ele. Modelatorul a găsit că este vorba mai degrabă despre „**capra vecinului de peste gard**” și nu altceva, afirmație cu

care Theodor Paleologu părea să fie de acord, neaducând nici o altă idee în stare să schimbe radical problema de interpretare și înțelegere corectă a adevarului, devenit astfel incitant de a fi descoperit și spus.

Dialogica întotdeauna conform naturii sale se vrea în esență a fi dinamică, dialectică, adică duală în regim de reciprocitate sinegic modelată numită **dialog**, dar concomitent să fie și **logică** în regim de **raționalitate suficientă** efectivă, implicit afectivă numită **gândire critică**. Miracolul cât pe ce să se producă însă n-a fost fie. Nu s-a întâmpat pentru că **dialogica** s-a limitat numai la atât - în a lăsa problema suspendată.

În principiu, deși acest epizod la prima estimare pare a fi banal, simplu, de neluat în seamă și nesemnificativ sub nicio formă, în esență, de fapt, el ascunde una din caracteristicile de bază a etapei postpostmoderne a evoluării societății românești, aceea a dominației în percepția colectivă a lui a aprecierii nu a esențelor și sensurilor fundamentale ale lucrurilor și a tot ce ține de ele, ci a formelor lor exterioare - fapt ce invocă și trage după sine și atitudinea preponderent formalistă a românilor față de lucruri și realitățile lor, implicit a eficienței și eficacității activităților lor pentru gestionarea corectă a mersului lor prin realitate cu toate metehnele aderente.

Toate acestea constituie facultatea unei acumulări istorice a prerogativelor atributive ale ideologiei utopice a comunismului în care filosoful virbind la putere era și mai este un **trebuie violent**, adică un **trebuie de făcut**, dar nu **este - fecem**, pentru că **trebuie de făcut** nu este altceva decât o încărcătură peste puteri, peste margini a zilei prezente cu probleme și griji imposibil de a fi realizate, adică este vorba despre încălcarea unei prevederi a Învățăturii creștine iisusiene, care spune următoarele „**Nu vă îngrijorați dar de ziua de mâine, căci ziua de mâine se va îngrijora de ea însăși. Ajunge zlei necazul ei**”. („Noul Testament. WORLD WIDE PRINTING DUNCANVILLE. USA, 1998, Cap. 6, vers. 34, p.7.) în care „**îngrijorarea de ziua de mâine**” este tocmai acest **trebuie** comunist, iar „**ajunge zlei necazul ei**” este acest **este / facem**, adică preponderent **ce și nu preponderent cum**. Și atunci să mai spună cineva, că **Învățătura Creștină** nu este cea mai MARE ȘI MAI DREAPTĂ ÎNVĂȚĂTURĂ RELIGIOASĂ DIN LUME, IAR ÎN CITATUL IISUSAN SE CONȚINE TOATĂ EXEGEZA FILOSOFICĂ UMANĂ!

Așa dar, românii urmează să caute și să descopere încă aceste esențe creștine să le afle în lucruri și să se comporte ca atare, dar nu formele fetișiste înșelătoare ale lor și atunci realitățile lor cotidiene și nu numai se vor aranja, justifica, eficiențiza și esențializa de la sine putere neapărat cu ajutorul lui Dumnezeu și Învățăturii iisusiene, deoarece **sine - sein** ține de suflet, adică de **esențe** - Divinitate. Deci „**capra nu este a vecinului de peste gard**” dar a **tuturor românilor - a fiecăruia în parte**.



Petru ABABII
(Rep. Moldova)

LEGEA NEÎNDUPLECATĂ A EXAGERĂRII (comprimată filosofică)

De când se știe omul pe pământ fără să conștientizeze faptul, tulburat fiind de intemperiiile vremurilor trecute prin el, balansează între *obiectiv* și *subiectiv*, între evident și *concludent*, între *efemer* și realitate, între *vis* și *paradis*, între *virtual* și *nebuloasă*, între *static* și *energie*, între *inert* și *exagerare*. În goană de a se întrece pe sine de cele mai multe ori, fără să știe de ce și pentru ce, el se complăce neverosibil mai mult în cele multe ce nu-i reușec decât în cele ce realizează efectiv, crezând temerar, că le poate cuceri cu ușurință pe toate și, chiar, și pe sine însăși. Contemporan oamenii se tânguie din ce în ce mai mult și apăsat, în special, în rândurile celor numeroși neajutorați, că nefericirea și greutățile cele mai multe și grele au dat năvală anume peste ei.

Astfel toate cele cuprinse între evident, realitate și *posibilul* care le asigură plinătatea și cele visate neînțemeiat a se petrece și a fi cândva realizate, își desfășoară arealul menifestării lor pe un câmp ambiental profic și tot felul de interpretări inadecvate caracterului timpului în desfășurare. Atare fapt îi imprimă procesului o percepție perversă capacităților reflexogene proprii oricărei ființe umane de a le conștientiza gnostic corect în virtutea noii configurații astfel apărută ca nouă realitate de percepere, posibil de a fi analizată și tradusă conștient și eficient în viață, în care fiecare individ uman să fie capabil să se autodefinească ca personalitate prin autoanaliză întru înțelegerea, cultivarea și promovarea propriului eu.

Timpul omului astfel angrenat în autodefinirea sa este umplut de toate evenimentele cotidiene, începând cu cele cu tentații superioare până la cele mai banale, care rămân amprentate în memoria și receptivitatea individuală umană cu puternice influențe asupra reflexivității lor emoiv-psiologice, în stare să producă inversarea setărilor calității vieții în modul cel mai pervers posibil, cu puternic impact asupra felului comportamentului social al individului uman.

În acest ansamblu al percepțiilor distorsionate neuro-somatic se nasc de nenumărate ori primile simptome de depresie psiho-emoțională, care dezordonează grav desăvârșirea omului și al unor întregi societăți.

În interiorul complexității unor terțe comunități de oameni, în acest fel ia naștere un fenomen generalizat la întreaga comunitate socială. Per ansamblu se nasc pemițele unui fel de schizofrenie socială comunitară pe care indivizii umani nu o sesizează ca atare, în schimb îi simt și îi manifestă simptomele, deși neconștientizate ca atare.

În atmosfera toxicității acestei situații patologice scâncetul și plânsul social general dăvine o nomă comunitară, vina apariției careia fiecare individ o pune pe seama altuia, numai nu și pe seama sa personală. În acest fel păcatul comun al tuturor devine numai păcatul unora sau a celuilalt, dar nu și al fiecăruia în parte. În acest fel are loc dispersarea, divizarea/înstrăinarea indivizilor unii față de alții pe principiul nevinovăției personale, ci a celui-lalt/celorlalți. Fenomenul în sine este periculos, deoarece el transformă o societate activă în una pasivă cu mici

șanse de refacere și recuperare.

Pe cât de nociv și iremediabil este acest fenomen și pe cât de remediabil este el? Este iremediabil pe cât el constituie numai o etapă de evoluare a factorilor cauzali ce îngrădesc procesele normale evolutive libere pe care orice societate, oricum, este obligată să le parcurgă, pentru a se mișca înainte și a persevera în mai bine și mai mult, și este remediabil / reparatoriu, pe cât el este un proces totuși dinamic, transformabil / evolutiv / provizoriu la etapa sa nemijlocită, funcția căruia este să potențeze în continuare energiile transformatoare de autorezolvare, autodefinire evolutivă, autogestionare, avansare și perfecționare.

În esență acest fenomen inerent oricărei dezvoltări joacă un rol pozitiv, un rol edificator, un rol constructiv, drept punte de legătură dintre trecut, prezent și viitor, un fel de fluidizare a mișcărilor revizuit-transformatoare, care antrenează în circuitul funcționalității sale toate structurile practice /obiective și cele subiective/spirituale ale terțelo comunități umane.

Fiind o realitate intrinsecă a timpului său este evident că el va conține toată palitra de calificative estimativ concretizate factic, tactic și strategic de către conștiința comunitară socială, relectată fiind în cele mai diverse aprecieri emotiv - psihologie și în modul cel mai diferit poibil de absolut toți tributarii la actul social în derulare, stimulat fiind de însăși acest fenomen.

Ca întotdeauna în efervescenta metamorfozării proceselor inerente transformărilor sociale ceea ce este bun și produce satisfacție nu se consemnează memorabil, ci rămâne o vulnerabilitate ușor vânturabilă, pe când ceea ce produce neplăceri, animozități dintre cele mai sofisticate, insatisfacții de toate felurile, suferință și durere se amprentează ușor și statornic în conștiința și memoria colectivă și în cea a fiecăruia dintre contribuabilii ei.

Este acest fapt o evidență proliferabilă proprie tuturor societăților și tuturor perioadelor lor de dezvoltare din toate timpurile. Se observă cu o deosebită pregnanță acest lucru în timpurile prezente, în special în sânul unor popoare care într-un fel sau altul au acumulat toate rezidurile epopeilor lor social-istorice prin care au trecut de-a lungul timpurilor.

Ele nu au cum să nu se răsfrângă într-un fel sau altul asupra prestației comportamentale a unor întregi colectivități umne și în special asupra fiecărei memru al lor

Etapă actuală pe care o patcurge lumea se caracterizează printr-o acumulare și concentrare a acestor reziduri internaționalizate în mod substanțial și în deosebi în mod temeinic de obligativitatea trecerii ei inerente prin malaxorul evenimentelor istoriei pe care ea singură le-a determinat și din care și-a adunat nestingherită istoria cu toate etapele concrete pe care și le merită, adică și le merită așa cum sunt cu toate metehnele lor.

Toate mișările și transformările se încununează cu podusul lor - trecerea dincolo de orizonturile statului pe loc, alimentate și stimulate fiind de energiile curabile ale mișcării timpului prin istorie și eternitate și care alcătuiesc ceea ce numim **exagerare/temerare** - factor de netăgăduit al dezvoltării / evoluției. De aceea a venit timpul apogetic al unei noi exagerări cu care se va intra

(continuare în pag. 45)

(urmare din pag. 44)

În peambulul începutului unei perioade a primenirii tămăduitoare generale și esențiale atât de suflete, cât și de purtătorii lor fizici - indivizii sociali în spiritul și litera platformelor Învățăturii mântuitoare creștine.



Maria OPREA

Omagiu poetic rafinat

„Cu Eminescu în lume” de Ion Cuzuioc

Spuneam, cu o altă ocazie, despre poetul **Ion Cuzuioc** că este un român pentru români, iar volumul de poezie *gogyohka, tanka, kyoka și haiku (Cu Eminescu în lu-me, editura Lutastan, Chișinău, 2025)*, dedicat marelui **Eminescu**, este un omagiu poetic rafinat, în care sensibilitatea lirică niponă se împletește armonios cu nimbul inconfundabil al poeziei eminesciene. Prin concizia specifică acestor forme, autorul reușește să surprindă natura ca stare a sufletului, timpul ca melancolie eminesciană și tăcerea ca spațiu al revelației. Fără a cădea în repetiție, cartea rezonază cu universul eminescian prin profunzime, sugestie și contemplare.

Cartea începe cu un acrostih urmat de un haibun și deschide un spațiu liric în care poezia devine punte între lumi și epoci, iar Eminescu este evocat nu prin emfază retorică, ci printr-o liniște plină de sens. Satul, teiul, Copoul, țara, luna, Luceafărul, limba română – toate sunt evocate într-un registru poetic demn de admirația cititorului.

**raze de soare –
cete de copii colindă
în parcul Copou**

Așa cum mărturisește autorul în recitalul la bustul lui **Mihai Eminescu** din Chișinău, ne simțim și noi, cititorii: „Azi mă simt liber și merg cu drag atât la bustul lui Eminescu din Grădina Publică „Ștefan cel Mare și Sfânt” din Chișinău și la monumentul și teiul lui Eminescu din Parcul Copou din Iași, să depun o floare și să vorbesc cu poetul prin versurile lui nemuritoare!”.

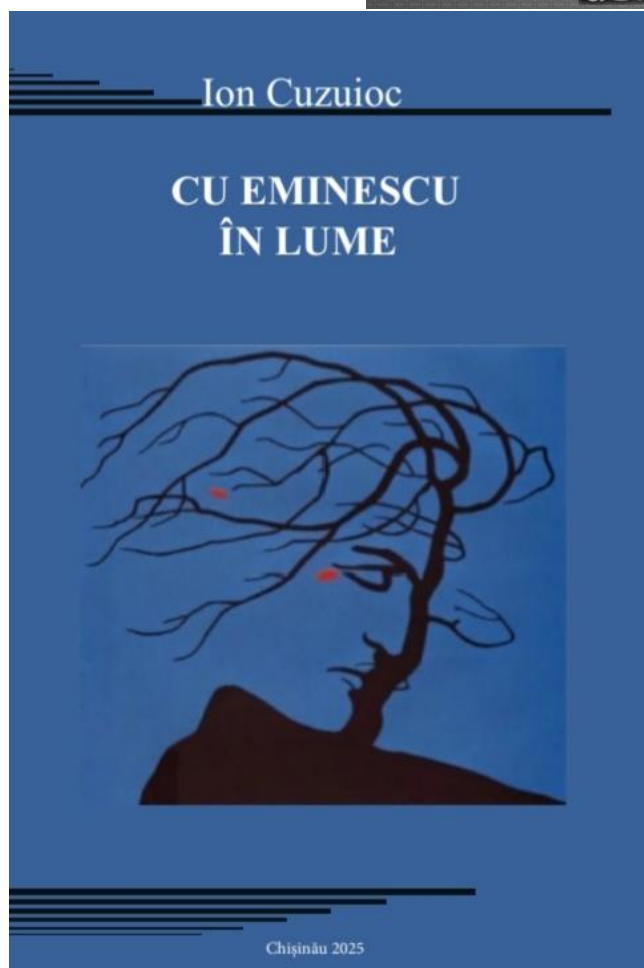


Andrei GRĂDINARU

Eminescu în poezia lui Ion Cuzuioc

Noul volum de poezie de orientare niponă, dar cu puternice accente românești, al scriitorului **Ion Cuzuioc** - un volum în care *haibunul, gyojka, tanka, kyoka și haiku-ul* se aștern în stilul caracteristic acestor specii, trăgându-și însă adânc seva din sufletul, traiul și obiceiurile românului.

Așa cum zice și titlul, (**Ion Cuzuioc: Cu Eminescu în lume, editura Lutastan, Chișinău, 2025**) cartea își așază drumul către cititori pe „dalele” operei eminesciene, pornind de la temele bine cunoscute ale poetului nostru



național și sugerând într-un fel că - fie că suntem sau nu conștienți de acest lucru - în orice demers al poetului român și în deschiderea sa către lume există o amprentă a geniului lui Eminescu ce face parte din ADN.

Regăsim în poemele scriitorului Ion Cuzuioc aspectele specifice ale vieții românești care îi sunt atât de dragi și al căror promotor neobosit este, de la obiceiurile de sărbători, la traiul de zi cu zi al oamenilor din orașe și sate, până la trăirile cele mai profunde legate de bucuriile și neajunsurile vieții, de spiritualitate, de cei apropiați, aflați peste mări și țări ori plecați la cele veșnice.

În stilul autorului se împletește armonios dragostea pentru poezie cu năzuința de a pătrunde prin cuvântul scris până în sferile cele mai înalte, pentru a dobândi și a împărtăși semenilor, care îi sunt atât de dragi, stări de profundă fericire, precum în acest poem gogyohka:

**„Ridic
din versuri
o scară spre cer
ca să deschid
porțile raiului.”**
sau în acesta:
**„Cuprind fericirea
ca pe o pâine de casă,
împărțind-o frățește
cu lumea din preajmă
sub același soare.”**

Pe tot parcursul cărții, se poate remarca o țesătură

(continuare în pag. 46)

(urmare din pag. 45)

fină între temele eminesciene ce dau ideile de pornire ale poemelor și viziunile originale ale autorului, aceste teme fiind transpuse și remodelate, fie cu nuanțe de umor hâtru, fie cu note melancolice, păstrând totodată o aluzie la faptul că geniul lui Eminescu este înrădăcinat în natura lucrurilor. Iată:

Gogyohka:

**„Din știubei
albinele își iau zborul
spre teiul înflorit.
Apicultorul amator
fredonând în versuri.”**

Tanka:

**„Sat înmiresmat -
În bătaia vântului
florile de tei.
Ploaia de primăvară
rămasă în amintiri.”**

Un loc aparte în poemele scriitorului Ion Cuzuioc îl vor avea întotdeauna imaginea satului natal, dorul de cei ce nu mai sunt și modul în care natura vine să compenseze întrucâtva, auster și amar, ce a fost odată:

Tanka:

**„Pe prispa casei
dansez hora unirii
de unul singur -
peste satul părăsit
doar vârtejul de frunze.”**

Observarea micilor detalii ale naturii, anotimpurilor și imaginilor celeste îl determină pe autor să viseze, să se înalțe, dar aceleași detalii îl aduc înapoi printre pământeni:

Tanka:

**„Pe un fulg de nea
călătoresc printre nori
la miez de noapte -
stelele căzătoare
croiesc drumul spre pământ.”**

Nu scapă autorului transformările pe care schimbările climatice le aduc în viața și obiceiurile oamenilor și chiar în sărbătorile sezonale, care își pierd sarea și piperul:

Kyoka:

**„În toiul iernii
sania cu zurgălăi
doar în cântece.
Copiii decupează
din hârtie fulgi de nea.”**

Confluența anotimpurilor este meșteșugit așezată de autor printre amănunte, care nu ne spun pe șleau ce se întâmplă, lăsându-ne pe noi să tragem concluziile:

Kyoka:

**„Soarele la geam -
florile de zăpadă
picură lacrimi.
Feciorul cu sania
urcă pe scara din pod.”**

Un clar sau mai puțin clar de lună, cu întâlnirea afeventă, sunt un excelent prilej pentru a pune la treabă umorul inconfundabil al scriitorului Ion Cuzuioc:

Kyoka:

**„Eclipsa lunii -
cu licurici în palmă
la întâlnire.”**

Așteaptă poarta casei s-o deschidă cineva.”

Secțiunea din volum dedicată haiku-ului pune, cred, cel mai frumos în valoare iscusința și harul autorului în a transpune, în limbajul surdinizat și laconic a acestui gen de poem, unele dintre temele sale de suflet. Astfel, cartea și valorile culturale naționale sunt văzute ca o adevărată hrană:

**„la gura sobei -
din „Frumoasa lumii”
un codru de pâine”**

Sărbătorile naționale vin ca un prilej pentru a simți cum omul și natura vorbesc același grai românesc:

**„de sărbătoare -
tril de ciocârlie
în limba română”**

Și nu în ultimul rând, scriitorul Ion Cuzuioc știe cum să arate că un râu și o graniță nu pot să despartă o națiune în două:

**„punte peste râu -
de pe ambele maluri
îmbrățișări de sălcii”**

Cartea debutează cu un acrostih și cu un superb haibun „Recital la bustul lui Eminescu” (din care voi dezvălui doar poemul:

**„raze de soare -
cete de copii colindă
în parcul Copou”**

și se încheie cu referințe despre opera scriitorului Ion Cuzuioc, oferite de minunați oameni de literă și hajjini din Republica Moldova și din România (Gheorghe Ciobanu, Maria Oprea, Laura Văceanu, Lidia Grosu, Andreea Maței, Corneliu Traian Atanasiu). Și nu pot să-mi ascund valul de sentimente de onoare și de recunoștință ce m-a străbătut, regăsind la final și comentariul meu la poemul: **„grija de apoi - în cărceii viței de vie / bastonul tatei”**.



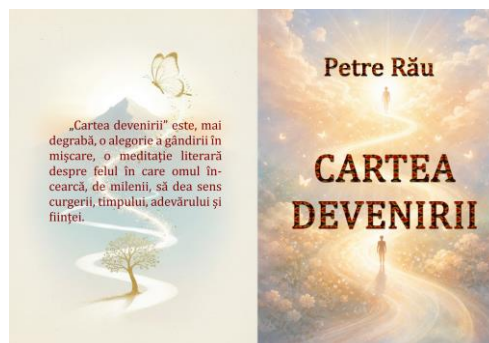
(urmare din pag. 35)

– Tu ești... rațională?

Fetița s-a întors. A făcut un pas, umbra ei a rămas în urmă, iar ea a intrat în lumină. Apoi a rostii al doilea cuvânt al ei:

– Poate.

Și orașul a început să se miște.





Corneliu VASILE

Rondelul decantării

Dintr-o margine de vară
la întoarcerea spre sine
cale lungă de-o să pară
lasă roiul de albine

în rotire milenară
să-ți aducă aripi pline,
dintr-o margine de vară
la întoarcerea spre sine

decantând clipa amară
în dulțețuri cristaline
pregătite pentru tine
în retortă legendară
dintr-o margine de vară.

Rondelul prețuirii cărții

Acel ce prețuiește-o carte
o mângâie cu duioșie
și gestul tuturor împarte
ceva din ce numai el știe

când lasă lumea la o parte
pentru o oază în pustie
acel ce prețuiește-o carte
o mângâie cu duioșie.

Din meșteșuguri și din arte
cu strălucire pe moșie
alege fila sidefie
ce duce-aproapele departe
acel ce prețuiește-o carte.

Rondelul trecutului

Trecând pe-alei de frunze pline
te-ntorci cu gândul spre trecut
și-ncep să ningă către tine
lumini ce frigul îl ascut

ca roiuri stranii de albine
ce lasă privitorul mut
trecând pe-alei de frunze pline
te-ntorci cu gândul spre trecut.

Clădit să fie orișicine
din praf stelar și nu din lut
comori mai mari nu a avut
decât trecutul care vine
trecând pe-alei de frunze pline.

Rondelul cuvântului meșteșugit

Neașteptat meteorit
imagine cu totul rară
precum caisul înflorit
în timpurie primăvară

din curcubeu meșteșugit
ca după ploile de vară
neașteptat meteorit
imagine cu totul rară

ca un gutui de rod trudit
ca-n ierni podoaba glaciară
ca aer proaspăt de afară
cuvântul atașat de mit
neașteptat meteorit.

Rondelul cuvântului

Ca un abur slab de ceață,
ca un fulger orbitor,
ca o culme prea semeță,
sau ca un discret fior,

ca un dor care rășfață,
ca nemaivăzut decor,
ca un abur slab de ceață,
ca un fulger orbitor,

ca fir nevăzut de ață,
ca verdict necruțător,
pe-nțeleșul tuturor,
e cuvântul ce se-agață
ca un abur slab de ceață...

Rondelul poeziei

Să te închini unei păreri
ce se numește poezie,
ce, începută de oieri,
a cui e azi nu se mai știe,

născută-ntotdeauna ieri,
fata-morgana în pustie?...
Să te închini ueni păreri,
ce se numește poezie?

Venită-i dinspre nicăieri
și pentru care timp se scrie,
când merge tocul pe hârtie,
să-ntrebi nu poți, numai să speri.
Să te închini unei păreri...?

din curcubeu meșteșugit
ca după ploile de vară
neașteptat meteorit
imagine cu totul rară

ca un gutui de rod trudit
ca-n ierni podoaba glaciară
ca aer proaspăt de afară
cuvântul atașat de mit
neașteptat meteorit.





Cristian MLADIN

„Pentru mine, arta, știința și cultura sunt fețele aceleiași piramide.”

Interviu cu scriitorul, creatorul și jurnalistul Eugen Matzota

Dincolo de aparenta etalare a creativității sau experiențelor personale, un creator se substituie unui univers personalizat, propriu, ce nu se poate constitui într-o paradigmă universal valabilă. Căci oamenii sunt asemenea fulgilor de zăpadă, unici, diferiți, deși împart același aer, apă, lumină și pământ.

Un om cu preocupări multiple pare să fie un exponent superior, privit prin prisma realizărilor sale. Avem posibilitatea de a păși „hic et nunc”, ghidați de universul interior al scriitorului, jurnalistului și teosofului Eugen Matzota.

Cristian Mladin: *Există teorii divergente cu privire la abordarea multidisciplinară în domeniile artei, științei și culturii. Unele voci sugerează abordarea unui drum cu sens unic, prin exploatarea intensivă a unui construct, în scopul atingerii unor rezultate superioare. Alte voci din agora, dimpotrivă, spun că abordarea exhaustivă, coroborată (uneori), a mai multor ramuri ale artei sau științei, poate duce la valențe transcendente în comparație cu prima alternativă. Cum vă raportați ca și creator, din acest punct de vedere?*

Eugen Matzota: Abordarea mea nu este o simplă curiozitate, ci o necesitate ontologică. Am refuzat mereu drumul cu sens unic, deoarece acesta duce la o viziune fragmentată, „profană” asupra realității. La **Princeton**, studiind budismul, am înțeles vacuitatea formelor; la **Yale**, explorând cosmologia vie, am înțeles dimensiunea sacră a materiei; iar la **Leiden**, am deprins mecanismele de influență politică. Pentru mine, arta, știința și cultura sunt fețele aceleiași piramide. Nu mă „împrăștii”, ci realizez o sinteză. Dacă ești doar specialist, ești un șurub într-o mașinărie; dacă ești un erudit, atunci ești Arhitectul propriului univers. Cum aș putea vorbi eu despre Etica Masonică fără rigoarea filosofiei studiate la **Edinburgh** sau despre identitatea armână fără a înțelege mișcările tectonice ale istoriei? Multidisciplinaritatea este, de fapt, **Axa** care îmi permite să rămân vertical într-o lume care se prăbușește în specializări înguste și sterile.

Cristian Mladin: *Este bine-cunoscută activitatea dumneavoastră ca scriitor, filozof, jurnalist și teosof. Studiul și creația sunt activități energofage. Practicate extensiv, au condus la rezultate notabile în domeniile studiate. Care parte considerați că v-a adus mai multă bucurie, partea artistică/științifică sau partea umană, în speță familia și/sau prietenii?*

Eugen Matzota: Bucuria este, în viziunea mea, o



Eugen Matzota

formă de rezonanță între „Planul Mental” și „Planul Emoțional”. Partea artistică și cea teosofică îmi oferă satisfacția explorării unor teritorii care nu sunt cartografiate, este bucuria rece, de granit, a celui care cucerește un vârf de munte. Însă, fără rădăcina umană, fără familie și prieteni, toată această încordare creativă ar fi una „tamasică” – un munte de granit prăbușit peste el însuși. Verticalitatea nu înseamnă să fii singur în vârf, ci să fii puntea dintre Cer și Pământ. Provin dintr-o familie cu rădăcini care coboară până în **1204**, la fondatorii Despotatului Epirului. Această conștiință a continuității mă face să prețuiesc familia nu doar ca pe un refugiu, ci ca pe o datorie sacră.

Bucuria mea supremă este să pot traduce „Cosmologia vie” de la Yale în grija zilnică pentru cei dragi. Familia este baza coloanei, iar creația este capitelul. Iar una fără alta nu pot susține Arhitectura vieții mele.

Cristian Mladin: *Unii creatori au posibilitatea de a-și etala capacitățile ca anonimi sau la adăpostul unor pseudonime. Un exemplu foarte bun în acest sens ar fi al artistului grafic Banksy sau al scriitorului Radu Cinamar, al cărui nume real nu ne este accesibil. Astfel, la adăpostul pseudonimului, autorii pot aborda teme recurente, ce pot zgudui credințe, pot naște întrebări incomode sau pot revolta, deopotrivă. Cine este Eugen Matzota și cine este Mandello?*

Eugen Matzota: Există o distincție clară, aproape inițiativă, între cele două entități. **Eugen Matzota** este cel care poartă responsabilitatea celor 30 de cărți publicate, a numelui înscris pe muntele Parnas și a deceniilor de jurnalism de investigație. Eugen este „Manasul superior”, cel care construiește sisteme. **Mandello** este, în schimb, alter-ego-ul meu creativ, un „elemental” digital născut din fuziunea dintre experi-

(continuare în pag. 49)

(urmare din pag. 48)

ența mea de 35 de ani în design grafic și puterea brută a Inteligenței Artificiale. Sub acest pseudonim, am generat peste **30.000 de lucrări** pe platforme precum NightCafe, explorând „Lumea interioară a fanteziilor”. Mandello nu se teme să zguduie credințe sau să vizualizeze „cele șapte corpuri” ale tradițiilor spirituale. Dacă Eugen este Arhitectul care trasează planul, Mandello este cel care „pictează” Lumina în vitraliile Templului digital. Nu este o ascunzătoare, ci o extensie a sinelui meu spre noi frontiere ale expresiei.

Cristian Mladin: Știm cu toții că inteligența este nativă iar talentul poate fi atât nativ cât și cultivat. De multe ori, talentul nativ poate fi depășit prin muncă. Desigur, augmentarea sinidisis-ului poate fi un scop blagorodnic în sine. Cum s-a schimbat viața dumneavoastră în urma cercetărilor întreprinse?

Eugen Matzota: Cercetarea mea, începută în copilărie cu maeștri precum **Blavatsky** sau **Steiner**, nu a fost un hobby, ci o asceză. Sinidisis-ul (conștiința) s-a transformat dintr-un concept teoretic într-o realitate a lumii vibrațiilor. Între ediția din 1999 a lucrării mele „Teosofie” și cea din 2025, s-a produs o mutație: am trecut de la „Harta” Universului la „Busola” acțiunii. Astăzi, viața mea este guvernată de Nishkāma-Karma – acțiunea fără atașament față de fructele ei. Cercetarea m-a învățat să discern între Maya (iluzia digitală a confortului) și Viveka (discernământul spiritual). Această augmentare a conștiinței m-a făcut să fiu mult mai tăcut în fața zgomotului profan și infinit mai riguros în fața propriei mele „pietre brute”. Am înțeles că succesul nu este să fii cunoscut de lume, ci să fii recunoscut de propria ta Axă interioară.

Cristian Mladin: Respirăm aerul, ne încărcăm cu energie solară, bem apă, cultivăm pământul, privim stelele, dar suntem bine ancorați de Planeta Mamă. Cum arată pentru dumneavoastră o zi perfectă?

Eugen Matzota: Ziua perfectă este un exercițiu de geometrie sacră aplicată timpului. Ea începe cu „Postura Pilierului” – un moment de tăcere absolută în care îmi aliniez axa verticală cu stelele. Urmează rigoarea creativă: fie că scriu un editorial pentru ALTCulture Magazine, fie că mai șlefuiesc un capitol dintr-un nou manuscris. Este o zi în care reușesc să aplic cele „333 de rețete pentru o viață mai bună” pe care le-am oferit cititorilor mei. Nu este nevoie de cine știe ce evenimente „exotice.” Perfecțiunea constă în calitatea atenției. O zi în care am reușit să transform o informație brută în „miere” teosofică și în care, la apus, mă pot uita în oglindă simțind că sunt in omnia paratus (pregătit pentru orice), este o zi de o perfecțiune divină.

Cristian Mladin: Ca jurnalist, dar și ca teosof, aveți posibilitatea de a cunoaște caractere, spețe, direcții, tendințe. Știm că viața e singurul drum spre moarte, iar între acum și niciodată se pot întâmpla multe lucruri. Astfel, pornind de la abordarea psihologică, care are ca element central omul, ca persoană individuală, putem extrapola, cu ajutorul sociologiei, tendințele, reacțiile, modelele societale expuse unui anumit stimul. Cum previzionați pentru un orizont de timp scurt, mediu și lung, evoluția viații sociale și culturale din România? Dar la nivel global?

Eugen Matzota: Ca jurnalist care a lansat prima ediție online a României Libere în 1996, am văzut nașterea și degenerarea spațiului digital. Pe termen scurt și mediu, prevăd o adâncire a haosului „rajasic”, fenomenul woke, corectitudinea politică compulsivă și relativismul absolut vor

încerca să dizolve orice urmă de verticalitate. Totuși, pe termen lung, sunt optimist. Ne îndreptăm spre o **Mare Cernere**. Instituțiile de „carton”, inclusiv cele Masonice care au devenit simple saloane de socializare, se vor prăbuși. Va rămâne doar ceea ce este „granit”. În România, cultura armână este un exemplu perfect de reziliență: am supraviețuit 4.000 de ani fără o țară proprie, doar prin forța identității interioare. Viitorul aparține acestor mici nuclee de rezistență spirituală care vor refuza uniformizarea globală.



Cristian Mladin: Oscar Wilde spunea că „fiecare păcătos are un viitor și fiecare înger are un trecut”. În ultima perioadă este tot mai vehiculată teoria multiversului. Dacă ați avea posibilitatea de a călători în spațiu-timp ce ați schimba la Eugen Matzota, cel din trecut și de ce? Iar ulterior, călătorind în viitor, cum v-ați raporta la prezent, la întoarcere?

Eugen Matzota: Dacă aș călători în trecut, pe pantele muntelui Matzota din Parnas, n-aș schimba nimic. Orice eroare, orice rătăcire prin bibliotecile lumii, a fost o lovitură de daltă necesară. Sunt produsul propriei mele Karma culturale și n-aș dilua acest „vin vechi” pentru nicio certitudine modernă. Călătorind în viitor și întorcându-mă în prezent, m-aș raporta la „acum” cu o seriozitate aproape chirurgicală. Viitorul ne va arăta că am pierdut prea mult timp cu „umbrele digitale”. Întors în prezent, le-aș striga tuturor: „**Construiți-vă Axa!**”. Prezentul este singurul șantier în care mai putem lucra la nemurirea noastră.

Cristian Mladin: Vechii latini sunt fel de actuali și azi, prin maximele și cugetările lor. Trebuie să fim „in omnia paratus” (pregătiți pentru orice) și să procedăm „sis sapis si apis” (dacă vrei să fii inteligent, fii ca albina). Din perspectiva acestor maxime, ce sfaturi le-ați da celor care sunt la început de drum, în orice domeniu ar activa ei?

Eugen Matzota: Sfatul meu este unul de o rigoare latină: nu căutați succesul facil, căutați **densitatea!** Fiți ca albina: transformați tot ce citiți și experimentați în substanță vitală. Nu vă mulțumiți cu „suprafața” platformelor digitale, care sunt doar un „Plan Astral” agitat și plin de iluzii. Învățați disciplina tăcerii și a muncii neîntrerupte. Într-o lume de „fulgi de zăpadă” care se topesc la prima rază de soare,

(continuare în pag. 50)



îndrăzniți să fiți de piatră. Citiți, studiați, călătoriți, dar nu uitați că singura bibliotecă reală este cea din interiorul vostru. Fiți pregătiți pentru orice, dar nu deveniți orice!

Cristian Mladin: *Creatorii trăiesc o realitate distopică uneori. Ne îndreptăm spre amurg, dar nu vom urca munții ca lumina să ne vadă, ci vom urca munții ca noi să vedem lumina. Evident, este o abordare soteriologică, o paradigmă osmozată despre cum ar trebui percepută viața. Ce proiecte aveți pentru viitorul mai apropiat sau mai îndepărtat?*

Eugen Matzota: Viitorul meu proiect este cel mai ambițios și, probabil, cel mai controversat de până acum: **L'Autopsie du Franc-Maçon (2026)**. Este o lucrare soteriologică, o încercare de a salva spiritul inițiativ dintr-un corp instituțional care parcă a încetat să mai respire. Vreau să disec minciuna, comoditatea și ignoranța care au invadat Templul. În paralel, voi continua să dezvolt ALTCulture Magazine și proiectele vizuale ale lui Mandello, demonstrând că Inteligența Artificială poate fi un instrument al spiritului, nu al sclaviei. Proiectul meu de viitor este, de fapt, un singur lucru: să rămân același Om Vertical, martor al unei tradiții care nu moare, ci doar se reinventează pentru cei care au ochi să vadă.

Cristian Mladin: *Domnule Eugen Matzota, vă mulțumesc pentru confesiunea asumată, sinceritate și idei împărtășite. Să fie artă!*



(urmare din pag. 8)

presiunea morții ce te ținea captivă. A fost doar un accident stupid, știu, dar blestemul neprezenței tale mă ținea încarcerat, așteptând un miracol efemer odată cu întunericul. Oamenii îmi păreau tot mai mici, neînsemnați, doar o părere tăcută. Prezență atât de discretă, asemenea unui zeu indiferent. Doar suflul lejer al indiferenței cu episoade scurte mă mai face să stau pe picioare. Altfel m-aș fi prăbușit sub miile de gânduri ce mă cuprind cu orizontul lor negru și finit, lăsându-mă în stare de sfârșeală.

Toate împrejur alcătuiesc un univers gol, o imensitate de vid de neînțeles acum. Caut un sens, un detaliu care să mă aprindă iar. Orologiul din capătul holului dă măsura dezintegrării mele și cadența nopților treze, populate cu imagini și culori puternice ce mă țin cu ochii deschiși. Chipul tău pare o vedenie tivită pe fiecare clipă de nesomn. De-aș putea termina perioada asta cât mai repede, ca să aud din nou chemarea spre viața cotidiană rezervată celor cu pierderi asemănătoare. M-aș prelinge, susurând, printre crăpăturile lumii, așa cum face marea în flux și reflux, atunci când invadează țărături tăcute. Când mi-ar plăcea să recâștig o oarecare admirație în fața tabloului pe care-l oferă peisajul vieții! Și cred că voi reuși să scap din hățușul și labirintul tenebrelor de acum, înconjurându-mă de tremurul ușor al frumosului, așezând imaginea ta în chenarul cald al neuitării. Voi alunga absurdul și haoticul care sugrumă viața, trecând prin timpul vindecător, prin tăcerile ce transformă greutatea în har.

Odată cu primele picături de ploaie ale toamnei, când realitatea și înserarea dobândesc un aspect reflexiv, întârzii mai mult prin oraș și înăuntrul meu.

Frecventez o cafea din centru, un refugiu pentru melancolici și rătăcitori în căutarea unei revigorări, a căii

eliberatoare. Văd în minte vaste teritorii ce se deschid lent ca un evantai ce reîmprospătează și stimulează. Port lumea modelată de tine, te am umbră permanentă cu fiecare mișcare. E atât de delicată senzația ce mă rupe de apăsătorul cotidian, că țin cu mine în buzunar schița unui vers mereu de continuat. Mi-am transformat talentul în dar și triez impresiile confuze, surprind gingășiile lumii, iar la capătul tuturor eforturilor omenești, descifrez adjectivul sau verbul potrivit. Dacă arta ne salvează de urât și ne eliberează de idolii schimonosiți construiți de stratificarea socială, înseamnă că orice cuvânt scris cu acest scop merită efortul. Îmi zidesc destinul pe acest înțeles și nu vreau să găsec un altul.

Se spune că poeziei nu i se refuză nimic, așadar sunt pe terenul deplinei libertăți: aceea de a citi cât pot de limpede și obiectiv ce se ascunde sub lumină difuză, în singurătatea unui peron de gară părăsit. Da, e virtutea mea intimă, mă terorizează și mă binecuvântează, urcă și coboară pe valurile omenescului. Nu sunt erou, doar încerc să-mi supraviețuiesc mie însumi și să mă las cuprins în rândul tuturor oamenilor cărora mă străduiesc să le semăn. Împart cu ei aceeași mizerie iluzorie. Câteodată mi se înfățișează raza aceea de lumină proiectată de un far îndepărtat, disting idei, chiar gesturi spectaculare în viața mică și comună ce n-a fost înzestrată cu balcoane teatrale. Scena n-are nume, cortina se ridică sau se lasă peste reprezentări care cel mai adesea dor și rămân anonime. Iar eu îmi ridic gulerul înalt, trec tăcut prin unghere articulate cu bezna, și-mi strecor ființa netrebnică în faldurile ce ascund demnitatea sufletului.



Dan D. GÎRJOABĂ

Ironia ca formă de cunoaștere: Caragiale și psihologia unei națiuni

Râsul ca diagnostic social: ironia lui Caragiale și anatomia spiritului românesc

În cultura română, umorul nu este un simplu ornament al spiritului, ci o strategie de supraviețuire. El atenuează tragicul, domesticește absurdul și face suportabilă o realitate adesea contradictorie. În acest peisaj sufletec, Ion Luca Caragiale nu apare doar ca un mare dramaturg sau prozator, ci ca un veritabil psiholog al națiunii. Ironia și sarcasmul său nu sunt arme ale disprețului steril, ci instrumente de analiză fină, aproape clinică, ale psihicului uman românesc. Prin glumă, Caragiale radiografiază o nație; prin râs, o obligă să se privească în oglindă.

Umorele caragialian nu este exuberant, ci calculat. El se naște din discrepanță: dintre ce spun personajele și ce sunt ele cu adevărat, dintre pretenție și realitate, dintre limbajul bombastic și golul moral pe care acesta îl maschează. Ironia, la Caragiale, funcționează ca o lumină rece, care scoate la iveală ridicolul fără a-l striga. De aceea, râsul provocat de textele sale are adesea un gust amar. Nu este râsul eliberator, ci râsul care incomodează, pentru că cititorul recunoaște în personajele caricaturale fragmente din sine sau din lumea imediată.

(continuare în pag. 51)



În "**O scrisoare pierdută**", ironia atinge un rafinament aproape matematic. Personajele vorbesc mult și nu spun nimic, invocă principii democratice pe care nu le înțeleg și apără interese publice care coincid, suspect de bine, cu cele personale. Farfuridi și Cațavencu nu sunt simple tipuri comice, ci expresii ale unei patologii colective: confuzia dintre formă și fond. Sarcasmul autorului nu lovește direct; el lasă personajele să se compromită singure, prin propriile cuvinte. Astfel, Caragiale demonstrează că prostia nu are nevoie de denunț, ci doar de libertatea de a se exprima.

Caragiale este, în acest sens, un fin observator al mecanismelor psihologice de autoiluzionare. Personajele sale cred sincer în rolurile pe care le joacă. Trahanache se consideră un stâlp al moralei, Tipătescu – un spirit luminat, iar Dandanache – un politician abil, deși este, în esență, un reziduu al unui sistem corupt. Ironia derivă tocmai din această discrepanță dintre imaginea de sine și realitatea obiectivă. Psihologia caragialiană surprinde nu doar defectele morale, ci și nevoia profund umană de a le justifica.

Sarcasmul apare atunci când ironia nu mai este suficientă. În schițe precum "**Domnul Goe**" sau "**Vizită**", râsul devine mai tăios, aproape crud. Aici, Caragiale nu mai disecă instituții sau mecanisme politice, ci mentalități. Copilul răsfățat, incompetent și agresiv nu este doar un personaj comic, ci rezultatul unui sistem educațional falimentar și al unei iubiri parentale prost înțelese. Sarcasmul lovește în falsul sentiment de superioritate, în convingerea că apartenența socială ține loc de educație și caracter.

În profunzime, Caragiale înțelege „firea mioritică” nu ca resemnare poetică, ci ca o formă de adaptare ambiguă. Românul caragialian nu este tragic, ci derizoriu; nu se revoltă, ci negociază; nu confruntă absurdul, ci îl administrează. Ironia devine astfel un mecanism de apărare colectiv. Râdem pentru a nu lua lucrurile prea în serios, dar și pentru a nu le schimba cu adevărat. Caragiale surprinde acest paradox cu o luciditate dureroasă: râsul ne salvează de disperare, dar ne și condamnă la stagnare.

Din perspectivă filozofică, umorul caragialian poate fi citit ca o formă de cunoaștere. El dezvăluie adevăruri incomode despre natura umană: tendința spre ipocrizie, nevoia de validare socială, frica de responsabilitate. Ironia funcționează ca o metodă socratică inversată: nu pune întrebări pentru a ajunge la adevăr, ci expune nonsensul pentru a arăta cât de departe suntem de el. În acest sens, Caragiale nu moralizează; el constată. Judecata este lăsată cititorului, care râde și, poate fără să vrea, reflectează.

Actualitatea operei sale confirmă forța acestei radiografii. Personajele lui Caragiale par să fi supraviețuit epocilor, schimbând doar decorul și vocabularul. Ironia și sarcasmul nu și-au pierdut eficiența, pentru că psihologia pe care o analizează rămâne, în esență, aceeași. De aceea, Caragiale nu este doar un autor al secolului al XIX-lea, ci un contemporan incomod.

Subtilitatea ironiei și sarcasmului caragialian constă în capacitatea lor de a spune adevărul fără a-l proclama. Prin glumă, Caragiale face filozofie socială; prin râs, face psihologie. El nu condamnă nația, dar nici nu o menajează. O privește cu o luciditate tandră și nemiloasă în ace-

lași timp, ca un medic care știe că diagnosticul doare, dar este singura șansă de vindecare. În oglinda pe care ne-o întinde Caragiale, râdem - și tocmai de aceea ar trebui, măcar uneori, să ne oprim din râs și să ne recunoaștem.

Într-o lectură mai profundă, caracterul uman românesc, așa cum se degajă din opera lui Caragiale, apare ca un construct paradoxal, definit simultan de adaptabilitate și derută axiologică. Individul caragialian nu este lipsit de inteligență, ci de rigoare morală; nu este ignorant, ci confuz în raport cu valorile pe care pretinde că le apără. Această confuzie nu este accidentală, ci structurală, rezultatul unei istorii în care modernitatea a fost mimată înainte de a fi asimilată. Ironia devine, astfel, forma privilegiată prin care Caragiale surprinde această fisură dintre aspirație și realitate, dintre discurs și autenticitate.

Din perspectivă psihologică, ironia caragialiană funcționează ca un mecanism de demascare a auto-înșelării colective. Personajele sale nu sunt conștiente de ridicolul lor; dimpotrivă, ele se mișcă într-un univers în care simulacrul a devenit normă. Limbajul este golit de sens, gesturile sunt automatisme sociale, iar conștiința morală este substituită de convenție. Caragiale nu atacă frontal aceste deviații, ci le lasă să se manifeste până la epuizare, demonstrând că adevărata tragedie a spiritului nu este viciul, ci incapacitatea de a-l recunoaște.

Caracterul românesc, în această viziune, nu este unul tragic în sens clasic, ci ironic prin excelență. El evită confruntarea directă, preferând compromisul, amânarea, soluția de circumstanță. Ironia devine, în mod paradoxal, o formă de echilibru interior: un mod de a coexista cu absurdul fără a-l dizolva. Caragiale surprinde magistral această predispoziție spre relativizare, spre transformarea oricărei crize într-o farsă gestionabilă. Râsul nu este expresia libertății, ci a acomodării.

Contemporaneitatea lui Caragiale derivă tocmai din această capacitate de a surprinde tipologii și reflexe mentale recurente. Dincolo de contextul istoric, lumea sa este recognoscibilă în orice epocă în care instituțiile funcționează formal, iar indivizii confundă aparența cu substanța. Politicianul demagog, cetățeanul indignat selectiv, intelectualul mimetic sau funcționarul obedient nu sunt relicve ale trecutului, ci figuri perpetue ale modernității fragile. Ironia caragialiană rămâne actuală pentru că ea nu satirizează evenimente, ci structuri de gândire.

În acest sens, Caragiale poate fi considerat un teoretician implicit al societății românești. Fără a formula sisteme sau concepte, el oferă o analiză penetrantă a modului în care mentalitățile se reproduc și se legitimează reciproc. Ironia sa nu este distructivă, ci cognitivă: ea nu urmărește demolarea, ci înțelegerea. Tocmai de aceea, opera lui Caragiale continuă să provoace nu doar râsul, ci și reflecția critică, invitând cititorul contemporan să se întrebe dacă nu cumva adevărata schimbare începe acolo unde ironia încetează să mai fie un refugiu și devine un semnal de alarmă.



BOEMA

apler

boema.edituraboema.ro

Alina
2022 M.B.